

13

Růst české ekonomiky
trvá

16

Jak využíváme
veřejnou hromadnou
dopravu

18

Miluše Kavěnová:
Zahraniční obchod
pod drobnohledem

34

Jaroslav Kubišta:
Lesů máme víc, než
jsme si mysleli

46

Kriminalita v Česku

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

10 | 2025 – ROČNÍK 15

TÉMA

Lesy v Česku

- Lesy zaujímají více než třetinu rozlohy republiky
- Co víme o jejich zdraví
- Mezinárodní srovnání

2 683 138 ha

je rozloha lesních pozemků
v České republice.

V poslední době se výměra lesních pozemků u nás zvyšuje každoročně přibližně o 1,4 až 2 tisíce ha.

Statistika v kapse

Nejnovější statistické údaje
v mobilní aplikaci ČSÚ

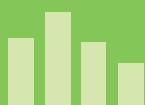
Regionální údaje
na základě
polohy

Každý den
aktuální
číslo dne

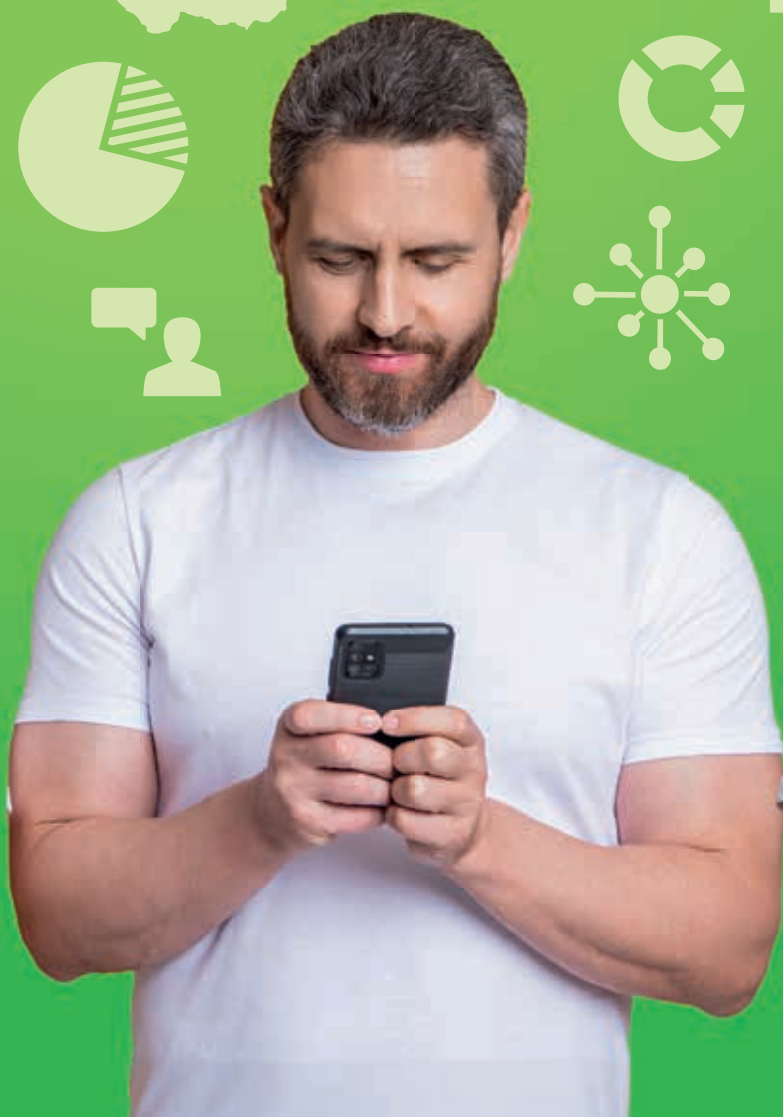
Zdarma na
Google Play
a App Store

Google Play

App Store

Data z mechu a kapradí

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

po zářijovém čísle Statistika&My s ústředním tématem automobilismus přicházíme s mnohem poklidnějším a pomalejším tématem – les. Pomalejším, protože les má jiná časová měřítka. Automobilky obměňují modelové řady stále rychleji a nové generace přicházejí na trh třeba jen po několika letech, ovšem

doba obměny lesa stále přesahuje jeden lidský život a nezdá se, že by tomu mělo být jinak. Nejedná se o téma pro krátkodobou statistiku, která každý měsíc zaplní ekonomické rubriky, nic to ale neubírá na jeho významu.

V aktuálním čísle se podařilo načrtnout obraz lesa z mnoha různých úhlů, a to díky příspěvkům jak z ČSÚ, tak partnerských organizací. Kromě záplavy statistických informací určitě nepřehlédněte rozhovor s ředitelem Národního lesnického institutu Jaroslavem Kubištou, který podává velmi plastický obrázek aktuální situace v lesnictví i náměty k zamyšlení. Třeba o tom, že zjistit, kolik lesa vlastně máme, není tak triviální záležitost, jak by se mohlo zdát.

Kdo vnímá jako symbol ráje spíš růst HDP než šumění borů, pravděpodobně ocení stručnou makroanalýzu za 2. čtvrtletí. Simona Měřinská vás seznámí s principy terénního sběru dat v domácnostech a v rozhovoru s Mílou Kavénovou se dozvíte mnohá tajemství statistiky zahraničního obchodu. Historické okénko vás seznámí s pohnutými osudy statistiky v období protektorátu a obnovy republiky, zatímco zdánlivě nudná zpráva o dalším mezinárodním jednání v událostech připomíná, že v září se díky předsednictví Marka Rojíčka v Partnership Group stala Praha opět hlavním městem evropské statistiky.

Říjnové číslo je barvitě jako podzimní listí a věřím, že si v něm své téma najde každý. Přeji vám příjemný čtenářský zážitek.

JAN ERNEST

ředitel sekce produkčních statistik

LESY V ČESKU

- 21** Lesy zaujímají více než třetinu rozlohy republiky
- 25** Jak zdravé jsou naše lesy
- 28** Lesy v Česku se mění
- 32** Lesy v Evropské unii

UDÁLOSTI

- 4** Statistika, učení, zábava
- 5** ČSÚ získal ocenění za kvalitu
- 5** Hlasy ve volbách sečteny
- 5** Usnadňujeme přechod na novou NACE
- 6** Podporujeme mezinárodní komunitu statistiků
- 6** Zájem o české zkušenosti
- 6** Spolupráce na úrovni V4
- 7** O aktuálních otázkách statistiky
- 7** Výzvy a rizika pro moderní statistiku
- 7** Řeční statistici ve Zlíně

ZE SVĚTA

- 8** Duševní zdraví adolescentů
- 9** Helma, řidičák a šediny
- 9** Nejvyšší počet povolení k pobytu získali občané Ukrajiny

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10** Velké firmy zvyšují svou převahu

ANALÝZA

- 13** Růst české ekonomiky trvá
- 16** Veřejná hromadná doprava frčí více ve městech

ROZHOVOR

- 18** Zahraniční obchod pod drobnohledem
- 34** Lesů máme víc, než jsme si mysleli

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 37** Domácnosti v EU se přestaly bát výdajů

METODIKA

- 38** Od domu k domu

HISTORIE

- 42** V okleštěné podobě

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 44** Jak jsme v Česku spokojeni se životem
- 46** Kriminalita v Česku

KRÁTCE

V ČSÚ proběhlo vy-
pořádání připomí-
nek k návrhu vyhlášky
o Programu statistick-
ých zjišťování na rok
2026. V rámci připo-
mínkového řízení bylo
osloveno 72 subjektů,
připomínky zaslalo 9
z nich. Celý proces pro-
bíhá podle schváleného
harmonogramu.

ČSÚ podepsal dohodu
s MPSV o přebírání dat
o příjemcích důchodu.
S MŠMT a Cermat se při-
pravuje dohoda o pře-
bírání dat o maturitní
zkoušce. Získaná data
budou sloužit ke zkva-
litnění demografické
statistiky.

ČSÚ v sobotu 14. září
zpracoval výsledky vo-
leb v sedmi obcích, kde
klesl počet zastupitelů
pod zákonem stano-
vený počet. Nový man-
dát získalo 23 mužů
a 18 žen, průměrný věk
zvolených zastupitelů
je 48,1 roku. Celková
volební účast dosáhla
54,24%.

ČSÚ 30. září zveřej-
nil seznam a kalen-
dář rychlých infor-
mací na rok 2026. Jsou
v něm uvedeny zá-
vazné termíny vydání
rychlých informací
v příštím roce.

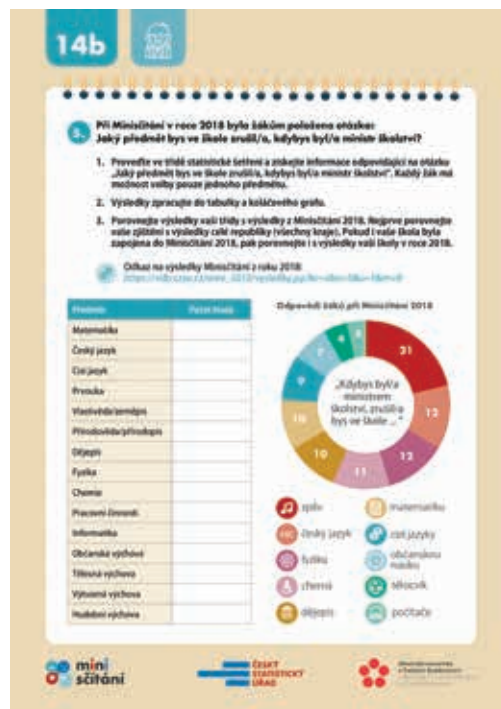
Statistika, učení, zábava

Projekt Miniscítání přibližuje statistiku
zábavnou formou a zároveň zjišťuje zajímavé
informace o dětech ve věku 9–15 let.

Český statistický úřad zahájil šestý ročník projektu
Miniscítání, který má za cíl zvyšovat statistickou
gramotnost žáků základních škol a pomáhat jim
lépe se orientovat v záplavě informací a dat, které
jsou v současném světě vystaveni. Zároveň i formou
zábavného dotazníku zjišťuje zajímavé informace
o názorech a chování dětí.

Do Miniscítání se děti zapojují prostřednic-
tvím škol, které tímto projektem mohou obohatit
výuku několika předmětů. Pedagogové také mají
letos poprvé možnost využít metodických listů
uveřejněných na webu projektu. Z nich mohou
čerpat inspiraci na propojení jednotlivých otázek
z dotazníku s prací v hodinách. Například k otázce
na oblíbené jídlo ke štedrovečerní večeři v meto-
dických listech najdou podklady pro diskuzi o his-
torii vánočních svátků a s nimi spojených zvyků
do hodin dějepisu a občanské nauky, základní
informace o rybách do hodin přírodopisu nebo
příklady o bobtnání hrachu a o půjčce na vánoční
dárky pro rozšiřování znalostí v matematice a fi-
nanční gramotnosti.

Přihlašovat do Miniscítání se mohou školy až
do 5. prosince, kdy je zároveň poslední možnost
vyplnit online dotazníky. Na začátku října se již
k účasti zaregistrovalo více než 700 škol a dotazníky
vyplnilo téměř pět tisíc žáků. Odpovědi na otázky
v dotazníku se zpracovávají automaticky a na webu

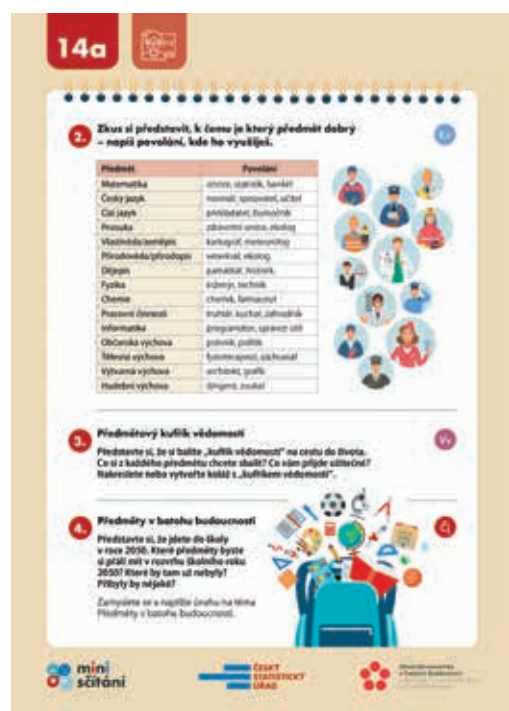

jsou průběžně zveřejňovány průběžné výsledky,
které je možné porovnávat vzájemně mezi ško-
lami, okresy a kraji. Individuální údaje jsou však
chráněny a nikde se nezobrazují. Celkové výsledky
představí ČSÚ na tiskové konferenci v lednu 2026.
Na závěr budou také ze všech účastníků vylosovány
tři třídy, které obdrží vstupenky do některého z Di-
noParků – jednoho z partnerů letošního ročníku
projektu. Další třídy se pak mohou těšit na dárkové
balíčky od časopisu ABC nebo společnosti Crew.
Projekt jako hlavní mediální partner podpořila
i Česká televize.

Účast v Miniscítání 2025 je bezplatná. Zdarma
jsou k dispozici také všechny metodické listy, a to
i neregistrovaným školám.

Metodické listy jsme připravili ve spolupráci s Pe-
dagogickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých
Budějovicích. Odbornými partnery Miniscítání jsou
Česká demografická společnost, Fakulta informa-
tiky a statistiky VŠE v Praze, Matematicko-fyzikální
fakulta a Přírodovědecká fakulta UK.

csu.gov.cz/miniscitani

ČSÚ získal ocenění za kvalitu

Na konferenci Moderní veřejná správa převzali zástupci Českého statistického úřadu Cenu Ministerstva vnitra za kvalitu ve veřejné správě 2024.

Cílem cen Ministerstva vnitra je podpořit a ocenit organizace veřejné správy, které se aktivně zabývají zvyšováním kvality své práce, uvádějí do praxe vlastní inovativní řešení či se aktivně zabývají podporou inovační kultury ve veřejné správě. Ceny se udělují na základě hodnocení externích hodnotitelů, kteří posuzují procesy sledování a zvyšování kvality v organizaci a naplňování požadavků metodického pokynu pro řízení kvality ve služebních úřadech.

Získání ceny je pro ČSÚ dalším potvrzením skutečnosti, že se zavádění

a uplatňování systému řízení kvality věnuje systematicky a dlouhodobě a že zvyšování kvality je v této organizaci aktivně podporováno vedením i prakticky naplňováno zaměstnanci. Zároveň svědčí o tom, že úsilí o zvyšování kvality není v ČSÚ pouhou frází.

V rámci konference vystoupila rovněž manažerka kvality ČSÚ Martina Górska a ředitel odboru komunikace Michal Novotný, kteří účastníkům představili hlavní přínosy zavádění systému řízení kvality v ČSÚ. Následně Jan Krušínský z oddělení výstupních databází představil přítomným zástupcům ministerstev, měst a obcí datové zdroje, jejichž prostřednictvím ČSÚ publikuje výstupy ze svých šetření. Kromě stručného uvedení informací o novém webu ČSÚ se zaměřil především na rozsáhlou databázi DataStat, která umožňuje uživatelům vytvořit si datové sady podle vlastních potřeb, a na Statistický geoportál, v němž lze statistická data zobrazovat podle území, kterého se týkají.

Upozornil rovněž na mobilní aplikaci ČSÚ přinášející aktuální informace a zajímavosti z oblasti statistiky. Zdůraznil také, že všechny informace na webu ČSÚ jsou zdarma.

Konference Moderní veřejná správa 2025 se konala 7. a 8. října v Olomouci.

Jan Krušínský z oddělení výstupních databází ČSÚ účastníkům konference představil zdroje dat, v nichž ČSÚ publikuje výstupy ze svých šetření

Cenu za Český statistický úřad převzali manažerka kvality Martina Górska (druhá zleva) a ředitel komunikace Michal Novotný (druhý zprava)

Usnadňujeme přechod na novou NACE

Revidovaná klasifikace ekonomických činností NACE si vyžádá i změny v Registru ekonomických subjektů.

V souvislosti s revizí klasifikace NACE a pro usnadnění orientace uživatelů bude ČSÚ v Registru ekonomických subjektů (RES) od 1. ledna příštího roku po přechodnou dobu publikovat ekonomickou činnost jak dle dosavadní klasifikace NACE, tak i podle nové klasifikace NACE 2025. Tento krok si vyžádá změnu poskytovaných dat z RES. Datová věta bude rozšířena o sloupec NACE 2025 a seznam právních forem a činností ekonomických subjektů bude obsahovat nové řádky s kódem číselníku 80143.

Aby si uživatelé mohli přechod na novou strukturu vyzkoušet, připravil ČSÚ soubor 5 000 testovacích dat RES. Tato data je možné využít pro přípravu implementace nové klasifikace do informačních systémů uživatelů.

Více informací najdete na níže uvedeném odkazu.

bit.ly/45B4Trt

Hlasy ve volbách sečteny

Český statistický úřad během noci ze 4. na 5. října zpracoval výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a na základě odevzdaných hlasů určil konečné pořadí kandidátů a sestavil seznam zvolených poslanců. Celkem 200 poslaneckých mandátů si na základě volebních výsledků rozdělilo 6 kandidujících subjektů. Volební účast dosáhla 68,95 %, a byla tak nejvyšší od roku 1998. Celkem bylo odevzdáno 5 621 717 platných hlasů.

V poslaneckých lavicích zasedne 133 mužů a 67 žen. Zastoupení žen se oproti

volbám v roce 2021 zvýšilo o šestnáct poslankyň a je rekordní. Průměrný věk zvolených poslanců a poslankyň je 48,78 roku, a Sněmovna tak oproti volbám před čtyřmi lety mírně omládlá. Nejstaršímu zvolenému poslanci je 75 let, nejmladší poslankyni pak 21 let.

Ve volbách usilovalo o přízeň voličů celkem 26 subjektů, na jejichž kandidátních listinách bylo zapsáno 4 462 platných kandidátů, z toho 1 397 žen (31,3 %).

Podrobné výsledky najdete na webu.

volby.cz

Podporujeme mezinárodní komunitu statistiků

Český statistický úřad a časopis Statistika: Statistics and Economy Journal byly partnery 27. ročníku mezinárodní konference AMSE.

Konference Applications of Mathematics and Statistics in Economics se letos konala v Hradci Králové pod záštitou předsedy ČSÚ. Jednání zahájil předseda ČSÚ Marek Rojíček prezentací na téma budoucnost demografické statistiky v České republice a s příspěvky vystoupili i další

experti z našeho úřadu. Účastníci měli rovněž možnost seznámit se v krátké prezentaci s časopisem Statistika, v němž jsou publikovány vědecké články z Česka i zahraničí zaměřené na nejrůznější statisticko-ekonomická témata a statistickou metodologii. Z dalších publikací úřadu nabízených ve stánku ČSÚ zaujaly mj. anglické vydání Příběhu statistiky nebo časopis Demografie.

 www.amse-conference.eu

Spolupráce na úrovni V4

Předsedové statistických úřadů zemí Visegrádské skupiny podepsali na setkání v Maďarsku dodatek k memorandu o spolupráci. V něm jsou vymezeny oblasti, k nimž

budou v následujících měsících uspořádána společná jednání expertů zaměřená na výměnu zkušeností a znalostí. Jako jednu z priorit označili předsedové statistických úřadů využití nástrojů umělé inteligence, a to jak na straně získávání a zpracování dat, tak i při zveřejňování statistických výstupů a jejich zpřístupňování širokému spektru uživatelů. Probíraly se také návrhy na zorganizování výměnných stáží zaměstnanců a na uspořádání soutěže pro statistiky. V rámci spolupráce pokračuje rovněž příprava společné publikace na téma konkurenceschopnost.

Zájem o České zkušenosti

V září navštívila Český statistický úřad delegace statistiků z Jižní Korey.

Korejští kolegové se zajímali zejména o systém státní statistické služby v České republice a úlohu ČSÚ v něm. S českými experty detailně rozebírali zejména způsoby zveřejňování výsledků statistických šetření, archivaci dat a zabezpečení ochrany důvěrných statistických údajů. Za ČSÚ se návštěvě věnovali místopředseda ČSÚ Jaroslav Sixta a ředitelka sekce obecné metodiky a registrů Pavla Trendová. Členy delegace seznámili s fungováním úřadu a se způsoby spolupráce s poskytovateli dat i dalšími institucemi, které zajišťují státní statistickou službu. Ve svých prezentacích zdůraznili význam dodržování zásad Kodexu evropské statistiky jako garanci kvality statistického procesu a produkovaných statistických informací. Během diskuze se hovořilo také o snižování zátěže respondentů a o využívání administrativních dat. Rozebíraly se problémy, které jsou s tímto procesem spojeny. Na závěr zástupci ČSÚ představili korejské straně příklady uplatnění moderních technologií ve statistické praxi, jako např. scanner data, web scraping nebo Statistický geoportál. Z rozpracovaných či plánovaných projektů podrobněji informovali o veřejné databázi statistických informací DataStat, využití satelitních snímků pro odhady v zemědělství a redesignu stávajícího statistického informačního systému. Obě strany se také dohodly, že spolupráce statistických úřadů Česka a Jižní Korey bude pokračovat i v příštích letech.

O aktuálních otázkách statistiky

Pod vedením předsedy ČSÚ se v Praze uskutečnilo druhé jednání Partnership Group.

Jde o skupinu zvolených předsedů národních statistických úřadů Evropského statistického systému (ESS) a Eurostatu, kteří se pravidelně scházejí ke strategickým otázkám ESS a připravují jednání Výboru pro evropský statistický systém. Kromě jiného se hovořilo o přístupu statistiků k soukromým údajům a o postupném začleňování experimentálních statistik do standardních

výstupů. Značnou pozornost věnovali účastníci rovněž přípravě akčního plánu pro podnikové statistiky a statistiky obchodu, který se soustředí zejména na zjednodušení evropské legislativy, snížení nákladů a snížení administrativní zátěže podniků. Diskutovalo se o možnostech zefektivnění a zjednodušení evropské statistiky, o využívání nových zdrojů dat a opětovném využívání údajů, které má veřejná správa již k dispozici, avšak pro jiné účely. Předmětem jednání byla i aktuální témata statistiky výdajů na obranu nebo migrační a azylové statistiky.

Výzvy a rizika pro moderní statistiku

Pražskou centrálu ČSÚ navštívila generální ředitelka Eurostatu Mariana Kotzeva.

Ve svém vystoupení před zaměstnanci úřadu se Mariana Kotzeva věnovala budoucnosti Evropského statistického systému a výzvám, kterým statistici čelí v souvislosti s bouřlivým rozvojem digitálních technologií a komunikačních platform. V posledních letech se neustále zvyšuje tlak na rychlost a podrobnost oficiálních statistik, uživatelé mají k dispozici velkou spoustu zdrojů informací a dat a mnohdy nejsou schopni či ochotni rozlišovat, které z nich jsou relevantní, důvěryhodné a založené na správných metodách sběru a vyhodnocení. Oficiální statistika musí kromě zajištění kvalitních dat dbát také na bezpečnost citlivých informací, aby si i do budoucna udržela důvěru všech, kteří jí svá data poskytují.

Generální ředitelka Eurostatu upozornila také na rizika spojená s využíváním moderních technologií, zejména umělé inteligence, pro potřeby oficiální statistiky. Při zpracování velkých datových souborů a využívání administrativních dat mohou tyto nástroje na jedné straně významně pomoci, zároveň však představují rizika z hlediska kybernetické bezpečnosti, zkreslené interpretace dat nebo důvěryhodnosti publikovaných výsledků. „Oficiální statistika stojí před nelehkým úkolem: adaptovat moderní technologie a využít je pro získávání kvalitnějších a podrobnějších výstupů, reagovat na rychlé změny a zaměřit se na sledování nových oblastí, které jsou pro fungování současné společnosti důležité, udržet si pozornost a zájem uživatelů o oficiální data, a přitom stále zachovat vysoký kredit a důvěryhodnost,“ zakončila svou přednášku Mariana Kotzeva.

Řečtí statistici ve Zlíně

V rámci již tradiční bilaterální spolupráce mezi ČSÚ a statistickým úřadem Řecka proběhlo na začátku září setkání delegací vedených předsedy obou úřadů. Společné jednání se uskutečnilo v sídle krajské správy ČSÚ ve Zlíně. Účastníci diskutovali

o aktuálních otázkách spojených s novými metodami sběru dat v oblasti podnikových statistik, o možnostech využití nástrojů umělé inteligence pro účely oficiální statistiky a o metodách a cílech strategické komunikace statistických úřadů.

KRÁTCE

V roce 2024 bylo na Islandu na základě údajů o prodeji spotřebováno 2 407 tisíc litrů čistého alkoholu, zatímco v roce 2023 to bylo 2 388 tisíc litrů. V přepočtu na čistý alkohol na osobu starší 15 let činila spotřeba 7,6 litru. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k poklesu o 1,6 %. Největší meziroční pokles znamenala spotřeba piva, a to o 3 %, u vína se spotřeba meziročně nezměnila a u lihovin byl zaznamenán mírný nárůst.

 bit.ly/42yiCx5

Mezi lety 2018 a 2023 se ve Vietnamu počet pracujících dětí ve věku 5 až 17 let snížil z 1,75 mil. na 732 tis., z nichž bylo 55 % chlapců. Z dětí, které v tomto věku pracují, jich bylo 5,6 % ve věku 5 až 11 let, 23,8 % 12–14letých a zbylých 70,6 % bylo starších 15 let. Nadpoloviční většina pracujících dětí nechodila do školy, 44 % zvládalo kombinovat práci a školu.

 bit.ly/4mes7sk

Duševní zdraví adolescentů

Světová zdravotnická organizace WHO uvádí, že duševní poruchou trpí každý sedmý mladý člověk ve věku 10–19 let.

**EVA
HENZLEROVÁ**
odbor komunikace

Důsledky neřešení duševních poruch u adolescentů se projevují i v dospělosti, když narušují fyzické i duševní zdraví a omezují možnosti vést plnohodnotný život.

Mezi faktory, které mohou přispívat ke stresu během dospívání, patří vystavení nepříznivým okolnostem, tlak na přizpůsobení se vrstevníkům a hledání vlastní identity. Vliv médií a genderové normy mohou prohlubovat rozpor mezi skutečnou realitou dospívajících a jejich vnímáním nebo aspirací do budoucna. Mezi další důležité determinanty patří vztahy v rodině a vztahy s vrstevníky. Sexuální násilí a šikana, ale také přísná výchova a závažné socioekonomické problémy jsou uznávanými riziky pro duševní zdraví.

EMOCIONÁLNÍ PORUCHY

Emocionální poruchy jsou u adolescentů běžné. Úzkostné poruchy se vyskytují častěji u starších než u mladších adolescentů. Experti WHO odhadují, že 4,1 % dětí ve věku 10–14 let a 5,3 % dětí ve věku 15–19 let trpí úzkostnou poruchou. Deprese se podle odhadů vyskytuje u 1,3 % adolescentů ve věku 10–14 let a u 3,4 % adolescentů ve věku 15–19 let. Úzkostné a depresivní poruchy mohou mít zásadní vliv na školní docházku a školní práci. Neléčená deprese může vést až k sebevraždě, která je třetí nejčastější příčinou úmrtí starších adolescentů a mladých dospělých (15–29 let).

PORUCHY CHOVÁNÍ

Poruchy chování jsou častější u mladších adolescentů před 15. narozeninami. Porucha pozornosti s hyperaktivitou (ADHD), charakterizovaná obtížemi s udržením pozornosti a/nebo nadměrnou

aktivitou a jednáním bez ohledu na důsledky, se vyskytuje u 2,7 % dětí ve věku 10–14 let a u 2,2 % mladistvých ve věku 15–19 let. Poruchou chování zahrnující příznaky destruktivního nebo provokativního chování trpí dle WHO 3,3 % dětí ve věku 10–14 let a 1,8 % dětí ve věku 15–19 let.

Poruchy příjmu potravy, jako jsou mentální anorexie a bulimie, se běžně objevují v období dospívání a mladé dospělosti. Vyskytují se odhadem u 0,1 % dětí ve věku 10–14 let a 0,4 % mladých lidí ve věku 15–19 let, přičemž dívky jsou postiženy častěji než chlapci.

Příznaky psychózy, mezi něž patří halucinace nebo bludy, se obvykle objevují v pozdním dospívání či v rané dospělosti. Tyto prožitky mohou narušit schopnost adolescenta účastnit se každodenního života a vzdělávání a často vedou ke stigmatizaci. S diagnózou schizofrenie se potýká 0,1 % osob ve věku 15–19 let.

Adolescenti s duševními poruchami jsou obzvláště zranitelní vůči sociálnímu vyloučení, diskriminaci, stigmatizaci, která následně ovlivňuje ochotu vyhledat pomoc, potíží ve vzdělávání, rizikovému chování, fyzickým zdravotním problémům a porušování lidských práv. Dalším důvodem k obavám je užívání tabáku, alkoholu a měkkých i tvrdých drog.

Ochrana adolescentů před nepříznivými vlivy, podpora socio-emocionálního učení a psychické pohody a zajištění přístupu k péči o duševní zdraví jsou zásadní pro jejich zdraví a pohodu během dospívání a dospělosti.

 bit.ly/3lkxHLX

Helma, řidičák a šediny

K 1. lednu 2025 bylo v Nizozemsku registrováno 35,4 tis. vysokorychlostních elektrokol, což je o více než 2 tis. více než v předchozím roce, uvádí nizozemský statistický úřad.

Vysokorychlostní elektrokola mohou dosáhnout rychlosti až 45 km/h, zatímco běžná elektrokola poskytují asistenci při šlapání pouze do rychlosti 25 km/h. Od ledna 2017 se v Nizozemsku na vysokorychlostní elektrokola vztahují stejná pravidla jako na mopedy, včetně povinnosti nosit helmu. Cyklisté musí být starší 16 let a mít řidičský průkaz na moped.

Zájem o tento typ elektrokol se snižuje. V roce 2024 jich bylo prodáno celkem 3,1 tis., o rok dříve to bylo 3,9 tis. Průměrné stáří těchto kol je 4,5 roku, 31 % je mladších dvou let a 5 % je starších 10 let.

Největší počet (90 %) vysokorychlostních elektrokol bylo k 1. lednu 2025 v soukromém vlastnictví. Majitelé

byli v průměru ve věku 53 let. Osoby ve věku 55 až 64 let vlastnily 37 % těchto elektrokol. Podíl majitelů vysokorychlostních elektrokol ve věku 55 let a více se zvýšil ze 40 % na začátku roku 2019 na 50 % na začátku roku 2025. Mezi mladými lidmi ve věku

do 25 let je tento typ elektrokola málo oblíbený, když jim k 1. lednu 2025 patřilo pouze 0,6 % všech vysokorychlostních elektrokol v soukromém vlastnictví v Nizozemsku.

 bit.ly/46D90DF

Nejvyšší počet povolení k pobytu získali občané Ukrajiny

V roce 2024 bylo v EU vydáno 3,5 mil. prvních povolení k pobytu občanům třetích zemí, což představuje pokles o 8,3 % (–315,7 tis.) ve srovnání s rekordním rokem 2023.

Hlavním důvodem pro vydání povolení k pobytu v roce 2024 bylo zaměstnání, které představovalo 31,9 % (1,1 mil.) všech vydaných prvních povolení k pobytu. Oproti roku 2023 došlo k výraznému poklesu o 12,2 % (–155,5 tis.).

Na rodinné důvody připadalo 27,1 % (950,6 tis.) všech povolení, tj. o 6,5 % méně (–65,8 tis.) ve srovnání s rokem 2023. Ostatní důvody, včetně mezinárodní ochrany, tvořily něco málo přes čtvrtinu podílu (25,3 %; 886,3 tis.) a zaznamenaly snížení o 10,0 % (–98,9 tis.). Jediná kategorie, u které byl meziročně evidován nárůst,

jsou povolení vydaná na základně důvodů souvisejících se vzděláním. Ta v loňském roce tvořila 15,7 % (549,4 tis.) všech prvních povolení k pobytu, což bylo o 0,8 % (+4,5 tis.) více než v roce 2023.

V roce 2024 bylo nejvíce prvních povolení k pobytu vydáno občanům Ukrajiny (295,6 tis.), následovali občané Indie (192,4 tis.) a Maroka (188,4 tis.).

Při pohledu na 10 nejčastějších zemí původu osob, kterým bylo uděleno povolení k pobytu, bylo nejčastějším důvodem zaměstnání u státních příslušníků Ukrajiny (72,5 %), Běloruska (55,2 %) a Indie (43,9 %). Jiné důvody, včetně mezinárodní ochrany, převládaly u občanů Afghánistánu (85,4 %), Sýrie (79,0 %) a Bangladéše (40,8 %). Rodinné důvody tvořily největší podíl povolení pro státní příslušníky Maroka (46,6 %), Kolumbie (44,8 %) a Turecka (35,4 %). Pro státní příslušníky Číny zaujímaly největší podíl důvody související se vzděláním (34,1 %).

 bit.ly/4nvLYEo

Velké firmy zvyšují svou převahu

V segmentu maloobchodu s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků v nespecializovaných prodejnách se velkým hráčům daří lépe.

MONIKA BRZOBOHATÁ
oddělení statistiky
obchodu, dopravy
a služeb

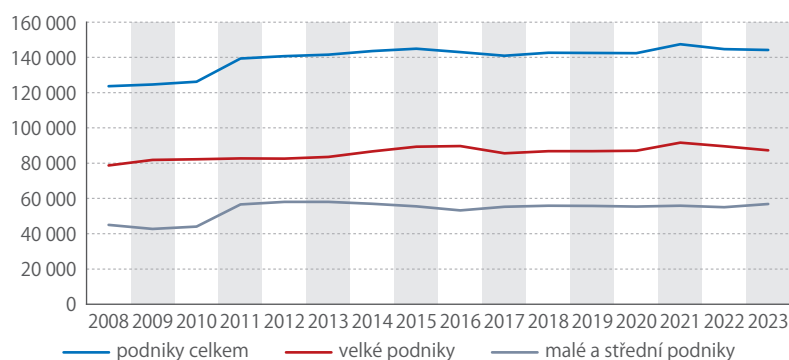
Do skupiny podniků s činností „maloobchod s převahou potravin v nespecializovaných prodejnách“ (CZ-NACE 47.11) patří jak velkoformátové prodejny, tak i malí prodejci různorodého zboží, v němž převažují potravinářské výrobky, nápoje a tabákové výrobky. Tento segment zaujímá podíl zhruba 36 % z tržeb a téměř 40 % z počtu zaměstnaných osob v celém maloobchodě.

Počet podniků působících v maloobchodě s převahou potravin v nespecializovaných prodejnách se mezi lety 2008 a 2023 zvýšil, v roce 2023 jich bylo 44 593. Nejedná se však o počty jednotlivých prodejen, ale o jednotky s právní subjektivitou. Například řetězec s několika desítkami maloobchodních

provozoven je ve výčtu zastoupen pouze jedenkrát, stejně jako jednotlivá prodejna vlastněná fyzickou osobou.

POČTY ZAMĚSTNANÝCH OSOB

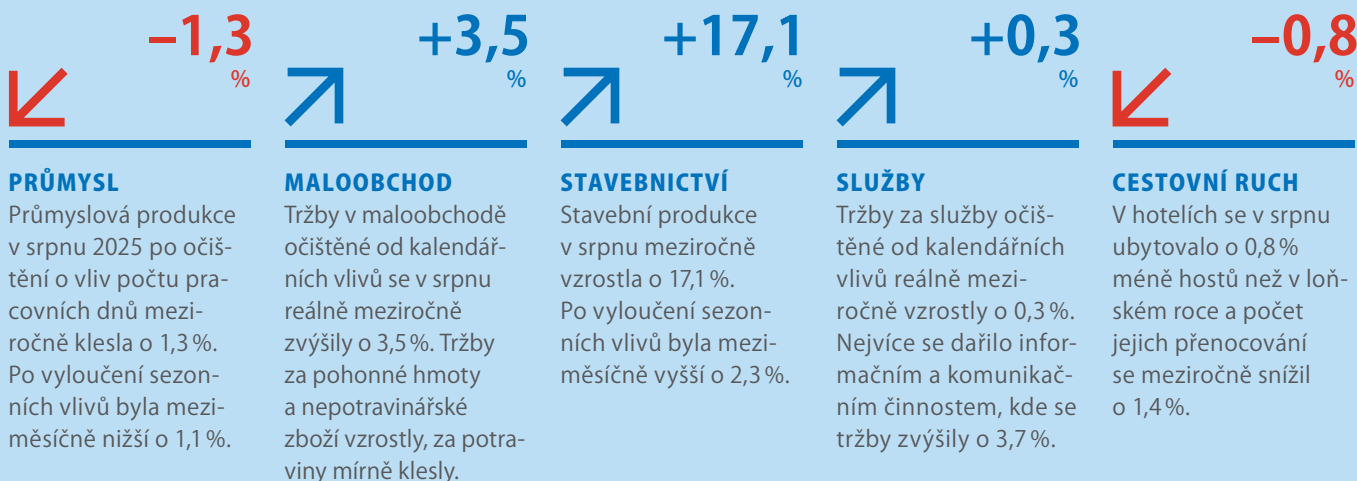
Zdroj: ČSÚ

VÍCE ZAMĚSTNANCŮ I VYŠŠÍ MZDY

Počet zaměstnaných osob ve velkých podnicích se mezi lety 2008–2023 zvýšil o 8 670. Celkový počet zaměstnaných osob v segmentu od roku 2008 do roku 2011 mírně rostl, následně se držel zhruba na stejné úrovni. Více zaměstnaných osob vždy působilo ve velkých podnicích. V roce 2023 bylo zaměstnaných osob v malých a středních podnicích 56 871, ve velkých pak 87 326.

Průměrné měsíční mzdy přepočtené na jednu fyzickou osobu z počátku rostly v obou velikostních skupinách podobným tempem. Od roku 2018 však průměrná měsíční mzda rostla u malých a středních podniků pomaleji než u velkých. Mezi lety 2008 a 2023 se průměrná měsíční mzda zvýšila

SRPEN 2025

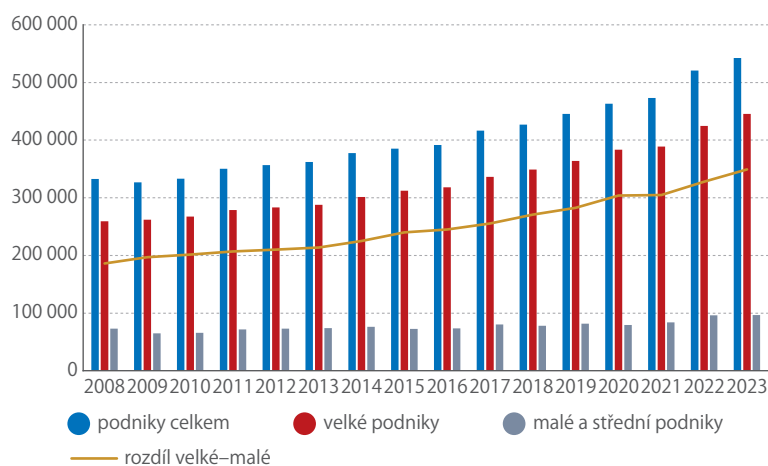
u malých a středních podniků o 9,6 tis. Kč na přibližně 21 tis. Kč na fyzickou osobu a u velkých podniků s 250 a více zaměstnanými osobami o 18,0 tis. Kč na zhruba 35 tis. Kč.

V porovnání s celým odvětvím maloobchodu dochází u malých a středních podniků s převahou potravin v nespecializovaných prodejnách k propadu průměrné měsíční mzdy oproti stejně velkým podnikům ze všech maloobchodních odvětví. V roce 2008 byla průměrná mzda v této velikostní skupině o 2,8 tis. Kč nižší než v celém odvětví maloobchodu. V roce 2023 činil rozdíl již 5,2 tis. Kč. Stejně tak i velké podniky mají dlouhodobě nižší průměrnou měsíční mzdu než všechny maloobchodní podniky ve stejné velikostní skupině. Za sledované období to bylo průměrně o 1,3 tis. Kč.

PŘI VYSOKÝCH TRŽBÁCH STAČÍ NIŽŠÍ MARŽE

Celkové tržby za prodané zboží v odvětví maloobchodu s převahou potravin v nespecializovaných prodejnách se mezi lety 2008 a 2023 zvýšily o 209,6 mld. Kč na 542,2 mld. Kč. Zpočátku rostly

TRŽBY (mil. Kč)

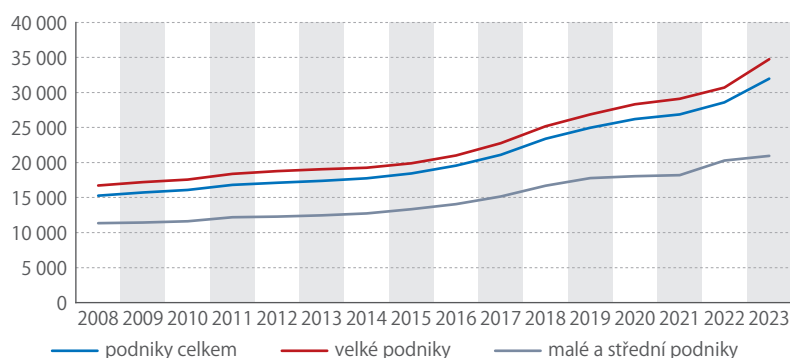
Zdroj: ČSÚ

pomaleji, od roku 2019 nabral růst rychlejší tempo. Celkové tržby velkých podniků byly vždy výrazně vyšší než tržby malých a středních podniků, v některých letech dokonce více než čtyřnásobně.

Zhruba 80 % tržeb vytvářely během celého sledovaného období velké podniky. Kolem 13 % podílu tržeb si držely podniky s 0 až 9 zaměstnanými osobami. Zbývajících 7 % podílu na celkových tržbách připadá na velikostní skupiny od 10 do 249 zaměstnaných osob. Toto rozložení se ve sledovaných letech nijak významně neměnilo.

Podíl obchodní marže na tržbách za prodané zboží ve sledovaném období kolísal. V průměru dosahoval hodnoty 24,0 %, přičemž v roce 2023 byl 27,2 %. Malé a střední maloobchodní jednotky vykazovaly vyšší podíl marže než velké, průměrně o 5,7 procentního bodu. V porovnání s celým odvětvím maloobchodu ve sledovaném období převyšovala obchodní marže malých a středních podniků s převahou potravin v nespecializovaných prodejnách marži všech malých

PRŮMĚRNÁ MZDA NA FYZICKOU OSOBU (Kč)

Zdroj: ČSÚ

ZÁŘÍ 2025

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů v ekonomiku se meziměsíčně zvýšila o 0,1 bodu na hodnotu 101,6. Důvěra spotřebitelů vzrostla o 4,5 bodu na 103,5. Souhrnný indikátor se zvýšil o 0,8 bodu na 101,9. Meziročně je celková důvěra v ekonomiku vyšší.

+0,8
bodu

+2,0
bodu

PRŮMYSL

Důvěra podnikatelů v odvětví průmyslu se oproti srpnu zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 2,0 bodu na hodnotu 95,5. V meziročním srovnání je důvěra v průmyslu vyšší.

+3,0
bodu

STAVEBNICTVÍ

Mezi podnikateli v odvětví stavebnictví se důvěra v ekonomiku meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 3,0 bodu na 125,4. I meziročně je důvěra vyšší.

+1,2
bodu

OBCHOD

Mezi podnikateli v odvětví obchodu se důvěra v ekonomiku meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 1,2 bodu na 99,6. Oproti září 2024 je důvěra v obchodu vyšší.

-2,3
bodu

SLUŽBY

Ve vybraných odvětvích služeb se důvěra podnikatelů v ekonomiku snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 2,3 bodu na 105,6. Meziročně je důvěra ve službách vyšší.

+4,5
bodu

SPOTŘEBITELÉ

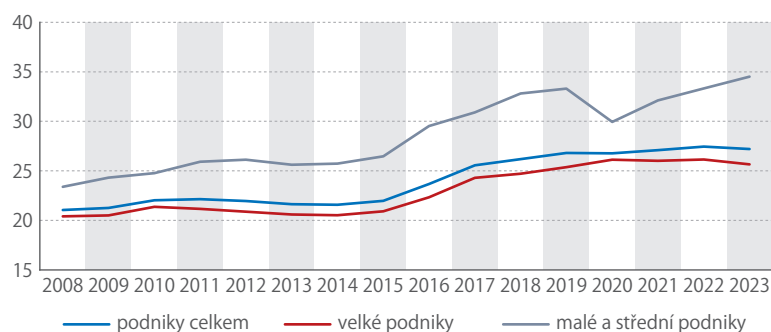
Důvěra spotřebitelů v ekonomiku se v září meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 4,5 bodu na hodnotu 103,5. V meziročním srovnání je důvěra spotřebitelů vyšší.

a středních maloobchodních podniků průměrně o 3,6 p. b. V roce 2023 to bylo konkrétně 34,5 % proti 28,7 %. Velké podniky s převahou potravin v nesespecializovaných prodejnách měly v celém sledovaném období naopak nižší obchodní marži než stejně velké jednotky v maloobchodě celkem, a to průměrně o 1,8 p. b.

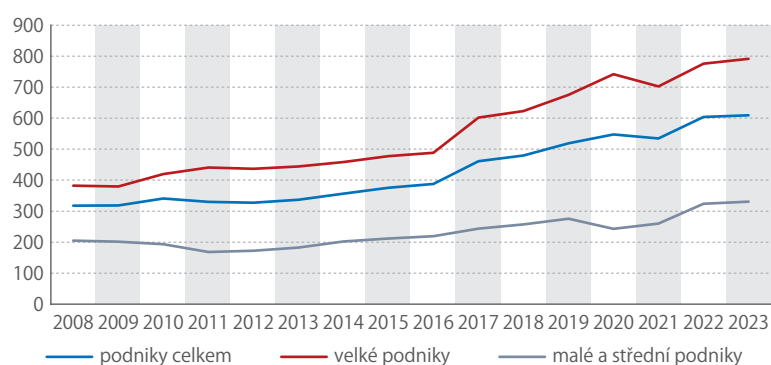
Přidaná hodnota je definována jako podíl výkonů včetně obchodní marže po odečtení spotřeby materiálu, energie a nákladů na služby a vztahuje se na jednu zaměstnanou osobu. Nejvyšší údaj najdeme u velkých podniků s více než 250 zaměstnanými osobami, kde v roce 2023 překročila 790 tis. Kč. Její vývoj se do roku 2016 vyznačoval pozvolným zvyšováním, od roku 2017 nabral růst rychlejší tempo, které s výjimkou drobného propadu v roce 2021 pokračovalo až do konce sledovaného období. U malých a středních podniků přidaná hodnota do roku 2011 mírně klesala. Od té doby, s výjimkou let 2021 a 2022, pomalu rostla, nikdy ale nedosáhla úrovně velkých podniků.

Malé a střední podniky = 0 až 249 zaměstnaných osob
Velké podniky = 250 a více zaměstnaných osob

PODÍL OBCHODNÍ MARŽE NA TRŽBÁCH ZA PRODANÉ ZBOŽÍ (%)

PŘIDANÁ HODNOTA NA JEDNU ZAMĚSTNANOU OSOBU (tis. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Bud'te s námi ve spojení

Podložte své názory
a rozhodnutí
relevantními daty

x.com/czstatistika

[instagram.com/czstatistika](https://www.instagram.com/czstatistika)

[youtube.com/@czstatistika](https://www.youtube.com/@czstatistika)

[linkedin.com/company/czstatistika](https://www.linkedin.com/company/czstatistika)

O nás
a statistice
slovem, čísl
a v obrazech

Rychle,
stručně, přesně
a nezávisle

Najdete nás
na sociálních
sítích

Růst české ekonomiky trvá

Navzdory nejistotám a nestabilitě ve světě česká ekonomika pokračovala v růstu, který poháněla domácí poptávka.

**KAROLÍNA
ZÁBOJNÍKOVÁ**
analytička ČSÚ

**JIŘÍ
KAMENICKÝ**
analytik ČSÚ

Česká ekonomika letos navázala na druhou polovinu roku 2024, kdy došlo k oživení dynamiky hrubého domácího produktu. Ve 2. kvartálu 2025 vzrostl HDP mezičtvrtletně o 0,5 % a meziročně o 2,6 %. Mezičtvrtletní přírůstek mírně zpomalil oproti předchozím obdobím (0,8 % na konci roku 2024 a 0,7 % v 1. čtvrtletí 2025). Domácí poptávka ale výrazně posílila, zejména díky domácí spotřebě a tvorbě zásob. Druhé čtvrtletí v řadě mírně mezičtvrtletně rostla také investiční aktivita.

REÁLNÝ RŮST VÝDĚLKŮ PŘETAVEN V NÁRŮST SPOTŘEBY

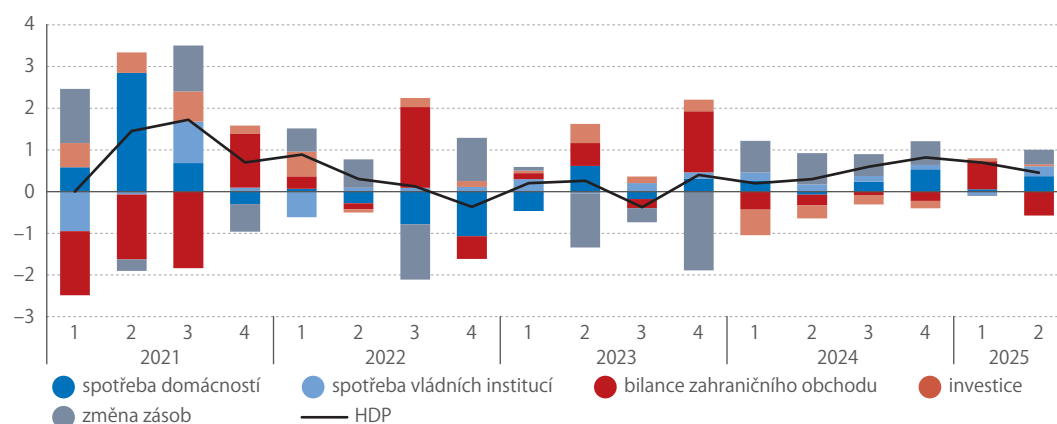
Spotřeba mezičtvrtletně vzrostla o 1,2 % a meziročně o 3,2 %. Oživení se týkalo spotřeby domácností i vládních institucí. Spotřeba domácností ve 2. čtvrtletí vzrostla mezičtvrtletně o 1,0 % a meziročně byla vyšší

o 3,4 %. Domácnostem nahrává oslabení cenového růstu a související reálné posilování mezd.

Meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen se od začátku roku 2024 drží mírně nad inflačním cílem, ale stále v rámci tolerančního pásma. Za celé 1. pololetí 2025 spotřebitelské ceny meziročně vzrostly o 2,6 %.

Aktuálně mají nejsilnější vliv na celkový růst spotřebitelských cen potraviny a nealkoholické nápoje. Více než 5 % meziroční růst cen potravin pohánějí zejména ceny mléka, sýrů a vajec a olejů a tuků (máslu). Rostou ale také ceny masa a pekárenských výrobků. Silný vliv na celkový růst spotřebitelských cen si drží i alkoholické nápoje a tabák. Významný dopad má váhově nejvýznamnější část spotřebního koše – bydlení a energie, kde po útlumu z loňska posílil meziroční cenový růst na 1,9 % ve 2. čtvrtletí.

PŘÍSPĚVKY VÝDAJOVÝCH SLOŽEK K MEZIČTVRTLETNÍMU RŮSTU HDP¹⁾ (příspěvky v p. b., růst HDP v %)

¹⁾ po vyloučení dovozu pro konečné užití

Zdroj: ČSÚ

Nahoru tlačí ceny hlavně nájemné z bytu a impu-
tované nájemné zachycující náklady na vlastnické
bydlení. Silněji rostou také ceny ostatních služeb
souvisejících s bydlením a ceny běžné údržby a drobných
oprav bytu. Naopak trvá meziroční i meziměsíční
pokles u cen elektrické a tepelné energie, plynu
a ostatních paliv.

Ve spotřebitelských cenách přetrvává velmi silný
nepoměr mezi růstem cen zboží a služeb. Ve 2.
čtvrtletí ceny služeb meziročně vzrostly o 4,9 %, zatímco
ceny zboží úhrnem vzrostly o 0,9 %. Vidět je to na vývoji cen
stravování a ubytování, které ve 2. čtvrtletí meziročně
vzrostly o 4,9 % a jejich přírůstek poprvé od 3. čtvrtletí 2021
klesl pod 5 %. Zvýšený byl také růst cen rekreací a kultury.
Nepoměr mezi dynamikou cen zboží a služeb ukazuje
rozdíly mezi spotřebními zvyklostmi domácností s vyššími
a nižšími příjmy – stále nevypřchal růstový potenciál u
služeb, které mají výraznější zastoupení u bohatších
spotřebitelů.

Ve směru zpomalení meziročního růstu spotřebi-
telských cen aktuálně působí hlavně ceny dopravy. Ty
klesají už od března, především pod vlivem nákladů
na provoz osobních dopravních prostředků. Letní
měsíce a nestabilita na Blízkém východě pokles cen
pohonných hmot jen zmírnil. Výrazněji rostou ze-
jména ceny dopravních služeb.

Stabilizace spotřebitelských cen znamenala také
posílení reálných výdělků. Ve 2. čtvrtletí dosáhla
průměrná hrubá měsíční nominální mzda 49 402 Kč
a meziročně vzrostla o 7,8 %. Reálný meziroční
růst průměrné mzdy ve 2. čtvrtletí tak vystou-
pal na 5,3 %, což je tempo srovnatelné s obdobím
konjunkturálních let 2018 a 2019. Stejně jako na po-
čátku letošního roku, i ve 2. čtvrtletí rostla alespoň
minimálně kupní síla průměrných mezd ve všech
hlavních odvětvích.

Nerovnoměrný ekonomický vývoj (stagnující
průmysl a rostoucí obchod a služby) se na trhu
práce promítá v podobě viditelnějších rozdílů mezi

ekonomickou aktivitou mužů a žen. Míra zaměst-
nanosti vzrostla v červenci na 75,8 % a přispívaly
k tomu jen ženy, u nichž tato míra vystoupala na re-
kordních 71,5 %, u mužů dosáhla 80,1 %. Zatímco
pokles u mužů se letos prohlubuje, růst u žen se
naopak zintenzivňuje. Ženám pomáhá pokračující
rozvoj služeb, stále postupující integrace uprchlic
z Ukrajiny a větší ochota zaměstnavatelů (zčásti
i vlivem ekonomických stimulací ze strany státu)
nabízet zkrácené úvazky. Vliv může mít i aktuální
propad porodnosti, vedoucí k tomu, že počet žen
mimo ekonomickou aktivitu (na rodičovské dovo-
lené) klesá. Očištěná míra nezaměstnanosti během
1. pololetí mírně vystoupala na červencová 3,0 %
(muži 2,7 %, ženy 3,3 %).

INVESTICE ROSTOU JEN MÍRNĚ

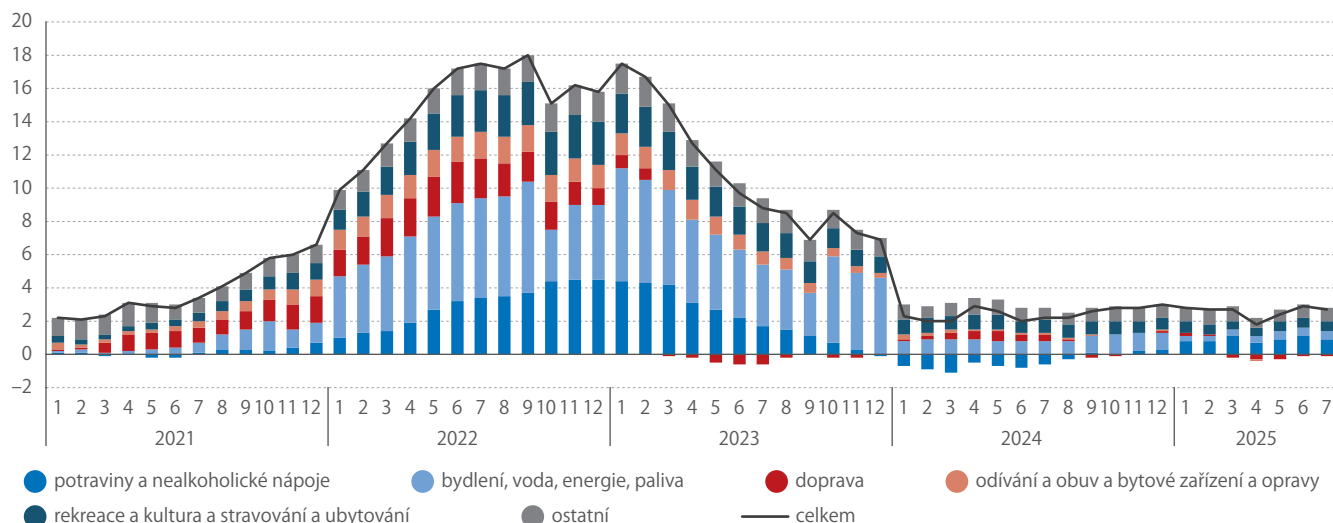
K celkovému mezičtvrtletnímu i meziročnímu růstu
HDP výrazně přispívaly kapitálové výdaje. Výdaje
na tvorbu hrubého kapitálu ve 2. čtvrtletí reálně me-
zičtvrtletně vzrostly o 1,6 % a meziročně byly vyšší
o 4,8 %. Klíčový pozitivní vliv na tvorbu hrubého
kapitálu má hlavně změna zásob, které si výrazný
vliv drží již několik let. Trvajících nejistotu naopak
dokládá slabá dynamika investiční aktivity (0,5 %
mezičtvrtletně, meziročně pokles o 0,2 %). Loni in-
vestice mezičtvrtletně klesaly a letošní oživení je jen
mírné, navíc je živeno dovozem, což znamená jen
malý příspěvek k růstu domácí ekonomiky.

Věcné členění tvorby hrubého fixního kapitálu
ukázalo ve 2. čtvrtletí na pozitivní mezičtvrtletní
vývoj v oblasti ostatních budov a staveb (2,8 %, me-
ziročně byly investice vyšší o 4,7 %), což také před-
stavovalo pokračující příznivou okolnost pro domácí
stavebnictví. Rostly rovněž investice do dopravních
prostředků a zařízení (2,4 % mezičtvrtletně, 2,1 %
meziročně). Naproti tomu investice do ICT a ostat-
ních strojů a zařízení vykázaly mezičtvrtletní pokles
o 1,6 % a mírné snížení (–0,5 %) bylo vidět i v případě
investic do obydlí.

3,4 %

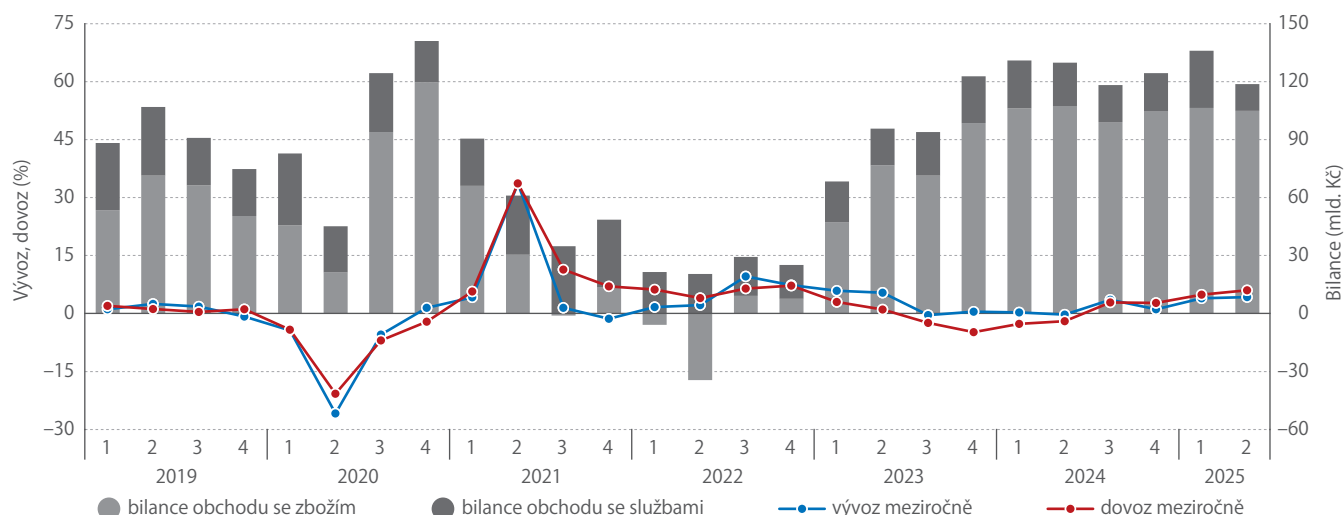
činil meziroční
nárůst spotře-
by domácností
ve 2. čtvrtletí 2025

STRUKTURA MEZIROČNÍHO RŮSTU SPOTŘEBITELSKÝCH CEN (% , příspěvky v p. b.)

Zdroj: ČSÚ

VÝVOJ ZAHRANIČNÍHO OBCHODU SE ZBOŽÍM A SLUŽBAMI

Zdroj: ČSÚ

RŮST VÝVOZU OSLABIL

Bilance zahraničního obchodu ekonomický růst výrazně podpořila na začátku letoška, ale následně se vývoj vrátil do kolejí nastavených loňským rokem. Export zboží a služeb ve 2. čtvrtletí mezičtvrtletně vzrostl o 0,3 %. Mezičtvrtletní přírůstek vývozu výrazně zpomalil, zejména ve srovnání s prvním kvartálem. Meziročně byl vývoz ve 2. čtvrtletí vyšší o 4,2 %. Dovoz rostl o poznání výrazněji (mezičtvrtletně o 1,5 % a meziročně o 6,0 %, k čemuž přispěla i oživená domácí poptávka.

Na dynamice exportu se podepsal impuls v podobě hrozících cel mezi USA a EU. Snahy o předzásobení amerického trhu se v Česku projevily v letošním 1. kvartálu zejména na výrazném zrychlení meziročního přírůstku exportu zboží do Německa, které je největším evropským exportérem do USA a Česko

je pro něj subdodavatelem. Vývoz z Česka do USA značně posiloval po celý loňský rok a letošní 1. kvartál na tento trend jen navázal. Ve 2. čtvrtletí se ale přírůstky českého vývozu do obou zemí prudce snížily.

Bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v běžných cenách ve 2. čtvrtletí dosáhla přebytku 118,7 mld. Kč (meziročně –11,1 mld. Kč). Zhoršení bilance obchodu se zbožím bylo plošné u většiny artiklů, nejvíce se zhoršovala bilance obchodu s ropou a zemním plynem (poprvé od 4. čtvrtletí 2022). Dále se výrazně meziročně zhoršil výsledek obchodu s kovodělnými výrobky a elektrickými zařízeními. Naopak se značně navýšil přebytek obchodu s motorovými vozidly a solidní zlepšení vykázal také výsledek obchodu s koksem a rafinovanými ropnými výrobky, ostatními dopravními prostředky a zařízeními a počítači, elektronickými a optickými přístroji.

Děláte vědu?

Využijte SafeCentrum ČSÚ

Možnost
práce
s mikrodaty

Za přesně
definovaných
podmínek

Pouze pro
výzkumné
a vědecké účely

safecentrum@csu.gov.cz

Veřejná hromadná doprava frčí více ve městech

Zhruba 44 % osob starších 16 let z velkých měst využívá denně veřejnou hromadnou dopravu. V malých městech a na vesnicích je to méně než 12 %. Auto je tam nutností.

**SIMONA
MĚŘINSKÁ**

oddělení příjmů,
výdajů a životních
podmínek
domácností

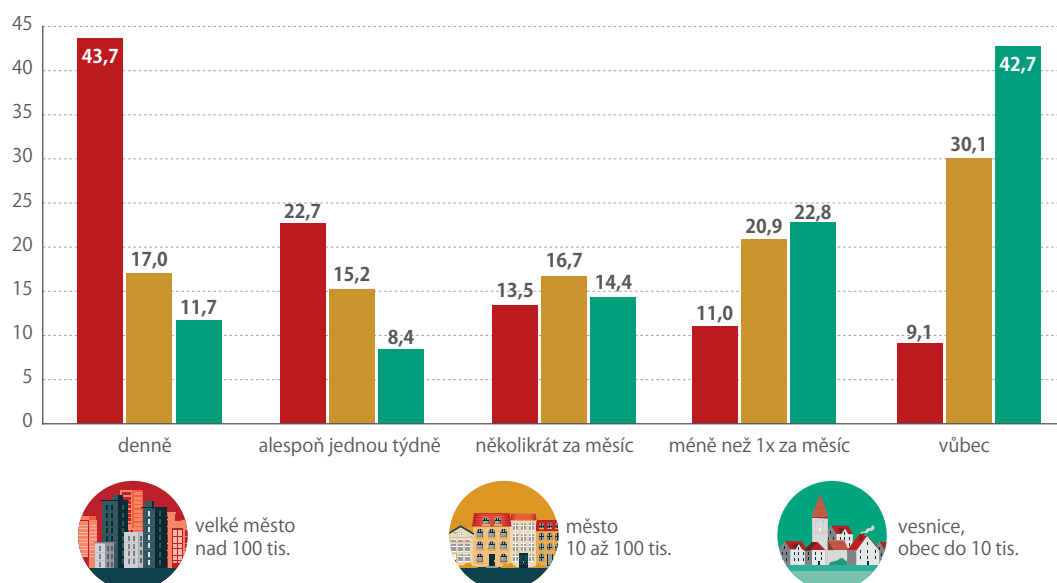
Šetření Životní podmínky 2024 zahrnovalo také nové modulové otázky na využívání veřejné hromadné dopravy (autobus, vlak, tramvaj či metro) během posledních 12 měsíců. Odpovídaly na ni všechny osoby ve věku 16 a více let a zjišťovala se frekvence, s jakou členové domácnosti veřejnou hromadnou dopravu používali. Zjištěné výsledky byly dále rozděleny podle velikosti obce, kde se daná domácnost nachází.

MÍRA UŽÍVÁNÍ ZÁVISÍ NA VELIKOSTI SÍDLA

Obce zpravidla dělíme do tří kategorií – velká města nad 100 tisíc obyvatel (což splňuje zhruba polovina krajských měst), středně velká města od 10 do 100 tisíc obyvatel a malá města či vesnice do 10 tisíc obyvatel.

Z výsledků je zřejmé, že ve velkých městech používá veřejnou hromadnou dopravu zhruba 44 % lidí

POUŽÍVÁNÍ VEŘEJNÉ HROMADNÉ DOPRAVY ZA POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCŮ PODLE VELIKOSTI OBCE (%)

Zdroj: ČSÚ, SILC 2024

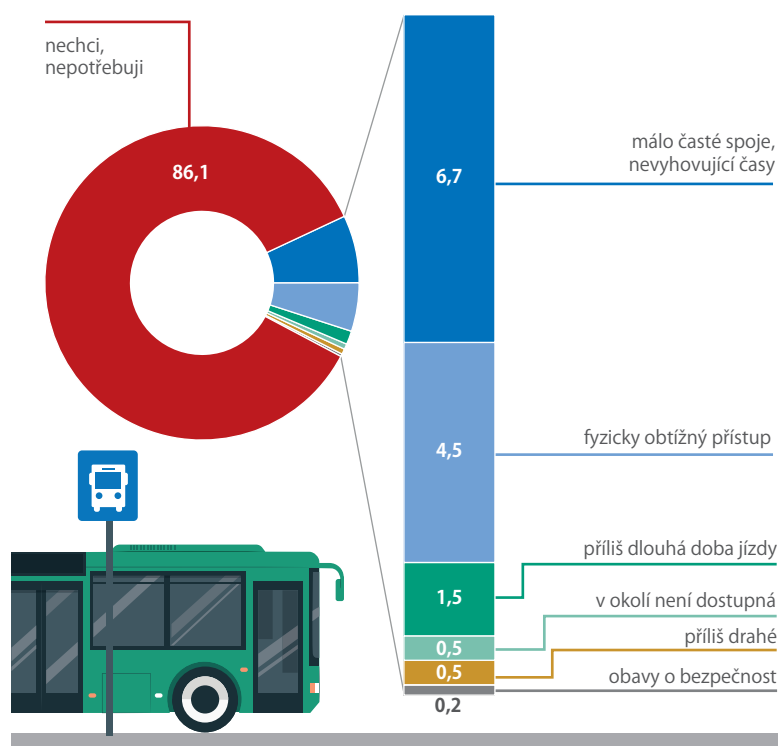
nad 16 let denně a další bezmála čtvrtina lidí (22,7 %) ji používá alespoň jednou za týden. Pouze 11 % osob jezdí méně než jednou měsíčně a 9,1 % osob vůbec. Ve středně velkých městech od 10 do 100 tisíc obyvatel je pravidelné používání veřejné hromadné dopravy významně nižší. Denně ji používá jen každý šestý člověk, podobný podíl tvoří uživatelé několikrát za měsíc a téměř třetina oslovených z těchto měst nepoužívá veřejnou hromadnou dopravu vůbec. Na vesnicích či v malých městech tento způsob dopravy volí denně jen 11,7 % obyvatel a alespoň jednou týdně dalších 8,4 %. Naproti tomu více než pětina dotázaných jezdí veřejnou hromadnou dopravou maximálně jednou měsíčně a 42,7 % lidí z venkova připustilo, že se takto nepřepravuje vůbec.

DŮVODY NEVYUŽITÍ JSOU RŮZNÉ

Pokud dotazovaní odpověděli, že veřejnou hromadnou dopravu využívají méně než jednou za měsíc anebo vůbec (poslední dvě kategorie), byl jim položen dotaz ohledně důvodu jejího nevyužívání. Naprostá většina dotázaných (86,1 %) uvedla, že ji nechce nebo nepotřebuje využívat. Druhým nejčastějším důvodem byly málo časté spoje nebo nevyhovující časy odjezdů a příjezdů. Zmínilo je 6,7 % osob. Jako třetí hlavní překážka se ukázal fyzicky obtížný přístup k veřejné dopravě, což zahrnuje případy, kdy je nejbližší zastávka nebo nádraží příliš daleko či do kopce, ale i případy, kdy veřejná doprava v dané lokalitě není přizpůsobena osobám se sníženou pohyblivostí nebo potřebám osob s tělesným postižením.

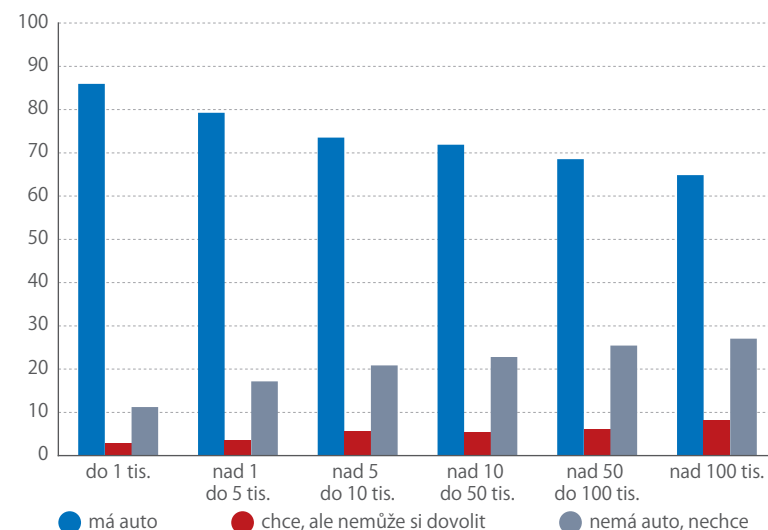
Fakt, že je doba jízdy veřejným dopravním prostředkem příliš dlouhá, zmínilo jako příčinu

DŮVOD NEVYUŽÍVÁNÍ VEŘEJNÉ HROMADNÉ DOPRAVY (%)

Zdroj: ČSÚ, SILC 2024

AUTOMOBIL V DOMÁCNOSTI PODLE VELIKOSTI OBCE (%)

Zdroj: ČSÚ, SILC 2024

nevyužívání pouze 1,5 % respondentů. Další důvody, jako jsou cena jízdného, nedostupnost veřejné hromadné dopravy v okolí nebo dokonce obavy o vlastní bezpečnost v dopravních prostředcích, byly spíše minoritní a označilo je v součtu jen 1,2 % dotázaných.

V MALÝCH OBCÍCH JE AUTO SAMOZŘEJMOSTÍ

Otázky o využívání veřejné hromadné dopravy lze dat v jistém ohledu do souvislosti s otázkou na vybavenost domácnosti, resp. zda domácnost má k dispozici osobní automobil. Automobil může být vlastní, ale také služební, na leasing nebo třeba zapůjčený od rodičů. Cenná je nejen informace, zda domácnost osobní automobil má, ale také, proč ho nemá.

Pokud roztrídíme obce a města na šest velikostních skupin, z dat vyplývá, že na malých vesnicích do jednoho tisíce obyvatel disponuje osobním automobilem téměř devět z deseti českých domácností, zatímco ve velkých městech nad 100 000 obyvatel je to jen 64,8 % domácností. S tím souvisí i fakt, že více než čtvrtina oslovených rodin z velkých měst (27,0 %) uvedla, že auto nemá z jiných než finančních důvodů, tzn., že ho ani nechce nebo nepotřebuje. Stejnou odpověď ovšem zvolilo pouhých 11,2 % oslovených rodin z malých obcí do tisíce obyvatel, kde je auto zjevně nutností.

Domácností, které by automobil chtěly, ale nemohou si ho dovolit z finančních důvodů, přibývá s rostoucím počtem obyvatel v dané obci. V malých obcích do tisíce obyvatel se takto vyjádřilo méně než 3 % domácností, zatímco ve velkých městech nad 100 tisíc obyvatel stejný nedostatek připustilo 8,1 % dotázaných rodin. Důvodem může být větší zastoupení jednotlivců ve větších městech, kteří si osobní automobil nemůžou dovolit, anebo finančně náročnější život ve městě oproti životu na vesnici. S automobilem v tomto prostředí jsou totiž spojené např. náklady na placené parkování, vyšší spotřeba pohonných hmot, dražší servis apod.

Zahraniční obchod pod drobnohledem

Jak Český statistický úřad sleduje vývoz a dovoz zboží a služeb, nám vysvětlila ředitelka odboru statistiky zahraničního obchodu Miluše Kavěnová.

Foto: Tereza Koutecká

Co všechno sleduje statistika zahraničního obchodu a odkud získává data?

Našimi výstupy jsou údaje zahraničního obchodu se zbožím a zahraničního obchodu se službami. Pro obchod se zbožím využíváme jako hlavní zdroj hlášení Intrastatu. To sbírá Celní správa a vyplňují ho subjekty, které obchodují v rámci Evropské unie. Je povinné pro subjekty, které jsou registrovány k DPH a jejichž vývoz nebo dovoz dosáhl stanoveného prahu 15 milionů korun za rok, resp. 30 milionů korun, pokud neobchodují se zemědělskými, ani energetickými komoditami.

Pro sledování vývozu a dovozu do a ze zemí mimo EU slouží jako hlavní zdroj Extrastat, což jsou vlastně

celní prohlášení. Ta musí vyplňovat všichni, kdo něco dováží nebo vyváží přes hranice Unie. Zde neplatí žádné limity, povinnost vyplnit formulář má úplně každý, kterého se týká povinnost podat celní prohlášení v písemné podobě.

Kromě uvedených dvou hlavních zdrojů pracujeme také s údaji o DPH, s jejichž pomocí provádíme kontrolu a dopočítáváme hodnoty za tu část trhu, která není podchycena v Intrastatu s ohledem na stanovené statistické prahy. DPH nám slouží také pro identifikaci nákupů a prodejů mezi rezidentskými a nerezidentskými subjekty na našem území. Nevýhodou ovšem je, že DPH neobsahuje informace o komoditní

struktuře. Pro společnosti působící ve více zemích EU existuje takzvaný One Stop Shop (OSS). To znamená, že DPH odvádějí pouze finančnímu úřadu v jedné zemi, kde jsou k OSS registrovány. Ten pak rozpočítává, kolik pochází z obchodu v těch ostatních zemích a posílá jim příslušné částky. My z tohoto systému dostáváme informace za Českou republiku pro zboží i služby.

Pro zachycení některých komodit a služeb použijeme také průmyslové výkazy, energetickou bilanci a další podpůrné zdroje dat.

Relativní novinkou jsou takzvaná mikrodata o vývozech ze zemí EU. Záměrem je odlehčit subjektům v jednotlivých zemích tím, že by se sledoval pouze vývoz, nikoli dovoz. Individuální údaje o tom, co a kam se z jejich zemí vyvezlo, pak statistici musí každý měsíc poslat prostřednictvím Eurostatu statistickým úřadům v ostatních zemích, a ty by s pomocí těchto vyměňovaných údajů a dalších zdrojů měly být schopny sestavit, co bylo dovezeno k nim. Užití mikrodat v rutinním zpracování je v mnoha zemích EU teprve na začátku, náš úřad zatím testuje kvalitu a použitelnost dat. Na agregovaných úrovních se údaje hodně blíží tomu, co sesbíráme, ovšem na detailní úrovni nacházíme mnoho odlišností. Komplikace vznikají také třeba tím, že v každé zemi mají statistici povinnost zachytit 95 procent vývozu. Jenže v těch nezachycených pěti procentech například v Německu může být nějaký významný vývozce do Česka, který je z hlediska velikosti německého trhu marginální, ale pro náš menší trh hraje statisticky významnější roli. Přesto již mikrodata částečně využíváme, zejména v případech, kdy nám některé země zasílají více údajů, než my sesbíráme. Velkou pozornost je třeba také věnovat bezpečnosti dat, protože se jedná o mnoho podrobných individuálních údajů. Jejich výměnu a zpracování tedy upravují velmi přísná pravidla a práce s nimi podléhá pravidelnému bezpečnostnímu auditu. Zatím jsou pro nás vyměňovaná mikrodata práce navíc, ale ve výsledku by mělo dojít ke snížení administrativní zátěže.

Pro zahraniční obchod se službami je zdrojem údajů převážně náš čtvrtletní výkaz ZO 1-04 o dovozu a vývozu služeb.

Co si můžeme představit pod pojmem zahraniční obchod se službami?

Statistika obchodu se službami představuje mnohem menší objem dat než za zboží. Zpracováváme ji pro národní účty a ČNB, která ji využívá ke složení platební bilance. Navíc také Eurostatu posíláme dva roční výstupy, kterými jsou Vývoz a dovoz služeb podle charakteristiky podniků a Vývoz a dovoz služeb podle způsobu dodání služeb.

Na straně vývozu i dovozu služeb patří mezi největší položky pozemní doprava, cestovní ruch, služby v oblasti výpočetní techniky včetně poradenství, právní a účetní služby, manažerské poradenství a služby v oblasti styku s veřejností.

Jaký je rozdíl mezi pohybem zboží přes hranice a zahraničním obchodem se zbožím?

Pohyb zboží přes hranice říká, kolik zboží přešlo přes hranice fyzicky. Při pohybu zboží přes hranice ale nemusí vždycky docházet k zahraničnímu obchodu. Například, když si italský subjekt do jím pronajatého centrálního skladu v Česku doveze boty, na českém trhu z nich polovinu prodá a zbytek vyveze do Polska. Z hlediska pohybu zboží se zaznamená celkový dovoz z Itálie a vývoz poloviny do Polska. V evidenci zahraničního obchodu se zbožím ale bude jenom dovoz té jedné poloviny z Itálie, a dále zahraniční obchod se službami zaznamená také pronájem skladu jako vývoz služby do Itálie.

V EU se dlouho sledovala jenom statistika pohybu zboží. Její metodika je harmonizovaná, a proto se uvádí při mezinárodních srovnáních. Po vstupu Česka do Unie se však ukázalo, že u nás tato statistika neodpovídá ekonomické realitě. Tím, že tady vyrostlo mnoho centrálních skladů pro zásobování celého regionu a na náš trh vstoupilo mnoho nerezidentských subjektů s různými modely obchodování, stala se čísla o pohybu zboží přes hranice zavádějící. Tak jsme se stali průkopníky a vyvinuli národní metodu sledování zahraničního obchodu na základě změny vlastnictví – tedy skutečně provedeného obchodu, kdy zboží změní majitele mezi tuzemským rezidentem a nerezidentem.

Zpočátku náš problém Eurostat ani členské země nebraly moc vážně, ale nyní už to začínají řešit, zejména z pohledu národních účtů a platební bilance, a našimi postupy se inspirují. Například v Holandsku se potýkají s takzvaným rotterdamským efektem, kdy do tohoto přístavu proudí obrovské množství zboží z celého světa, a pak se distribuuje dál do Evropy. O naše zkušenosti se zajímají i statistici z Dánska, Itálie, Německa a celé řady dalších zemí.

Za Česko najdete na webu ČSÚ v sekci Databáze údaje za obě tyto statistiky. Zde je vhodné poznamenat, že se i námi publikovaná statistika pohybu zboží přes hranice odlišuje od harmonizované statistiky publikované Eurostatem. Zejména tím, že publikujeme údaje o dovozu zboží podle země jeho původu, a ne podle země odeslání. Například u nás je země původu dobré kávy Brazílie, nikoli třeba země, kde byla jen zabalena.

Co z těchto statistik vyplývá? Jak je na tom Česko z pohledu zahraničního obchodu?

V zahraničním obchodě Česka převažuje obchod se zbožím nad službami. Hodnotově zboží tvoří zhruba 84 procent, služby 16 procent. V poslední době ale objem obchodu se službami narůstá.

Náš zahraniční obchod, a to jak na straně vývozu, tak i dovozu, je zaměřen hlavně na zpracovatelský průmysl, zejména na motorová vozidla, která nejvíce táhnou obchodní bilanci. Dopad českého zpracovatelského průmyslu se neprojevuje jen ve výrobě hotových výrobků v Česku určených na vývoz. Tento průmysl využívá pro výrobu rovněž velké množství

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

„Náš zahraniční obchod je zaměřen hlavně na zpracovatelský průmysl.“

Ing. Miluše Kavěnová

Vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor veřejná správa a regionalistika. Na Českém statistickém úřadě pracuje od roku 2007. Začínala v odboru obecné metodiky, kde většinu času působila jako vedoucí oddělení koordinace statistických zjišťování. Následně zastávala funkci vedoucí oddělení statistiky energetiky. V současné době je již sedmý rok ředitelkou odboru statistiky zahraničního obchodu.

Nezkrácený
rozhovor najdete na:
bit.ly/47aPPJL

dovezených dílů, a naopak, mnoho dílů vyrobených v Česku se vyvážejí do továren v zahraničí. Abychom se posunuli kvalitativně výš ve vývozu, potřebovali bychom zvýšit zastoupení technologicky náročnějších výrobků nebo služeb.

Bilance zahraničního obchodu byla v posledních dvou letech kladná – vývoz převažoval nad dovozem. Naším největším obchodním partnerem je stále Německo, z Číny jsme loni dovezli 12 procent veškerého zboží. Zajímavé je, že se odtamtud začala dovážet i elektroauta.

V posledních dvou letech také hodně narostl obchod s akumulátory do elektrických aut. Jak vývoz, tak i dovoz. Baterie se dovážejí zejména z Číny, ale i z Polska. Velká část z nich se však spojuje do větších celků, a ty se pak u nás montují do elektromobilů a vyvážejí se i do dalších zemí.

Jak se v zahraničním obchodě projevila válka na Ukrajině?

V důsledku tohoto válečného konfliktu se změnil hlavně dovoz zemního plynu a ropy. Hledaly se náhrady za dovoz z Ruska. U ropy se to definitivně podařilo letos v květnu. Od tohoto měsíce už veškerá ropa dovezená do Česka pochází z jiných zemí. U zemního plynu je určení původu o dost složitější. Česko nahradilo ruský plyn zejména plynem z Norska, nicméně v evropských plynovodech je tato surovina tak pomíchaná, že velká část se označuje termínem EU mix. Přesně určit původ konkrétního plynu, který dostáváme, tak v podstatě není možné.

Obecně došlo k výraznému poklesu obchodu s Ruskem, posílil se vývoz od nás na Ukrajinu a vzrostl dovoz zemědělských a potravinářských komodit z Ukrajiny k nám.

Připravujete ve vašem odboru v blízké době nějaké změny a novinky?

Začnu u těch nedávných novinek, které ještě stojí za to zmínit. V roce 2023 jsme zpřístupnili uživatelům databázi zahraničního obchodu se zbožím ve velké míře podrobnosti. Zatím v ní mají uživatelé k dispozici finanční vyjádření a rádi bychom naši metodu dopracovali tak, aby stejně jako v případě databáze pohybu zboží přes hranice mohli sledovat i konkrétní množství ve fyzických jednotkách – kilogramech, litrech, kusech.

Aktuálně se nás také dotýká unijní celní reforma, která právě probíhá a kvůli které se mění řada předpisů a formulářů. Když se začala připravovat, na statistiku se málem zapomnělo a statistici napříč EU museli bojovat o to, aby i nadále měli právní nárok na získávání dat z celních prohlášení. To se naštěstí vyřešilo, nicméně musíme průběh celní reformy stále sledovat, zejména z hlediska snahy o zjednodušení celního řízení, a tudíž pro nás možné ztráty datových zdrojů, které jsou k tvorbě statistiky potřeba.

Jednou z novinek je i takzvaný „microdata linking“. Jde o propojování různých datových sad, které máme, s cílem je maximálně vytěžit a získat nové výstupy. První vlastovkou je propojení zahraničního obchodu s Registrem ekonomických subjektů. Nejdříve samostatně pro zboží a samostatně pro služby, a do budoucna nás čeká propojení všech tří oblastí dohromady. Uživatelé tak získávají stále ucelenější údaje o zahraničním obchodu podle charakteristik podniků, a mohou si například zjistit, že zahraniční obchod provádějí podniky o určité velikosti, působící v určitých odvětvích nebo zda jejich obchod převažuje v rámci Unie nebo mimo ni. Postupně se objevují další požadavky na propojování našich statistik s daty v jiných oblastech.

Začínáme rovněž více sledovat sdružené informace o jednotkách zahraničního obchodu pro zkvalitnění našeho zpracování. V interní databázi soustřeďujeme informace o vývozcích a dovozcích, zejména o různých identifikacích stejného ekonomického subjektu z různých datových zdrojů. Pro naše zpracování je totiž cennou informací to, jestli je subjekt zapojen v nějakém podnikatelském seskupení a jaké jsou uvnitř takového seskupení vzájemné obchodní vazby či obchodní chování.

U zahraničního obchodu se službami jsme nedávno na základě požadavku unijního nařízení zavedli zjišťování způsobu dodání služby. Respondenti do formulářů vyplňují, zda službu zahraničnímu subjektu poskytly u nás, nebo v zahraničí, jestli český rezident vyjel poskytovat službu ven, nebo naopak spotřebitel dané služby přijel přijmout službu do Česka. Je to trochu náročné na pochopení, a než si na to respondenti zvyknou, musíme jim hodně vysvětlovat, jak údaje správně vykázat.

V neposlední řadě se nás také dotýká právě probíhající změna klasifikací CZ-NACE a CZ-CPA, a to jak na straně sběru údajů ve výkaze o službách ZO 1-04, tak i na straně přípravy výstupů.

Lesy zaujímají více než třetinu rozlohy republiky

Následky nedávné kůrovcové kalamity se lesníkům postupně daří překonat. Výměra lesních pozemků v Česku stále narůstá.

JOSEF KAHUDA
oddělení statistiky
zemědělství
a lesnictví

Lesy jsou nepostradatelnou součástí našeho životního prostředí, ale mají také značný ekonomický význam. Jsou hlavním zdrojem dřeva a poskytují mnoho dalších ekosystémových služeb, a zároveň, představují důležitý biotop pro mnohé živočichy.

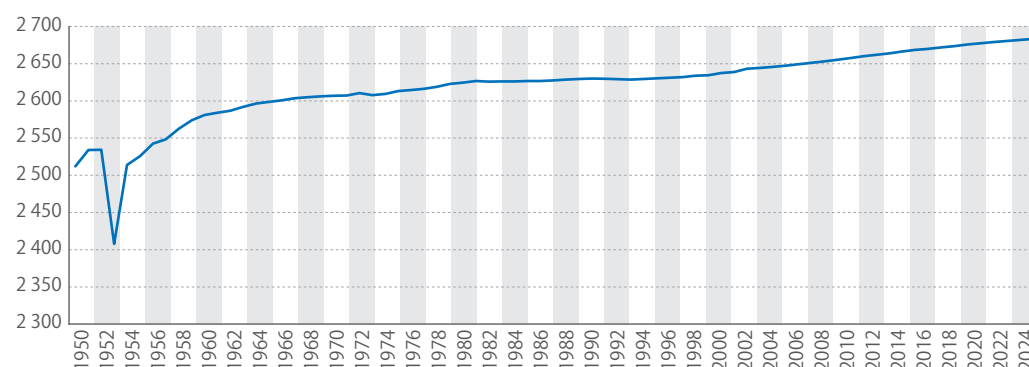
Informaci o ploše tohoto ekosystému v podobě výměry lesních pozemků poskytuje dlouhodobě katastr nemovitostí. Mezi lety 2023 a 2024 výměra lesních pozemků nepatrně vzrostla o 1 375 ha a k 31. 12. 2024 dosáhla dle údajů z katastru 2 683 138 ha. To odpovídá 34,0 % celkové výměry České republiky. Největší rozlohu lesních pozemků vykazoval s výraznou převahou Jihočeský kraj (381 629 ha, 14,2 % lesů v ČR). Nejvyšší podíl lesních pozemků na celkové výměře kraje měl Liberecký kraj (44,8 %), nejnižší naopak hlavní město Praha (10,7 %)

a Středočeský kraj (27,5 %). Státní lesy tvořily zhruba 54 % celkové rozlohy lesů, samotný státní podnik Lesy České republiky spravoval 45 % všech lesů. Od roku 1950 se plocha lesních pozemků navýšila o 171 tis. ha. V poslední době stoupá podle údajů z katastru nemovitostí výměra lesních pozemků přibližně o 1,4–2 tis. ha ročně.

VYSOKÁ TĚŽBA DŘEVA VE 21. STOLETÍ

Nedílnou a tradiční součástí lesního hospodaření je těžba dřeva – důležité obnovitelné suroviny přírodního původu. Jedná se o mnohostranně použitelný výrobní a stavební materiál, využitelný i jako zdroj energie, který má v historii lidstva důležitou úlohu. Těžbu je však nutné provádět s ohledem na udržitelnost přírodního prostředí.

ROZLOHA LESNÍCH POZEMKŮ V ČESKU (tis. ha)

Zdroj: ČÚZK, ČSÚ

LESY V ČESKU

OBSAH

21

Lesy zaujímají více než třetinu rozlohy republiky

Od roku 1950 se plocha lesních pozemků navýšila o 171 tis. ha a stále stoupá.

25

Jak zdravé jsou naše lesy

Extrémně teplé a suché roky 2015 a 2018 vedly k výraznému zhoršení zdravotního stavu lesů. V posledních pěti letech dochází k mírnému zotavení.

28

Lesy v Česku se mění

Zásoba dříví po dlouhém období nárůstu stagnuje. K poklesu nedošlo díky listnáčům.

32

Lesy v Evropské unii

Česko se v porovnání velikosti plochy lesů mezi zeměmi EU nachází uprostřed.

V roce 2024 zaznamenala těžba dřeva (bez kůry) opět pokles, meziročně o 686 tis. m³ (–3,7 %) na 17 807 tis. m³. V porovnání s rekordní těžbou v roce 2020 (35 754 tis. m³) došlo ke snížení o polovinu. Objem vytěženého dříví v roce 2024 dosahoval stejné úrovně jako v letech 2006 a 2016 (17 678 a 17 617 tis. m³). Jedná se stále o nadprůměrnou hodnotu, za běžné množství lze v tomto století považovat zhruba 15 až 16 mil. m³, zatímco v 50. a 60. letech 20. století se roční těžba pohybovala až na výjimku pod 10 mil. m³, nejčastěji v rozmezí 8–9 mil. m³ (pro porovnání: v roce 2020 se pouze v Kraji Vysočina vytěžilo 8,7 mil. m³). Obdobně jako v roce 2023 i loni však byla těžba dřeva nižší než jeho přírůst v lesních porostech, a bilance zásob dřeva v lesích tak dosáhla kladné hodnoty. V letech 2018–2022 se naopak kvůli zpracování rozsáhlé kalamity zásoba dřeva na pni snižovala. Týkalo se to především Moravy, kde v uvedeném období dosáhla těžba dřeva historicky rekordní úrovní.

Největší objemy vytěženého dříví byly loni zaznamenány v Jihočeském kraji (2 661 tis. m³), v Plzeňském kraji (2 252 tis. m³) a ve Středočeském kraji včetně Prahy (2 013 tis. m³). Situace se tak vrací k normálu, kdy se obvykle nejvíce dříví těžilo v Jihočeském kraji, který má také největší rozlohu lesů. Intenzita těžby dřeva byla 6,6 m³ dřeva na hektar lesních pozemků, na vrcholu kalamity v roce 2020 pak 13,4 m³/ha (v Kraji Vysočina extrémních 42,0 m³/ha).

V minulém roce klesl podíl nahodilé těžby, ve které se z poloviny zpracovávalo dříví z důvodu živelních příčin, na celkové těžbě dřeva na 45,0 %, tedy na 8 019 tis. m³. Meziročně došlo u nahodilé těžby ke snížení o 3 015 tis. m³, kalamita v lesích byla tudíž v Česku na ústupu. Nejvyšší podíl nahodilé těžby na celkové těžbě dřeva daného území zaznamenal Moravskoslezský kraj (64,5 %), odkud pocházelo 10,2 % z celkové nahodilé těžby v Česku. Na Moravě probíhala nahodilá těžba intenzivněji než v českých krajích. Nejvyšší územní podíly na celkové nahodilé těžbě v Česku byly zaznamenány v Plzeňském kraji

88 %

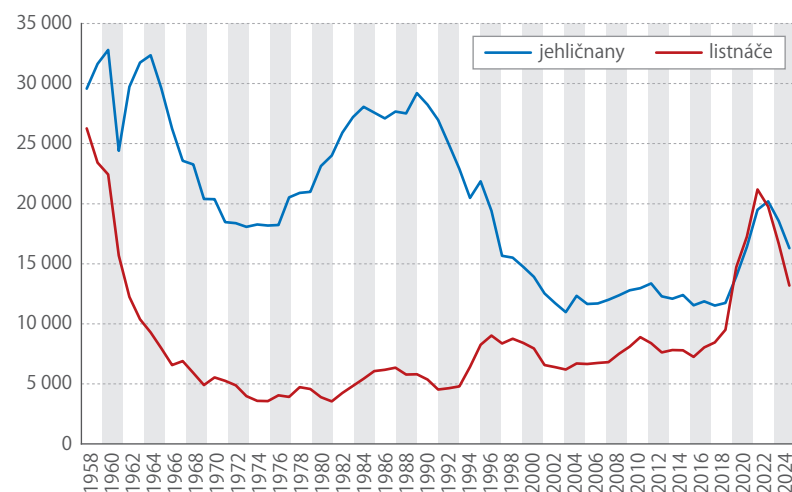
celkové těžby dřeva v roce 2024 byly jehličnany.

(12,2 %), v Jihočeském kraji (11,6 %) a v Kraji Vysočina (11,1 %), což souvisí s celkovým množstvím vytěženého dříví v těchto krajích. Podíváme-li se na data od roku 1950, jednoznačně nejvyšší nahodilá těžba dřeva byla zaznamenána v letech 2018–2022, kdy podíl nahodilé těžby na celkové těžbě dřeva dosáhl až 95 % (roky 2019 a 2020). Jako příčina této kůrovcové kalamity se uvádí kombinace nepříznivých klimatických faktorů (vyšší teploty, sucho), přemnožení kůrovce spolu s nedostatečným včasným zásahem proti tomuto škůdci a nevhodná druhová skladba lesů s převahou smrku. Je na místě připomenout i orkán Kyrill, který v lednu roku 2007 napáchal velké škody v lesních porostech (polomy, vývraty stromů) a výrazně zasáhl především jihozápadní část republiky. V následujících letech po orkánu postihla lesy invaze kůrovce.

Jak vyplývá z již uvedeného, v rámci nahodilé těžby se těží nejvíce dřeva v tzv. hmyzové a živelní nahodilé těžbě, exhalaci těžba je v posledních desetiletích zanedbatelná (pod 1 %). Nízké podíly nahodilé těžby na celkové těžbě dřeva (do 20 %) byly zaznamenány téměř výhradně jen v 50. a 60. letech 20. století. Za posledních deset let byl tento podíl nejnižší v roce 2024 (45,0 %).

Obecně lze konstatovat, že se těží především jehličnaté dřeviny. V kalamitních letech je tato skutečnost ještě patrnější. V roce 2024 bylo jehličnatých dřevin vytěženo 15 674 tis. m³, tedy 88,0 % celkové těžby. Těžba listnatých dřevin se oproti předchozímu roku zvýšila o 239 tis. m³ (+12,6 %) a dosáhla 2 133 tis. m³, což představuje rekordní hodnotu minimálně od roku 1950. Těžby listnáčů přesahující 2 mil. m³ se objevují až po roce 2010. Z konkrétních druhů dřevin výrazně převažoval smrk (68,5 %), dále s velkým odstupem následovaly borovice (13,9 %), buk (4,7 %) a modřín (4,4 %). Zastoupení jehličnanů odpovídá obvyklé situaci, zásadní roli hraje snižující se podíl nahodilé těžby. Nejvíce listnatých dřevin se těžilo v krajích Jihomoravském (424 tis. m³), Zlínském (313 tis. m³) a Olomouckém (245 tis. m³). Těžba listnáčů v těchto krajích představovala téměř polovinu veškeré těžby listnatých dřevin v Česku.

ZALESŇOVÁNÍ (ha)

Zdroj: ČSÚ

PLOCHA ZALESŇOVANÁ UMĚLE SE SNIŽUJE

Nepostradatelnou činností v lesním hospodaření je zalesňování, které zajišťuje stabilní rozlohu lesů. Zalesňování zahrnuje zalesnění a obnovu lesa provedené uměle sítí a sadbou, kromě něj však v našich lesích hraje stále významnější úlohu i přirozená obnova lesa.

Loni v Česku došlo oproti roku 2023 k poklesu plochy umělého zalesňování o 5 728 ha (–16,3 %) na 29 494 ha. Stále se sice jedná o poměrně rozsáhlé zalesňování, ale s odeznívající kalamitou jeho intenzita klesá a holiny, vzniklé zejména během kůrovcové těžby, postupně ubývají. Znatelně více se zalesňovalo v 50. letech 20. století, kdy zalesňované plochy běžně přesahovaly 50 tis. ha.

V rámci zalesňování zcela převažuje sadba, jejíž podíl se již několik desetiletí pohybuje kolem

JAKÁ OPATŘENÍ POVAŽUJETE ZA NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PRO ADAPTACI LESA V ČESKÉ REPUBLICE NA ZMĚNY KLIMATU?

VÍT ŠRÁMEK

ředitel Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti

To, co z hlediska změny klimatu lesní ekosystémy zásadně ovlivní, není ani tak nárůst průměrné teploty nebo změna ročních úhrnů srážek, ale výskyt extrémů – zejména period sucha, příválových srážek, extrémních teplot či mrazových zvratů. Z hlediska existence lesů je pak zcela zásadní nejenom reakce dřevin, ale také to, jak nové podmínky ovlivní rozvoj a migraci škodlivých činitelů, jako jsou hmyzí škůdci či houbové patogeny. V tomto složitém komplexu nefungují jednoduché návody (nahradíme smrk bukem, zakládáme porosty dubu i ve vyšších polohách...). Stav lesa i účinnost zaváděných opatření je nutné průběžně sledovat a vyhodnocovat. Obecně je nejnutnějším opatřením zvýšení pestrosti lesů ve všech škálách – genetické diverzity populací, druhového složení, věkové i prostorové struktury lesních porostů. I vzhledem k dlouhému životnímu cyklu lesa a současné rychlosti vývoje klimatu k tomuto cíli vede spíše zodpovědné lesnické hospodaření, než plošné ponechání lesů samovolnému vývoji.

159,7

**miliónu sazenic
se loni spotřebova-
lo na zalesňování.**

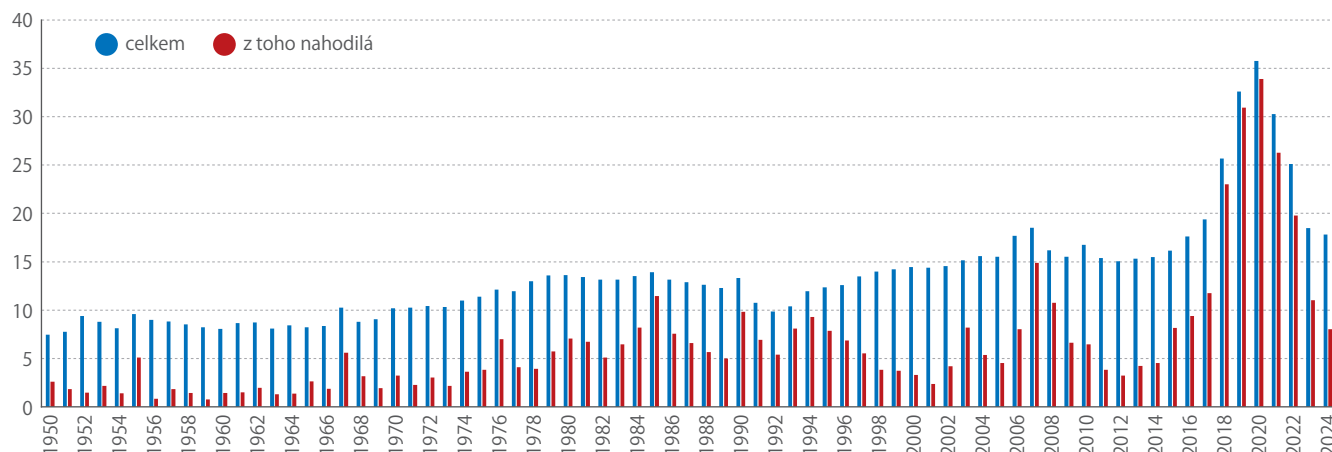
99 % a loni činil 99,3 % (29 276 ha). Síje (zalesňování s využitím osiva) se uplatnila výjimečně (219 ha), přičemž např. v roce 1958 se takto zalesnilo 7 233 ha (13 % plochy zalesňování). Při zalesňování se tedy používá zejména sadební materiál lesních dřevin (zjednodušeně sazenice). Loni se spotřebovalo 159 713 tisíc sazenic, z nichž 58,0 % tvořily listnáče. Průměrná spotřeba sazenic byla 5 455 na hektar sadby, u listnatých dřevin 7 116 a u jehličnatých 4 125. V počtu vysazených sazenic na jednotku plochy opět došlo k poklesu. Na hektar se využívalo o 3,3 % (185 ks) méně sazenic než v roce 2023. V absolutním množství se nejvíce sazenic spotřebovalo v případě buku (38 021 tis., 23,8 % ze všech sazenic) a dubu (37 712 tis., 23,6 % všech sazenic). Podíl smrku je stále poměrně vysoký, loni představoval 22,3 % všech sazenic a během posledních let se mírně navyšoval.

V loňském roce převažovala plocha zalesňovaná jehličnatými dřevinami, které byly použity na 16 309 ha, tedy na 55,3 % celkové zalesňované plochy. Rozdíl ve prospěch jehličnanů činil 3 123 ha. Zvýšené využívání jehličnanů je patrné zejména během 60. let 20. století, v roce 1981 se podíl jehličnanů vyšplhal až na 87 % (s podílem smrku 61 %), přičemž ještě v roce 1960 tvořil 59 %. V letech 2019–2021 mírně převládala plocha zalesněná listnáči, po roce 2021 se znovu postupně navyšuje plocha zalesňovaná jehličnany.

Z jednotlivých dřevin zaujímal loni největší zalesňovanou plochu smrk (35,1 %), dále buk (16,2 %), dub (15,2 %) a borovice (8,4 %). V posledních letech je patrný nárůst využití modřínu, jeho zastoupení na celkovém zalesňování bylo 5,1 %. Nejnižší podíl smrku byl v 50. letech 20. století (až na výjimku pod 30 %), v roce 1954 pouze 20 %. Podíl buku na zalesňované ploše v průběhu času kolísal, od nejnižší hodnoty 1,6 % v roce 1981 až po 25 % v roce 2019.

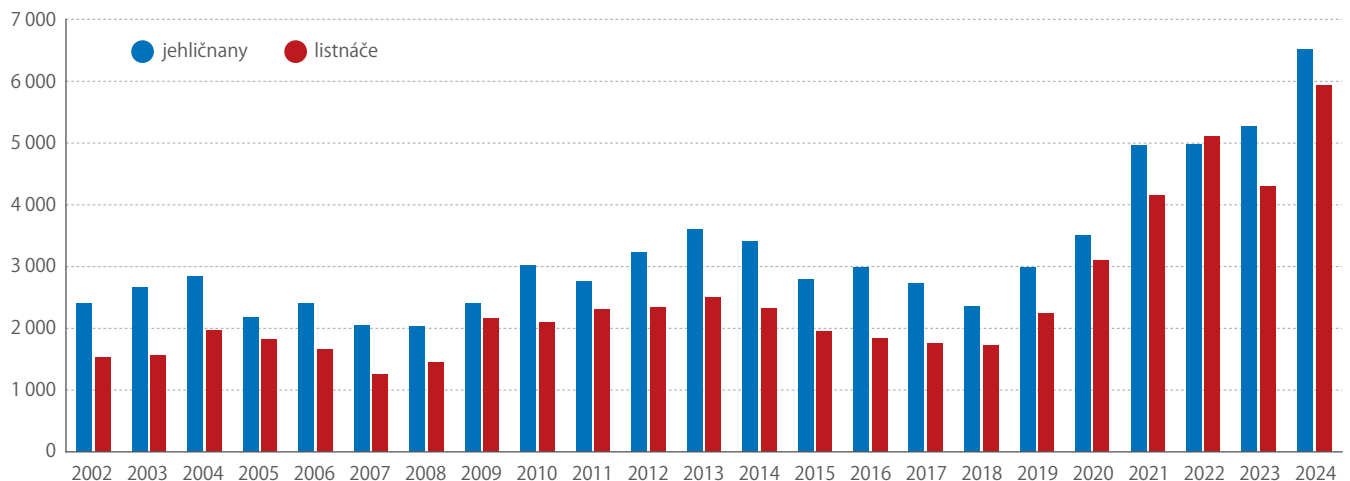
Nejvíce se zalesňovalo v Kraji Vysočina (6 833 ha, tj. 23,2 % celkového zalesňování v Česku) s plošnou převahou jehličnanů (59,4 %, smrk 44,0 %). Jehličnaté dřeviny se nejvíce používaly v Jihočeském kraji (70,0 % zalesňované plochy v kraji).

TĚŽBA DŘEVA (mil. m³ bez kůry)

Zdroj: ČSÚ

PŘIROZENÁ OBNOVA LESA (ha)

Zdroj: ČSÚ

PŘIROZENÁ OBNOVA LESŮ DOSÁHLA REKORDU

Kromě zalesňování sadbou a sítí se využívá i přirozená obnova lesa, při které se uplatňuje schopnost obnovy původního lesního porostu (stromů), zejména náletem a opadem semen nebo plodů. Pro využití potenciálu a dosažení požadovaného účelu tohoto způsobu obnovy se musí přihlížet k lokálním podmínkám.

Za rok 2024 se přirozená obnova lesů uplatnila na 12 447 ha, a tvořila tak 29,7 % z celkové plochy zalesňování a přirozené obnovy. Meziročně vzrostla plocha přirozené obnovy lesa o 2 881 ha, tedy o 30,1 %. Dle dostupných údajů se jedná o nejvyšší hodnotu v historii České republiky (původní rekord byl 10 088 ha v roce 2022). Skokový nárůst je patrný zejména od roku 2020, což souvisí s nutností znovu zalesnit rozsáhlé plochy po kalamitách, a to nejlépe s nižšími náklady než v případě umělé obnovy lesa. V přirozené obnově lesa převažovaly jehličnany (52,4 %), z dřevin se nejčastěji využíval smrk (40,2 %) a buk (18,5 %). Významně se uplatňuje také bříza

(1 888 ha, 15,2 % celkové přirozené obnovy), která je typickou pionýrskou dřevinou.

Z hlediska územního se přirozená obnova lesa nejvíce uplatnila v Kraji Vysočina (18,2 % z celkové přirozené obnovy v Česku), což souvisí s několik let trvající rozsáhlou kalamitou právě v tomto kraji.

Zajímavosti:
66,72 m

je výška nejvyššího stromu v České republice. Je jím douglaska tisolistá, která se nachází ve 146 let starém lesním porostu u obce Vlastiboř na Jablonecku. Měření proběhlo v říjnu 2024.

Zdroj: PEFC ČR

2 000 let

by mohlo být nejstaršímu stromu v České republice. Považuje se za něj

tis červený v zámeckém parku ve Vilémovicích u Ledče nad Sázavou. Stáří ale není podloženo žádným exaktním měřením, zakládá se pouze na odhadu.

Zdroj: ISOP

1 305 cm

je obvod nejširšího stromu v České republice. Náleží tzv. Vejdově lípě (lípě velkolistá), která roste v obci Pasoviny nedaleko Klášterce nad Orlicí.

Zdroj: Wikipedia

JAKÁ OPATŘENÍ POVAŽUJETE ZA NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PRO OBNOVU LESŮ V ČESKÉ REPUBLICE PO KŮROVCOVÉ KALAMITĚ?

Po kůrovcové kalamitě, která zdá se, alespoň na čas skončila, je důležitá celá řada kroků. Záleží, z jaké strany se na věc podíváme. Z hlediska vlastníků lesů je v této chvíli nejdůležitější se z minulé kalamity poučit a neudělat stejné chyby, které kalamitu akcelerovaly do nevládnutelných rozměrů. Podcenění nástupu a liknavost v počátcích byla trestuhodná. Zdlouhavé soutěžení prací a otálení s asanací a prevencí bylo jednou ze zásadních chyb v letech 2016–2018. Dnes to všichni svádějí na klimatickou změnu a objektivní příčiny, ale lidský faktor hrál zásadní roli.

JIŘÍ SVOBEDA

předseda Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR

Neschopnost a neodbornost státní správy má na celé události také lví podíl. Z hlediska řešení následků je pak zásadní zalesnění kalamitních holin vhodnými dřevinami tak, aby se nezaložil potenciální nový problém v budoucnosti. Neméně důležitá jako založení je i odpovědná výchova vzniklých kultur. Pro politiky je tu zásadní úkol: nalézt dlouhodobě udržitelný systém podpory vlastníků lesů, který je zásadním nástrojem lesnické politiky státu. Jedná se o podporu obnovy kalamitních holin a následné péče o kultury, ale také adaptace na klimatickou změnu.

Jak zdravé jsou naše lesy

Extrémně teplé a suché roky 2015 a 2018 vedly k výraznému zhoršení zdravotního stavu lesů. V posledních pěti letech dochází k mírnému zotavení.

**MONIKA
VEJPUŠKOVÁ**

**KATEŘINA
NEUDERTOVÁ
HELLEBRANDOVÁ**

**VÍT
ŠRÁMEK**

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti

Lesy v České republice v posledních letech trpí opakovanými gradacemi podkorního hmyzu, šířením houbových patogenů či zvýšenou parazitací jmelím bílým. Tyto nepříznivé jevy jsou dávány do souvislosti s klimatickými změnami, kdy dlouhodobý nedostatek srážek a vysoké teploty stromy výrazně oslabují a činí je náchylnými k napadení škůdci. Jak jsou tedy na tom naše lesy? Na tuto otázku můžeme odpovědět díky dlouhodobému monitoringu zdravotního stavu lesa v rámci evropského programu ICP Forests.

MONITORING ICP FORESTS

Mezinárodní kooperativní program ICP Forests, který vznikl před 40 lety v roce 1985, si klade za cíl koordinovat na evropské úrovni shromažďování srovnatelných údajů o změnách v lesních ekosystémech,

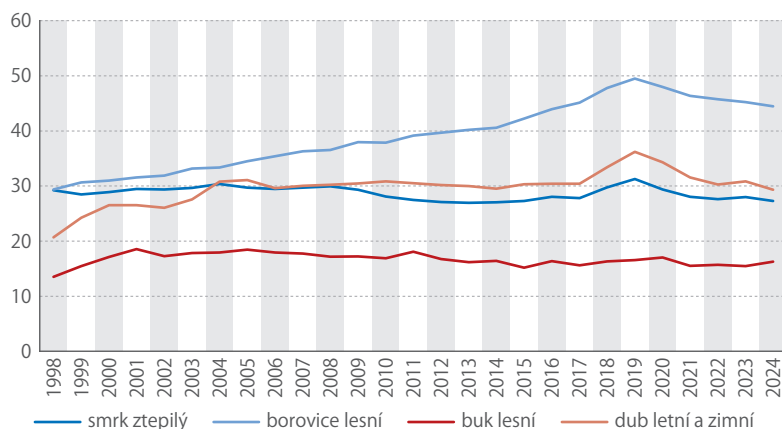
a přispět tak k hodnocení trendů poškození a k lepšímu pochopení vlivu environmentálních změn na stav lesa. Česká republika se k programu připojila v roce 1986, a od té doby probíhá každoroční pozemní šetření zdravotního stavu v síti systematického monitoringu. Od roku 1998 se jedná o stálou síť 306 ploch, které jsou rozmístěny rovnoměrně podle lesnatosti po celém území republiky. Zdravotní stav stromů je charakterizován především stupněm odlisťování (defoliací), který je definován jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem rostoucím ve stejných podmínkách. Defoliace se vyjadřuje v intervalech po 5 %. Kromě toho se hodnotí výskyt celé škály poškození kmene a koruny.

NEJHŮŘE JE NA TOM BOROVICE

Reakce stromů na změny prostředí je druhově specifická, to znamená, že každá dřevina reaguje jiným způsobem. Reakci stromu na stres může modifikovat i jeho věk a stanoviště, na němž roste.

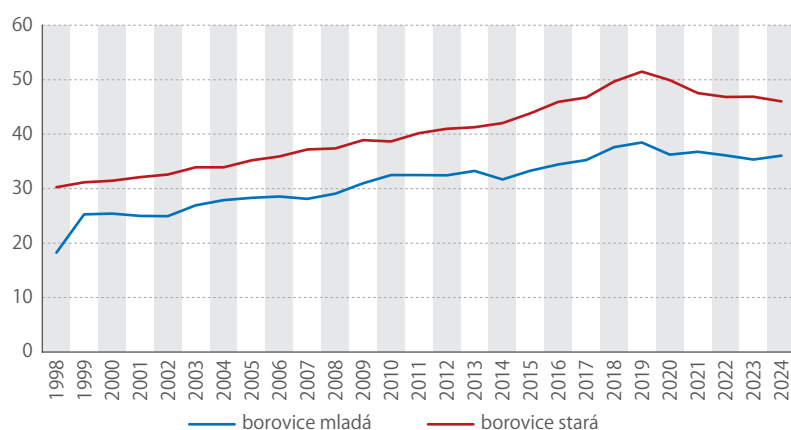
Nejhorší zdravotní stav dlouhodobě vykazuje borovice lesní. Průměrná defoliace této dřeviny je ve sledovaném období 39 %. Z hodnocení je patrné postupné zhoršování zdravotního stavu mezi lety 1998 a 2019, kdy hodnota defoliace vystoupala z 29 % na 49 %. V posledních pěti letech borovice mírně regenerují, což se projevilo poklesem průměrné defoliace o 5 %. V dlouhodobém průměru vykazují mladé borovice do 60 let věku o 8 % nižší defoliaci než stromy dospělé (nad 60 let věku), tedy jejich zdravotní stav je lepší, nicméně trendy ve vývoji zdravotního stavu mladých borovic kopírují dospělé stromy.

VÝVOJ PRŮMĚRNÉ DEFOLIACE ČTYŘ HLAVNÍCH DŘEVIN (%)

Zdroj: VÚLHM, ICP Forests

VÝVOJ PRŮMĚRNÉ DEFOLIAČE MLADÝCH A STARÝCH POROSTŮ BOROVICE LESNÍ (%)

Zdroj: VÚLHM, ICP Forests

Borovice má ze všech našich hlavních dřevin nejvyšší podíl stromů se zvýšenou a vysokou defoliací, v roce 2024 to bylo 54 %, naproti tomu podíl stromů zdravých a s nízkou defoliací byl v tomto roce pouze 8 %.

U smrku, naší hlavní lesní dřeviny, která je v lesích Česka zastoupena téměř 50 %, není patrný žádný trend ve vývoji zdravotního stavu v čase. Hodnoty defoliace kolísají kolem průměrné hodnoty 28,7 %. Maximální hodnoty defoliace 31 % dosáhl smrk podobně jako borovice v roce 2019, v průběhu následujících dvou let došlo k mírnému zlepšení a defoliace opět klesla na průměrnou hodnotu. V posledních pěti letech se u smrku podíl zdravých stromů pohybuje okolo 20 %, stromů s nízkou defoliací je 29 %, střední defoliaci vykazuje 37 % stromů. Poškozených stromů se zvýšenou a vysokou defoliací je 14 %, což je výrazně méně než u borovice.

Naší nejzdravější dřevinou je bezesporu buk. Defoliace buku se v jednotlivých letech pohybuje od 13 do 19 % s průměrnou hodnotou 16,7 %. Maximální

hodnoty defoliace dosáhl buk v roce 2001. V řadě není patrný žádný trend v čase, hodnoty víceméně oscilují kolem dlouhodobého průměru. V roce 2024 bylo celkem 87 % buků v Česku hodnoceno jako zdravých či s nízkou defoliací, 10 % stromů pak spadalo do třídy střední defoliace, pouze 3 % stromů vykazovala zvýšenou a vysokou defoliaci.

Zdravotní stav dubu, naší druhé hlavní listnaté dřeviny, je v porovnání s bukem výrazně horší. Od počátku sledování byl pozorován trvalý nárůst defoliace, a to z 21 % v roce 1998 na 36 % v roce 2019. V posledních pěti letech průměrná defoliace poklesla o 7 %, což lze hodnotit jako mírné zlepšení zdravotního stavu. V roce 2024 vykazovalo dobrý zdravotní stav (míra defoliace 0–25 %) 43 % stromů, u 47 % dubů byla zaznamenána střední míra defoliace a 8 % stromů bylo silně poškozených.

JAK SE (NE)PROJEVIL KŮROVEC

Data monitoringu ICP Forests jasně ukazují na dlouhodobě nepříznivý vývoj zdravotního stavu především borovic a dubů. Extrémně teplé a suché roky 2015 a 2018 vedly k výraznému zhoršení zdravotního stavu lesů – v roce 2019 byla zaznamenána maximální hodnota defoliace u tří ze čtyř hlavních lesních dřevin. V tomto roce vykazovalo zvýšenou a vysokou ztrátu olistění (defoliace) 62 % borovic, 28 % dubů a 18 % smrků. V teplých, ale vláhově příznivějších letech 2020–2024 probíhala mírná regenerace, při které poklesl podíl poškozených stromů na 54 % u borovice, 10 % u dubu a 14 % u smrku.

Průměrná defoliace smrku je v čase víceméně stabilní, a od roku 2019 je dokonce možné pozorovat velmi mírný pokles. Kde je ale v datech vidět kůrovcová kalamita, která v minulých letech zdecimovala smrkové porosty v České republice? Tento typ disturbance bohužel není monitoring ICP Forests schopen zachytit. Ztrátu olistění lze hodnotit pouze u stromů, které se na monitoračních plochách

JAK NEDÁVNÁ KŮROVCOVÁ KALAMITA OVLIVNILA DŘEVOSTAVBY V ČESKU? BUDE I PO ZPRACOVÁNÍ KALAMITNÍHO DŘEVA DOSTATEK MATERIÁLU PRO DŘEVOSTAVBY V PŘÍŠTÍCH LETECH?

Nedávná kůrovcová kalamita se výrobců dřevostavby v Česku zásadně nedotkla. V moderních dřevostavbách se nepoužívá kulatina ani neopracované řezivo, ale převážně průmyslově zpracované materiály, jako jsou lepené lamelové dřevo (KVH, BSH), křížem lepené panely (CLT), OSB desky či další deskové materiály. Tyto produkty se vyrábějí z kvalitního vytríděného dřeva, často ve specializovaných závodech v Česku, Rakousku nebo Německu, a výsledný materiál má stabilní vlastnosti i vysokou kvalitu. Kůrovcem napadené dřevo se většinou

**BLANKA
NOVÁČKOVÁ**

ředitelka Asociace
dodavatelů
montovaných domů

využívá pro jiné účely. Výrobci dřevostavby tak nebyli přímo závislí na kůrovcové surovině.

Dostatek materiálu pro dřevostavby bude zajištěn i do příštích let. Ročně se v České republice vyteží přibližně 14–15 milionů m³ dřeva, přičemž na dřevostavby připadá zhruba jedna třetina této produkce. Objem dřeva použitý pro dřevostavby je tedy ve srovnání s celkovou těžbou relativně malý. Větší část dřeva míří do jiných segmentů, například do papírenského průmyslu, na výrobu nábytku, palet nebo do energetiky

JAK SE LESY NA ŠUMAVĚ DOKÁZALY VYPOŘÁDAT S KŮROVCOVOU KALAMITOU? JAKÁ OPATŘENÍ SE UKÁZALA JAKO NEJÚČINNĚJŠÍ?

**PAVEL
HUBENÝ**

ředitel Správy
národního parku
Šumava

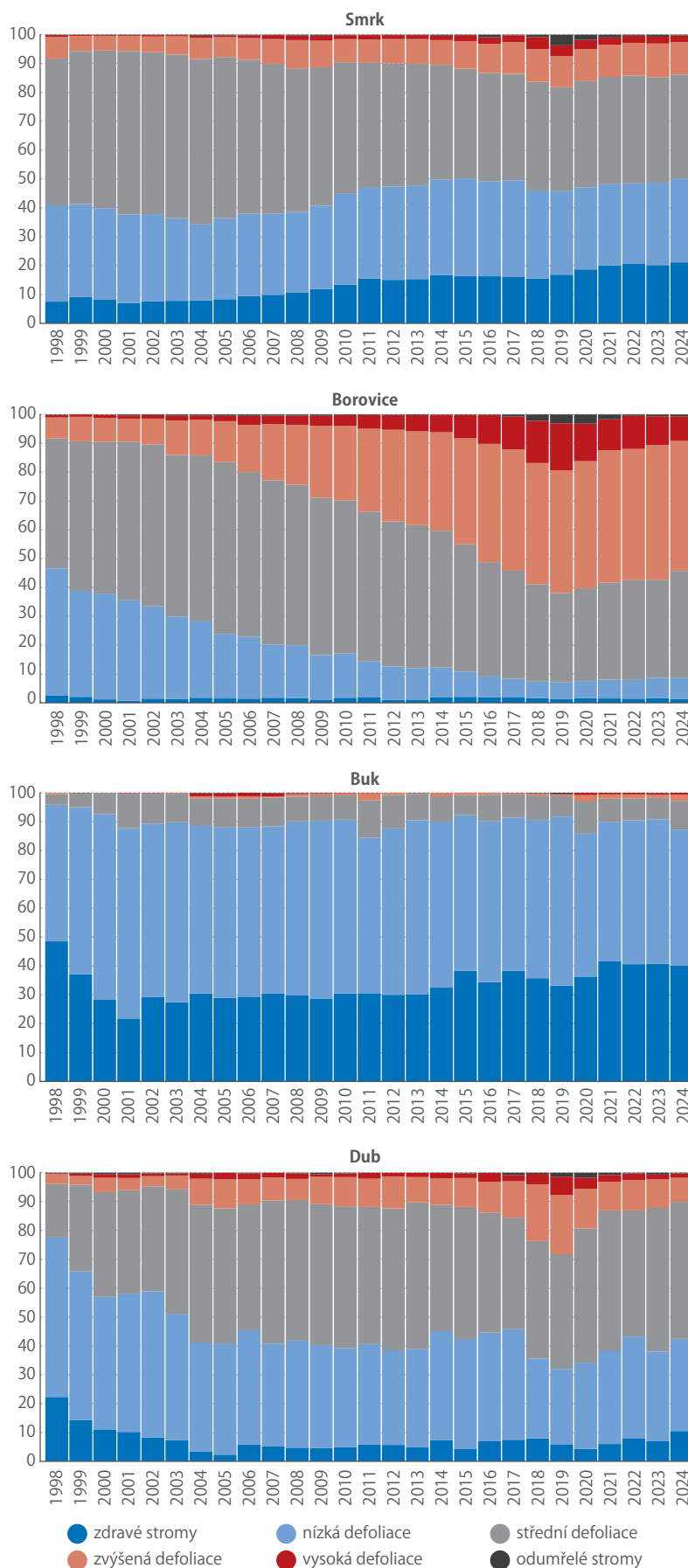
“

Můžu mluvit jen za území Národního parku Šumava, což je asi 48 000 ha státního lesa. Dlouhodobým cílem je do roku 2060 ponechat 75 % území parku přírodním procesům. V území s převládajícím smrkovým lesem, tedy i s volným působením kůrovce. My k této metě pomalu postupujeme, takže v roce 2025 máme bez jakýchkoli zásahů proti lýkožroutu smrkovému (kůrovci) už 30 000 ha (45 % území). V roce 2025 tady končí období třetí gradace kůrovce za existenci národního parku. První z nich proběhla v polovině 90. let, druhá po orkánu Kyrill a třetí po suchém období po roce 2018. Od roku 2024 pozorujeme, že i tato gradace ustoupila. Co je z naší zkušenosti asi nejzajímavější: kůrovec ustupuje zhruba stejnou rychlostí v území bez jakýchkoli obranných opatření, jako tam, kde proti němu standardně bojujeme. Za ústupem jeho gradace stojí tedy hlavně počasí, nemoci a predátoři kůrovců, kterých přibývá s každou gradací. Nepotvrzuje se, že by za poklesem kůrovcové gradace stálo lesnické těžební nasazení. Na jeden kůrovcem opuštěný smrk připadá zhruba jeden pokácený. To je určitě pro národní parky dobrá zpráva. Ponechání lesa divočině je tedy dobrá cesta.

”

vyskytují. Po jejich odtěžení (vykácení) se již v hodnocení neprojevují a jsou sledovány pouze zbylé stromy jiných dřevin, případně plocha z hodnocení zcela vypadává do doby, než na ní vyroste nová generace mladého lesa. Určitým vodítkem může být, že zatímco v roce 2014 bylo na plochách VÚLHM hodnoceno přes 4 951 jedinců smrku, v roce 2024 to bylo již jen 3 061 stromů. Pro objektivní hodnocení zdravotního stavu lesů je tak nutné kombinovat data ICP Forests s dalšími informačními zdroji, jako je například národní inventarizace lesů, výsledky dálkového průzkumu země, či s daty o výskytu škodlivých činitelů.

VÝVOJ ZASTOUPENÍ HODNOCENÝCH JEDINCŮ ČTYŘ HLAVNÍCH DŘEVIN V TŘÍDÁCH DEFOLIACE

Lesy v Česku se mění

Zásoba dříví po dlouhém období nárůstu stagnuje. K poklesu nedošlo díky listnáčům.

MICHAL SYNEK

Národní lesnický institut

JAN MÁSLA

Národní lesnický institut

Dvěma hlavními zdroji údajů pro hodnocení stavu a vývoje lesů v České republice jsou lesní hospodářské plány a osnovy (LHPO) a Národní inventarizace lesů (NIL).

LESNÍ HOSPODÁŘSKÉ PLÁNY

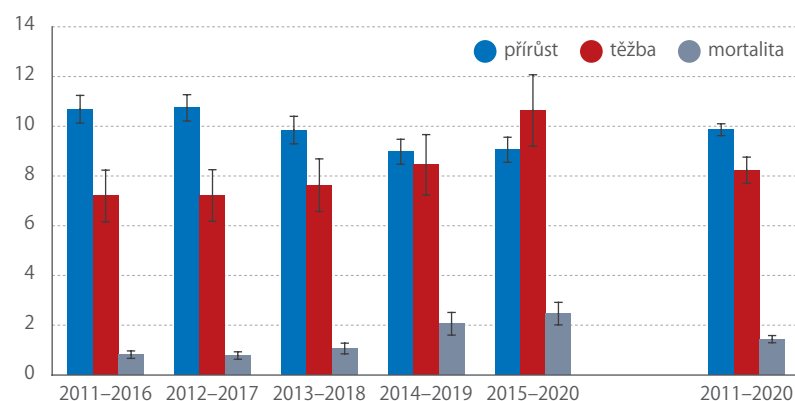
LHPO slouží v první řadě jako nástroj vlastníků lesů pro hospodaření. Díky dlouhé tradici se však přirozeně staly i cenným zdrojem informací o stavu a vývoji našich lesů. Již před rokem 1914 byly LHPO zpracovány asi pro tři čtvrtiny lesů na našem území. V roce 1935 pak byla zvláštním výnosem Ministerstva zemědělství zřízena samostatná Lesní taxační kancelář pro zpracování LHPO ve státních lesích. Současný Národní lesnický institut (NLI) na tradici Lesní taxační kanceláře navazuje.

LHPO mají zpravidla desetiletou platnost. Jejich obsahem je, v případě zatím převládající metody věkových tříd, celoplošný popis stavu daného lesního

majetku, na základě kterého je pak odvozena maximální celková výše těžby (MCVT) pro celé období platnosti LHPO. Mezi hlavní, v terénu šetřené veličiny patří plochy, věk, zastoupení dřevin, tloušťky, výšky nebo bonity dřevin. Z těchto údajů se pomocí tabulek odvozují zásoby dříví a přírůsty. V rámci celostátní databáze LHPO je pak možné vyhodnotit i vlastnickou strukturu lesů a další údaje.

Vlivem mnohaleté tradice a následně i povinnosti zpracování LHPO je pro Českou republiku dostupná dlouhá časová řada vývoje hlavních produkčních ukazatelů našich lesů. S ohledem na desetiletou platnost LHPO je potřeba upozornit, že data v celostátní databázi jsou v průměru 5 let stará a vztahují se vždy k prvnímu roku platnosti daného LHPO. Významné změny v průběhu platnosti LHPO, způsobené např. kalámitami, se tak projeví až se zpožděním, při následné obnově LHPO. Zároveň v průběhu let docházelo ke zpřesňování používaných metod, které také měly vliv na vývoj hlavních produkčních ukazatelů.

PRŮMĚRNÁ ROČNÍ VÝŠE PŘÍRŮSTU, TĚŽBY A MORTALITY (m³/ha/rok b. k.)

Zdroj: NIL2 a NIL3 (2011–2020)

ZMĚNY OD ROKU 1930

Na základě dat LHPO se celková zásoba dříví od roku 1930 více než zdvojnásobila. V roce 1930 byla na úrovni 307,0 mil. m³, a zatím nejvyšší hodnoty 702,9 mil. m³ dosáhla v roce 2018. Od tohoto roku vlivem kůrovcové kalámity postupně klesala a v roce 2024 činila 679,4 mil. m³. Průměrná zásoba pak vykazuje stejný trend, kdy vzrostla ze 130,4 m³/ha v roce 1930 na maximální hodnotu 269,9 m³/ha v roce 2018, a následně poklesla na 259,5 m³/ha v roce 2024.

Celkový běžný přírůst (CBP) se zvýšil z 9,2 mil. m³ v roce 1950 na 21,9 mil. m³ v roce 2024. Vyjádřeno v hektarových hodnotách došlo k nárůstu z 3,7 m³/ha na 8,5 m³/ha. CBP se tedy za posledních 74 let také

BUDE I PO ZPRACOVÁNÍ DŘEVA Z KŮROVCOVÉ KALAMITY V ČESKU DOSTATEK DŘEVA PRO DŘEVOZPRACUJÍCÍ PRŮMYSL?

PETR PRAŽAN

předseda Společenstva dřevozpracujících podniků v ČR

Naprostá většina dřeva z kůrovcové kalamity byla již zpracována a vzhledem k tomu, že v současnosti je těžba dřeva prakticky poloviční a kapacity výroby byly v době kalamity výrazně zvýšeny, pocituje většina výrobců nedostatek a je nucena výrobu snižovat. Tento stav bude trvat tak dlouho, až část firem výrobu ukončí nebo sníží tak, aby se zdroje vyrovnaly s poptávkou. Vzhledem k tomu, že se stále hodně dřeva i přes jeho nedostatek vyváží, bude tento proces dlouhý a nebude bezbolestný.

Dřevozpracující podniky se musejí přizpůsobit na výše uvedenou situaci a v dlouhodobém horizontu i na to, že bude na trhu pomalu ubývat nejžádanější dřeviny, tedy smrku, a přibývat dřevin ostatních.

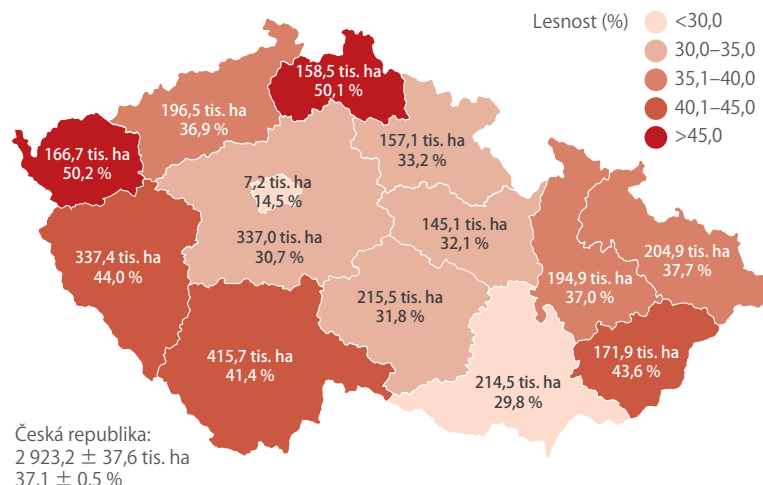

více než zdvojnásobil. Kulminace ve výši 22,4 mil. m³ (8,7 m³/ha) dosáhl v letech 2019 a 2020. Na vývoj hodnot CBP měla vliv i aktualizace modelových hodnot přírůstků v tabulkách používaných pro zpracování LHPO, kdy se mezi roky 1990 a 2000 CBP zvýšil o 17 procentních bodů (p. b.).

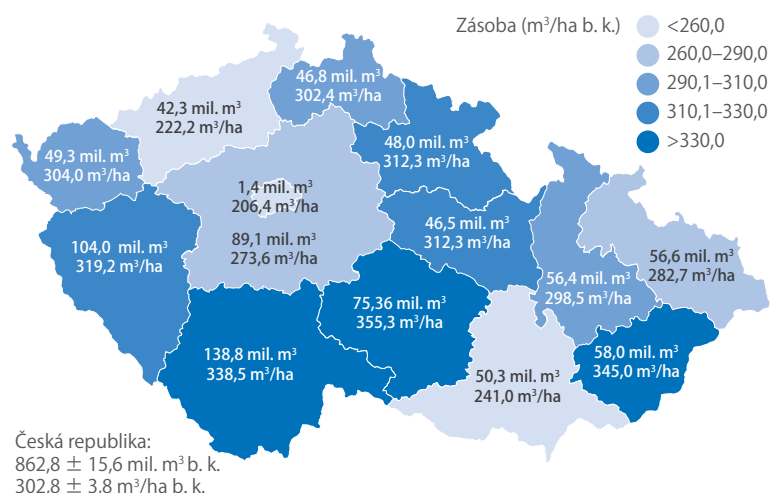
Také u druhové skladby našich lesů došlo k významné změně. V roce 1950 měly jehličnany zastoupení 85,8 %, a do roku 2024 jejich plošný podíl klesl na 66,8 %. Došlo tedy k celkovému poklesu jehličnanů o 19 p. b. Nejvíce se snížilo zastoupení smrku ztepilého ze 60,0 % na 45,0 %, a naopak narostly podíly buku lesního ze 4,6 % na 10,0 %, dubů z 3,6 % na 8,0 % a ostatních listnáčů ze 4,4 % na 9,6 %.

Data LHPO nám také ukazují významnou pozitivní změnu ve způsobu hospodaření. Ta je vyjádřena hospodářským způsobem, tedy plánovaným způsobem obnovy lesa. V roce 2004 byl na 60 % plochy lesa plánován hospodářský způsob holosečný. Po dvaceti letech je holosečný způsob plánován jen na 17 % plochy lesa a zvýšil se podíl všech ostatních hospodářských způsobů. Násečný způsob, tedy použití malých holosečných prvků, vrostl z 22 % na 48 %. Podrobnosti

PLOCHA LESA A LESNATOST V KRAJÍCH

CELKOVÁ A HEKTAROVÁ ZÁSoba DŘÍVÍ V KRAJÍCH

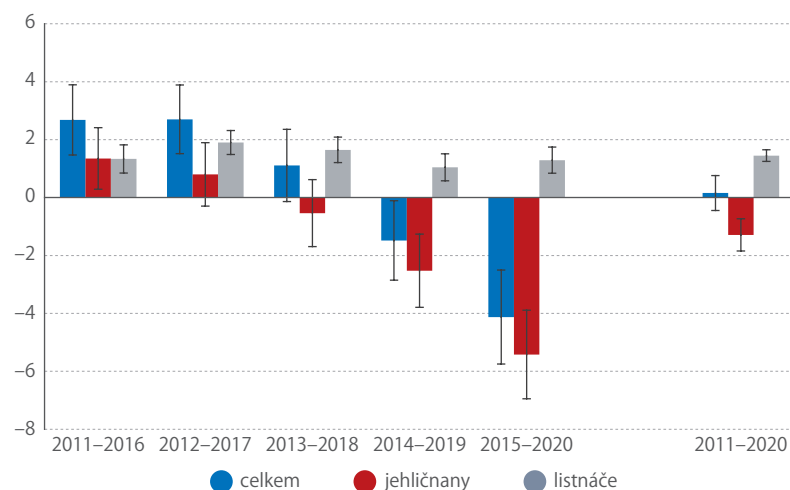
Zdroj: NIL3 (2016–2020)

způsob, kdy nový porost vzniká pod ochranou mateřského, se zvýšil z 18 % na 31 % a výběrný způsob, kdy jsou při těžbě vybírány jednotlivé stromy nebo jejich skupinky, se zvýšil z 1,3 % na 3,7 %.

NÁRODNÍ INVENTARIZACE LESŮ

NIL probíhá na území České republiky od roku 2001 a je založena na principu výběrového šetření. Jejím hlavním cílem je poskytovat objektivní a přesné informace o stavu a vývoji našich lesů. Tyto informace vycházejí z dat opakovaného terénního šetření na inventarizačních plochách a jejich následného vyhodnocení pomocí matematicko-statistických metod. Výstupem NIL jsou odhady ukazatelů (vlastností lesa), zpracované pro celé území Česka nebo pro vybraná geografická členění (např. kraje, přírodní lesní oblasti apod.). Přesnost výsledků je vyjádřena formou intervalových odhadů. Od roku 2016 pokračuje NIL v kontinuálním režimu s pětiletou periodou návratu na inventarizační plochy. Sezonní sběr dat (jaro/podzim) po celém území Česka zajišťuje prostorovou i časovou reprezentativnost výsledků.

PRŮMĚRNÁ ROČNÍ ZMĚNA HEKTAROVÉ ZÁSoby DŘÍVÍ JEHLIČNANŮ A LISTNÁČŮ (m³/ha/rok b. k.)

Zdroj: NIL2 a NIL3 (2011–2020)

VÝVOJ MEZI LETY 2011 A 2020

Plocha lesa na území České republiky trvale narůstá. V období mezi NIL2 a NIL3 (2011–2020) došlo k nárůstu plochy lesa o $45,2 \pm 10,5$ tis. ha. Tento nárůst byl převážně důsledkem přírodních procesů (sukcese). Za zmínku stojí, že se ve značné míře týkal porostů, které splňují definici lesa podle FAO FRA, avšak nejsou evidovány jako lesní pozemky v katastru nemovitostí. Odhad plochy lesa pro období NIL3 (2016–2020) dosahuje výše $2\,923,2 \pm 37,6$ tis. ha, což odpovídá lesnatosti $37,1 \pm 0,5$ %. Zajímavostí je, že v době terénního šetření NIL nebylo na $11,1 \pm 0,5$ % tohoto území provedeno zařízení LHPO. Vyjádřeno plošně, jedná se o $325,6 \pm 15,5$ tis. ha. Lze předpokládat, že tomuto území bude v následujících letech věnována zvýšená pozornost.

Česko dlouhodobě patří mezi státy s nejvyšší hektarovou zásobou dříví v Evropě – odhad pro období NIL3 činí $302,8 \pm 3,8$ m³/ha bez kůry (b. k.). Celková zásoba dříví byla vyčíslena na $862,8 \pm 15,6$ mil. m³ b. k.

Pro účely mezinárodního srovnání mezi jednotlivými státy slouží odhad zásoby v kůře. Ten dosahuje výše $964,8 \pm 17,2$ mil. m³ s k., což odpovídá $338,6 \pm 4,1$ m³/ha s k. Jehličnany se na zásobě podílejí $70,6 \pm 0,8$ %, a výrazně tak převyšují listnáče ($29,4 \pm 0,8$ %). Dominuje smrk ztepilý, který tvoří přibližně polovinu celkové zásoby dříví ($50,7 \pm 0,9$ %). Následují borovice lesní ($13,3 \pm 0,5$ %), buk lesní ($9,5 \pm 0,5$ %) a duby ($6,8 \pm 0,4$ %).

V souvislosti s rozsáhlou kůrovcovou kalamitou, která v uplynulých letech zasáhla prakticky celé území Česka, vyvstává otázka, zda došlo k významné změně zásoby dříví. Ta je výslednicí přírůstu, těžby a mortality. Pokud jsou tyto procesy v rovnováze, zásoba dříví se výrazně nemění.

Kontinuální NIL umožňuje poskytovat odhady i pro dílčí změnová období, která vstupují do výsledného odhadu za celé období mezi NIL2 a NIL3 (2011–2020). Na počátku přírůst zřetelně převyšoval těžbu a zásoba dříví tak dále narůstala. Postupem času

DOSTUPNÁ DATA O STAVU A VÝVOJI LESŮ

Přehledné porovnání hlavních indikátorů stavu a vývoje lesů v Česku z dat LHPO a NIL, doplněné o výstupy ČSÚ nebo Ministerstva zemědělství, je zpracováno ve webové aplikaci **Fakta o lese**. Výhodou platformy je, že soustřeďuje indikátory z různých datových zdrojů na jednom místě, zobrazuje je jednotnou formou a umožňuje volné stažení dat ve formě tabulek a grafů. U vybraných indikátorů jsou k dispozici i mapové výstupy.

Webová aplikace **Informace o stavu lesa a myslivosti v ČR** zpřístupňuje data LHPO a myslivosti a umožňuje vytvářet vlastní analýzy na základě vybraného území a předem definovaných položek. Výstupy NIL jsou dostupné na webových stránkách NLI v sekci Výsledky NIL.

Pro mezinárodní porovnání Česka s ostatními státy můžeme čtenářům doporučit celosvětovou platformu **Global Forest Resources Assessment**, kterou spravuje a jednou za 5 let aktualizuje organizace FAO. Další aktualizace proběhne v říjnu letošního roku. Pro region Evropské hospodářské komise OSN je k dispozici také webová aplikace **INForest**, která je díky NLI dostupná i v češtině.

JSOU STAVY SPÁRKATÉ ZVĚŘE V ČESKÝCH LESÍCH ÚNOSNÉ Z HLEDISKA ŠKOD NA LESNÍCH POROSTECH, KTERÉ TATO ZVĚŘ PŮSOBÍ?

Stavy spárkaté zvěře jsou v některých lokalitách naší vlasti opravdu zvýšené a zvěř mnohde působí neúměrné škody na lesních porostech a zemědělských pozemcích. Tento trend je možno pozorovat rovněž v řadě zemí středoevropského regionu.

Trvale stoupající čísla odstřelu spárkaté zvěře jednoznačně dokládají snahu myslivců o nápravu tohoto stavu, nicméně zároveň vypovídají o zvyšujících se počtech zvěře v našich honitbách. Nejde o to, že by stoupaly její stavy v místech tradičního výskytu, ale spárkatá zvěř se rozšiřuje

ING. JIŘÍ JANOTA

předseda
Českomoravské
myslivecké jednoty

na stále větší území a obsazuje lokality, ve kterých se dříve nevyskytovala. Jedním z příkladů je zvěř dančí, kdy výše odstřelu v minulé lovecké sezoně přesáhla 50 000 kusů. Pokles lovu černé zvěře byl ovlivněn semenným rokem plodonosných dřevin v roce 2024. Pravidelná nižší čísla u lovu černé zvěře v letech, kdy listnaté dřeviny plodují, jsou patrná již řadu let. Nárůst lovu srnčí zvěře je s největší pravděpodobností způsoben vyšší intenzitou lovu z důvodu obnovy lesů na kalamitních plochách.

se rozdíl mezi přírůstem a těžbou snižoval, přičemž do bilance stále více vstupovala mortalita. V závěru již součet těžby a mortality průkazně převyšoval nad přírůstem, což vedlo k dílčímu poklesu zásoby. Pro období 2011–2020 jako celek však platí, že těžba nepřesáhla přírůst dříví snížený o mortalitu (tzv. čistý přírůst). Bilance změny zásoby dříví zůstala vyrovnaná, průkazný pokles zásoby jehličnanů byl kompenzován nárůstem listnáčů.

Zatímco bilance změny zásoby dříví vychází pouze z hodnocení kmenů hroubí (s výčetní tloušťkou alespoň 7 cm s kůrou), odhady zastoupení dřevin zahrnují všechny živé jedince od výšky 10 cm, tedy i obnovu. Podíl jehličnanů mezi NIL2 a NIL3 poklesl z $57,5 \pm 1,0\%$ na $54,9 \pm 0,7\%$, zatímco podíl listnáčů vzrostl ze $42,5 \pm 1,0\%$ na $45,1 \pm 0,7\%$. Statisticky průkazný je zejména ústup smrku ztepilého ze $42,9 \pm 0,9\%$ na $40,3 \pm 0,7\%$. V případě buku lesního byl naopak zaznamenán nárůst z $10,0 \pm 0,6\%$ na $11,1 \pm 0,4\%$.

Vývoj zásob, přírůstů a těžeb v následujícím období lze modelovat s různou mírou úspěšnosti. Spolehlivé informace bude možné poskytnout již vyhodnocením aktuálně probíhajícího cyklu NIL4 (2021–2025). V současnosti je hlavním cílem NIL poskytovat údaje s dostatečnou aktualizací, nejlépe každoročně. Díky kontinuálnímu sběru dat se tento cíl postupně stává dosažitelným.

NÁRODNÍ INVENTARIZACE LESŮ

Vlivem odlišného metodického přístupu i uplatňovaných definic se výsledky NIL mnohdy výrazně liší od údajů dostupných z jiných zdrojů. Obdobná situace nastává prakticky ve všech zemích, které zavedly NIL na tomto principu. Odhady lesnatosti, zásob, těžeb i přírůstů dříví jsou zpravidla vyšší než údaje ze statistik odvozených z LHPO či dalších registrů (katastr nemovitostí, statistiky dřevozpracujícího průmyslu apod.). Tyto rozdíly odrážejí skutečnost, že každý zdroj informací plní svůj konkrétní účel, který je třeba zohlednit při jeho využití.

Principem NIL je monitorovat lesy na základě skutečné situace v terénu, nezávisle na údajích z ostatních registrů. Díky tomu je NIL vyhledávaným zdrojem informací pro účely mezinárodního reportingu o lesích, jehož význam poroste i v kontextu hodnocení plnění klimatických a environmentálních cílů. Důležitým aspektem je pak srovnatelnost údajů na mezinárodní úrovni.

Statistika v mapách

Statistický geoportál

Statistické údaje
vztahované
k území

Demografická data,
pohyb obyvatel,
výsledky voleb
a mnoho dalšího

Názorně,
přehledně,
srozumitelně

geodata.csu.gov.cz

Lesy v Evropské unii

Z hlediska velikosti plochy lesů se Česko nachází uprostřed mezi zeměmi EU. V těžbě dřeva se řadíme do první třetiny a jsme také jeho předním vývozcem.

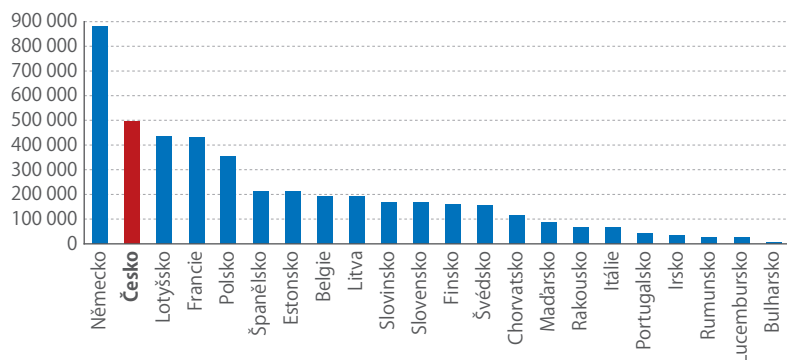

**JOSEF
KAHUDA**

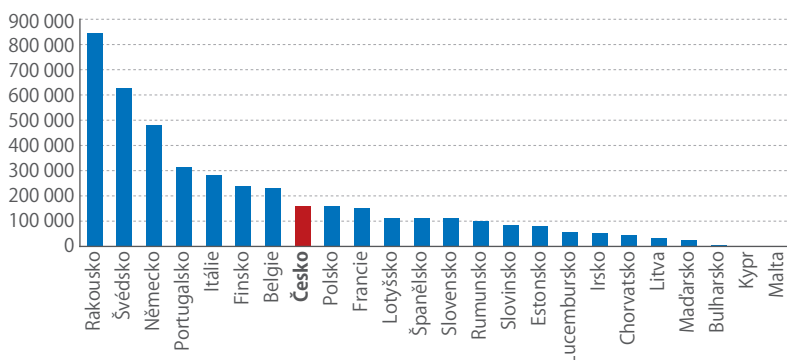
oddělení statistiky
zemědělství
a lesnictví

VÝVOZ SUROVÉHO DŘÍVÍ V ROCE 2023 (tis. euro)

DOVOZ SUROVÉHO DŘÍVÍ V ROCE 2023 (tis. euro)

Zdroj: Eurostat

Lesy v Evropské unii zaujímají plochu zhruba 160 milionů hektarů a jejich rozloha se stále zvětšuje. Nejvyšší podíl na této ploše zaujímá Švédsko (17,6 %), nejnižší Malta (0,0 %). Česko se nachází uprostřed s podílem 1,7 % (2,7 mil. ha). V rámci Evropy nejsou lesy rovnoměrně rozmístěny, téměř třetina lesů EU se nachází ve Švédsku a Finsku.

TĚŽBA DŘEVA

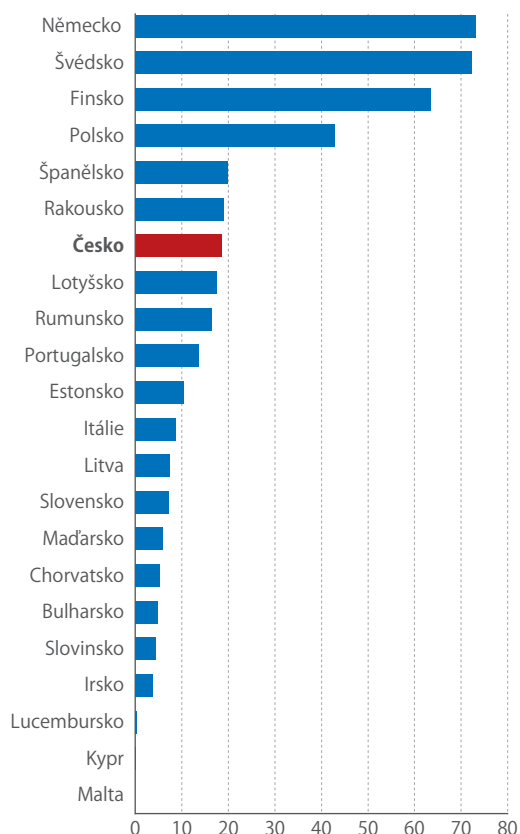
Těžba dřeva v EU se v posledních letech pohybuje kolem 500 mil. m³ (bez kůry), v roce 2023 to bylo 478 mil. m³. Nejvíce dřeva se těží v Německu a ve Švédsku. Obě země produkují zhruba stejné množství, v roce 2023 dohromady zajistily 30 % celkové těžby v EU. Třetí místo zaujímá Finsko s 13 %. Nejméně se dlouhodobě těží na Maltě (0 %). V Česku se v roce 2023 vytěžila 4 % z celkové těžby dřeva v EU, a naše země se tak řadí do první třetiny zemí s nejvyšší těžbou. V Česku je těžba dřeva velmi intenzivní, v roce 2023 se zde vytěžilo 7 m³ dřeva na hektar lesní půdy, zatímco průměr EU byl 3 m³/ha. Celkově převládá těžba jehličnatých dřevin. Česko je na tom podobně jako Švédsko, kde jehličnany představují také přibližně 90 % vytěženého dříví.

ZAHRA NIČNÍ OBCHOD

Česká republika patří mezi přední vývozce surového dříví. V nedávné minulosti obsazovala v rámci EU

i první místo. V roce 2023 vyvezlo Česko surové dříví v hodnotě 496 mil. EUR (12 mld. Kč, 5,1 mil. m³). Drtivá většina tohoto vývozu opět směřovala do EU (94%), hlavně do Rakouska a Německa (nejvýznamnější vývozce surového dříví v EU). Ve zmíněném roce dovoz představoval 159 mil. EUR (4 mld. Kč, 1,6 mil. m³), zejména ze zemí EU.

TĚŽBA DŘEVA V ROCE 2023 (mil. m³ bez kůry)

Zdroj: Eurostat

LESY V ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE V ROCE 2020

	Rozloha lesů (tis. ha)	Rozloha země (km²)	Podíl lesů z celkové rozlohy (%)
Švédsko	27 980	449 964	62
Finsko	22 409	338 145	66
Španělsko	18 572	505 992	37
Francie	17 253	551 500	31
Německo	11 419	357 022	32
Itálie	9 566	301 318	32
Polsko	9 483	312 685	30
Rumunsko	6 929	238 391	29
Řecko	3 903	131 957	30
Rakousko	3 899	83 858	46
Bulharsko	3 893	110 912	35
Lotyšsko	3 411	64 600	53
Portugalsko	3 312	91 982	36
Česko	2 677	78 866	34
Estonsko	2 438	45 100	54
Litva	2 201	65 300	34
Maďarsko	2 053	93 032	22
Chorvatsko	1 939	56 538	34
Slovensko	1 926	49 033	39
Slovinsko	1 238	20 256	61
Irsko	782	70 273	11
Belgie	689	32 545	21
Dánsko	628	43 094	15
Nizozemsko	370	41 528	9
Kypr	173	9 251	19
Lucembursko	89	2 586	34
Malta	0	316	1
Celkem EU27	159 232	4 146 044	38

Zdroj: FAO

60 tisíc svazků o statistice a demografii

Ústřední statistická knihovna ČSÚ

Historické
i aktuální
publikace

100 titulů
statistických
periodik

Otevřeno pro
širokou veřejnost
každý pracovní den

csu.gov.cz/knihovna

Lesů máme víc, než jsme si mysleli

O rozsahu a kvalitě lesů v Česku jsme si povídali s ředitelem Národního lesnického institutu Jaroslavem Kubištou.

Foto: Tereza Koutecká

Čím se zabývá a jaké úkoly má Národní lesnický institut?

Pod tímto názvem fungujeme teprve od ledna letošního roku, předtím jsme se jmenovali Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Činností vykonáváme poměrně hodně. Když to ale shrnu, tak naším úkolem je poskytovat informace o lesích v České republice.

Kde ty informace získáváte?

Máme nejrozumnější zdroje. Za zásadní bych označil Národní inventarizaci lesů, což je výběrové šetření, které děláme vlastními silami. Probíhá na téměř patnácti tisících ploch v lesích rovnoměrně rozmístěných

po celé republice. Každý rok pětinu z nich navštívíme a měříme úplně všechno, co se dá. V pětiletém intervalu tak dostáváme velmi podrobný obrázek o stavu a vývoji lesů v Česku.

Dalším zdrojem informací jsou lesní hospodářské plány (LHP). Ty dostáváme od vlastníků lesů na základě příspěvku státu na jejich digitální zpracování, vkládáme je do naší databáze a souhrnně vyhodnocujeme. I když nemáme úplně všechny plány, naprostá většina vlastníků příspěvek využívá a LHP nám odevzdává, takže i z tohoto zdroje lze vyčíst spoustu zajímavých informací.

A v neposlední řadě využíváme také dálkový průzkum země prostřednictvím satelitních a leteckých snímků.

**PAVEL
ČERNÝ**

oddělení
marketingu a PR

Z hlediska porovnání s evropskými státy jsme v lesnatosti někde v průměru. K největším změnám došlo na začátku minulého století, kdy se výrazně změnilo zemědělské hospodaření. Koně byli nahrazeni mechanizací a přestala být tak vysoká potřeba sena. Díky tomu řada luk, které byly do té doby aktivně sečeny, zarostla. Nastartoval se tak dlouhodobý trend, který pokračuje dodnes, i když samozřejmě postupně zpomaluje.

Z pohledu ochrany biodiverzity jistě není úplně ideální, když nějaká pestrá bohatá louka zaroste druhově relativně chudým lesem, ale já si myslím, že to není až tak velký problém. Vidím spíš pozitivní konsekvence, protože se propojují lesní komplexy, což napomáhá třeba migraci živočichů, zvyšuje to odolnost porostů a má to řadu dalších prospěšných efektů. Mnohem horší než rozšiřování plochy lesa se mi zdá zastavování půdy budovami, skladovými plochami a podobně.

Jaká je kvalita českých lesů a jak se tato kvalita určuje?

Kvalitu lesa můžeme posuzovat z několika různých pohledů. Historicky se lesnictví zaměřovalo zejména na produkci dříví. Takže můžeme sledovat, kolik a jakého dříví les poskytuje. Dalším kritériem může být biodiverzita, kdy nás zajímají druhy a počty živočichů a rostlin, které v lese žijí. Trochu odlišné ukazatele zase slouží pro zjišťování zdravotního stavu lesa nebo hodnocení jeho rekreační funkce.

Z hlediska produkce dřeva, jsme na tom velmi dobře. Patříme k předním státům v objemu dřeva na hektar. V oblasti dřevinné skladby nejsme úplně spokojeni s druhovým složením porostů. Smrku máme pořád víc, než bychom doporučovali. To je ale historické dědictví, změnit kompletně dřevinnou skladbu trvá v našich podmínkách sto let. Tento proces trochu urychlila kůrovcová kalamita, v jejímž důsledku došlo k obnově nadstandardních ploch a ke zvýšení podílu listnáčů.

Plně uspokojivý není ani zdravotní stav našich lesů. Koneckonců to ukázala kůrovcová kalamita. Stromy jsou značně stresované projevy změn klimatu, hlavně suchem a vysokými teplotami.

Vysazují se v reakci na změny klimatu v českých lesích nějaké nepůvodní druhy stromů, které lépe odolávají novým podmínkám?

Nepůvodní dřeviny jsou u nás pečlivě sledované a existují přísné limity, jak velký podíl z výsadby mohou v té které přírodní lesní oblasti tvořit. V tomto směru jsme v Česku dost konzervativní a rozšiřování exotických dřevin nijak nepodporujeme. V návrzích druhové skladby hodně vycházíme z přirozených dřevin pro jednotlivá stanoviště. Říkáme si, že když ty druhy přežily všechny změny, které nastaly v historii, bude dobré spoolehnout se na ně i teď.

Nacházíme se ale v poměrně obtížné situaci. Dnes sázíme lesy, které by měly vydržet sto let. Klima se za tu dobu ovšem může změnit natolik, že to

Jak se určuje celková plocha lesů v Česku?

Dlouho jsme spoléhali na katastr nemovitostí. Brali jsme, že to, co je v katastru vedeno jako les, je skutečně les. Když jsme v roce 2001 začali s národní inventarizací lesů, zjistili jsme, že lesa máme podstatně víc, podle posledního cyklu zhruba o 300 tisíc hektarů. Jsou to nejrůznější plochy, které vlastník například nechal ladem; ty pak postupně zarůstají vegetací a mění se v les. Přibývá ale i lesní plochy podle katastru nemovitostí, okolo dvou tisíc hektarů ročně.

Některé lesní plochy samozřejmě také zanikají. Nejčastěji vlivem člověka, třeba výstavbou dálnic či jiné infrastruktury.

Lesů u nás tedy víc přibývá, než ubývá?

Ano, a z největší části je to vlivem přirozených procesů. Nové lesní plochy vysázené člověkem nevyváží ani to, co člověk aktivně odlesní. Ale přirozený přírůstek je tak rychlý, že lesa u nás stále přibývá.

Je to dobře, že podíl lesů v české krajině stále roste? Neměl by se ten růst někde zastavit?

»

Za poslední roky se výrazně změnil přístup veřejnosti k lesnímu hospodaření a požadavky, co všechno se od lesa očekává.

Ing. Jaroslav Kubišta, Ph.D.

Absolvoval Fakultu lesnickou a dřevařskou České zemědělské univerzity v Praze. V Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem pracoval jako ředitel pobočky ve Staré Boleslavi a jako náměstek ředitele pro hospodářskou úpravu a ekologii lesů. Ředitelem byl jmenován v roce 2022. Jako odborník zastupuje Česko v mezinárodních organizacích zabývajících se lesním hospodářstvím.

současným druhům nebude moc vyhovovat. Jenže kdybychom dnes sázeli stromy vhodné do podmínek odhadovaných za sto let, nepřežijí zase v aktuálních podmínkách.

Nejzásadnějším adaptačním opatřením je tedy pestrost. Doporučujeme vysazovat alespoň tři dřeviny současně. Když jedna z nich bude mít nějaký problém, zbylé dvě vydrží a zajistí existenci lesa. Konkrétní dřevinnou skladbu budeme přizpůsobovat postupně, jak se bude vyvíjet situace.

Při debatách o stavu českých lesů občas zazní názor, že jsou moc husté. Souhlasíte s ním také?

V lesnictví hovoříme o zápoji, což vypovídá o tom, jaký podíl půdy je krytý korunami stromů a jakou část tvoří mezery. Dalším kritériem je zakmenění, tedy kolik stromů, respektive jaký objem dřeva vychází na hektar.

Já bych řekl, že v zásadě nemáme přehoustlé porosty. K přehoustnutí docházelo pouze u mladých porostů v posledních letech vlivem kalamity. Všechny síly byly nasazeny na těžbu a zpracování kůrovcového dřeva a nezbyly kapacity na výchovné zásahy a probírky mladých porostů. Tento dluh už ale lesníci pomalu dohánějí.

Značné škody prý působí lesní zvěř...

Zvěř evidentně problém je. Ze statistik myslivosti se ukazuje, že přestože množství ulovených kusů roste, zvěře stále přibývá. Škody způsobené zvěří se sice nezvyšují dramaticky, ale jsou poměrně vysoké. Trpí jimi například zhruba třetina mladých porostů, ale významné jsou i škody na starších porostech.

Zvěř je samozřejmě součástí ekosystému a je otázka, jaký podíl poškození je přirozený, a kolik už je moc. Z debat které proběhly v souvislosti s novelou zákona o myslivosti, se zdá, že by bylo třeba možné

najít shodu na únosném poškození mladých porostů kolem dvaceti procent.

Proč se nedaří stavy zvěře redukovat?

To je docela složitý problém. Z mého pohledu je zásadní příčinou odtržení myslivosti od lesního hospodaření. V některých našich lesích vykonává myslivost někdo jiný, než kdo tam lesnický hospodaří. V lokalitách, kde obě činnosti vykonává jeden subjekt, se daří stavy zvěře udržovat na úrovni, která je z hlediska škod přijatelná. Poznává se to mimo jiné podle toho, že se tam vyskytují druhy stromů, které jinde mimo oplocenky nenajdete. Například jedle. Ta nemá v místech s přemnoženou zvěří šanci sama bez ochrany odrůst.

Jak se provádí certifikace lesního hospodaření?

V první řadě je třeba uvést, že certifikace není nástroj státu. Je to tržní nástroj vytvořený privátními subjekty, který by měl sloužit k prokázání, že dřevo od certifikovaného subjektu bylo vyprodukováno udržitelně. Na trhu by se pak mělo prodávat za vyšší cenu.

U nás jsou zaběhnuté hlavně certifikace PEFC a FSC, ta první je u nás rozšířená zdaleka nejvíce. Obě slouží k posouzení trvale udržitelnosti obhospodařování lesů. Certifikace FSC je náročnější ve svých požadavcích, nicméně i PEFC zaručuje, že pokud plníte její kritéria, tak hospodaříte udržitelně.

Mezi posuzované parametry patří například dřevinná skladba při nové výsadbě, způsob provádění výchovných zásahů, používání chemických prostředků, výše těžby a podobně.

Vlivem kůrovcové kalamity výrazně vzrostla těžba dřeva. Nenastane nyní období, kdy bude dřeva nedostatek?

Rozhodně to není tak, že bychom z lesů všechno dřevo vybrali na mnoho let dopředu. Ano, během kalamity se těžilo víc, než přirostlo, ale nyní už opět těžíme méně, než přirůstá. I smrku je pořád dost. Naše modely ukazují, že se stávajícími porosty můžeme objem těžby zhruba na předkalamitní úrovni zajistit i dlouhodobě. Žádného katastrofického nedostatku se tedy obávat nemusíme. Postupně, v řádu desetiletí, ale bude docházet ke změně druhové skladby těžebního dříví. Sníží se podíl smrku a navýší se jiné dřeviny. Tomu bude nutné přizpůsobit zpracovatelské kapacity a technologie.

Co byste označil za největší změnu v českých lesích za poslední roky?

Kromě změny dřevinné skladby a odklonu od smrku je to přístup veřejnosti k lesnímu hospodaření a požadavky, co všechno se od lesa očekává, jaké funkce by měl plnit. Velmi silně narostl tlak na mimoprodukční funkce a ekosystémové služby. Společnost požaduje od lesa mnohem víc než dřevo a uvědomuje si jeho hodnotu z hlediska klimatu, zadržování vody a podobně. Nejsem si ale úplně jistý, že lidé správně chápou, co vše zajištění dobrého plnění těchto funkcí obnáší, a že jsou připraveni za tyto funkce platit.

Nezkrácený
rozhovor najdete na:
bit.ly/4nL0fO3

Domácnosti v EU se přestaly bát výdajů

Spotřeba domácností v EU ve 2. čtvrtletí rostla a znatelné oživení se týká i dlouhodobých výdajů zahrnujících velké nákupy.

**KAROLÍNA
ZÁBOJNÍKOVÁ**
analytička ČSÚ

Po silném začátku roku 2025 mezičtvrtletní růst HDP v EU ve 2. čtvrtletí zpomalil na 0,2 %. Vliv na tento vývoj mělo zejména velikostně významné Německo, kde po růstu z 1. kvartálu ekonomika opět klesla. Také v řadě dalších zemí se projevilo odeznění impulzu, který v 1. čtvrtletí představovalo předzásobení amerického trhu vyvolané očekávaným zavedením cel. Mírnější dynamiku HDP než v předchozím čtvrtletí ale vykazovala menšina zemí EU (vedle Česka také Irsko, Belgie, Litva nebo Nizozemsko). Česko se přes zvolnění mezičtvrtletního růstu stále z pohledu dynamiky HDP pohybovalo v nadprůměru EU. Meziročně ekonomika EU vzrostla o 1,6 %.

Ve 2. čtvrtletí přispívala k mezičtvrtletnímu i meziročnímu růstu HDP v EU pozitivně spotřeba (mezičtvrtletně rostla v naprosté většině zemí) a také tvorba zásob. Negativně se projevoval hlavně vývoj bilance zahraničního obchodu. Oproti první čtvrtině roku klesla v EU investiční aktivita.

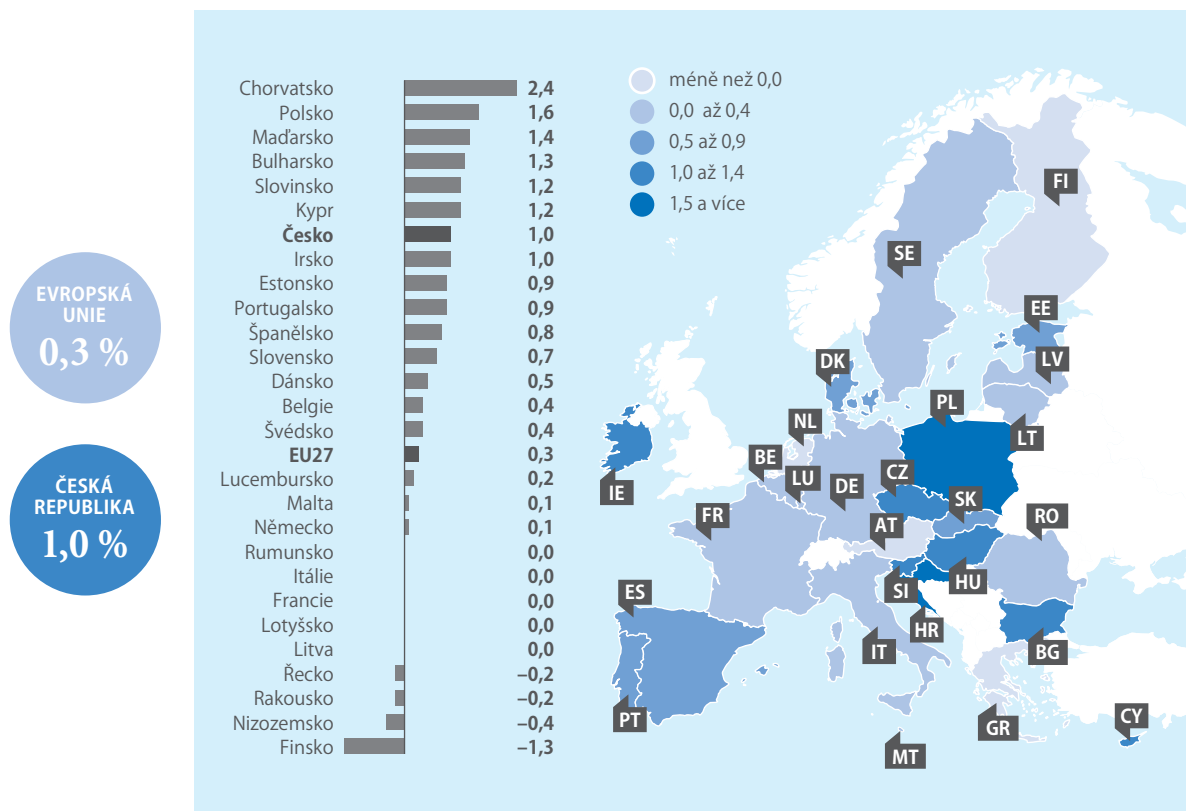
ČESKO V NADPRŮMĚRU EU

Spotřeba domácností v EU během let 2022–2023 neklesla tak prudce jako v Česku, ale silná inflace její dynamiku negativně ovlivnila v celé Unii. V posledním čtvrtletí ale sledujeme oživení. Domácnosti v EU celkem ve 2. čtvrtletí 2025 zvýšily reálně mezičtvrtletně spotřebu o 0,3 % a meziročně o 1,7 %.

Nejvýrazněji ve 2. čtvrtletí rostly výdaje na dlouhodobou spotřebu. Ty zahrnují především velké nákupy, které mají investiční povahu, takže jsou citlivým indikátorem ekonomických nálad domácností.

Česko s mezičtvrtletním nárůstem spotřeby domácností o 1,0 % patřilo k zemím s nadprůměrným růstem. Nejvíce se ve 2. čtvrtletí zvýšila spotřeba domácností v Chorvatsku (2,4 %), Litvě (2,3 %) a Polsku (1,6 %). Celkově na horních pozicích žebříčku převládaly země východní poloviny EU. Spotřeba naopak v 1. čtvrtletí mezičtvrtletně klesala ve Finsku (–1,3 %), v Nizozemsku (–0,4 %), v Rakousku a v Řecku (obě shodně –0,2 %).

VÝDAJE NA KONEČNOU SPOTŘEBU DOMÁCNOSTÍ V ZEMÍCH EU VE 2. ČTVRTLETÍ 2025 (mezičtvrtletně reálně v %)

Zdroj: Eurostat

Od domu k domu

Důležitou součástí práce ČSÚ jsou šetření u domácností. Jejich provádění se řídí pevně stanovenými pravidly.

**SIMONA
MĚŘINSKÁ**
odbor šetření
v domácnostech

Pro vytváření statistik vypovídajících o stavu společnosti sbírá Český statistický úřad data nejen od ekonomických subjektů (firem, podnikatelů) či různých institucí, ale také u domácností. Abychom mohli informovat o tom, jak lidé žijí, jestli mají práci, jak se jim daří vycházet s příjmy, jaká je jejich bytová situace, zda se cítí zdraví apod., musíme se jich na to zeptat. A k tomu slouží šetření u domácností. Těchto šetření je celá řada a tazatelé ČSÚ při nich každý rok navštíví téměř 45 tisíc domácností po celém Česku.

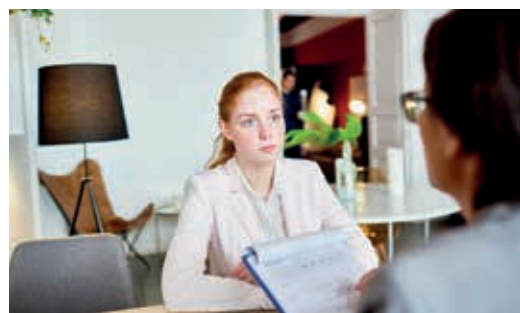
DVĚ SKUPINY ŠETŘENÍ

Šetření u domácností dělíme do dvou hlavních skupin. V první skupině se nacházejí Životní podmínky domácností (SILC – Statistics on Income and Living Conditions), Statistika rodinných účtů (SRÚ) a Finanční situace domácností (FSD). Šetření SILC probíhá každý rok na vzorku téměř 11,5 tisíce domácností, přičemž 4 750 z nich je vždy do výběru zařazeno nově. Vybrané domácnosti navštěvujeme 4 roky po sobě. Od třetího roku šetření SILC přechází postupně ve dvou vlnách zhruba 3 000 domácností do šetření SRÚ a ve čtvrtém roce ještě téměř 2 000 domácností do FSD.

Druhou skupinu tvoří tzv. Integrované šetření u domácností (IŠD), které sestává z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), Výběrového šetření cestovního ruchu a Výběrového šetření informačních technologií (VŠIT). Tato šetření probíhají na panelu 33 900 domácností, z nichž se pravidelně každé čtvrtletí obmění jedna pětina (6 780). Oslovenou domácnost navštěvují tazatelé v rámci VŠPS pět po sobě jdoucích čtvrtletí.

VÝBĚR BYTŮ K NÁVŠTĚVĚ

Výběr domácností pro účast v šetřeních se provádí z Registru sčítacích obvodů a budov vedeného ČSÚ. V tomto registru jsou evidovány údaje o budovách a počtech bytů v nich. Registr vznikl primárně na základě dat ze sčítání lidu, domů a bytů a průběžně je aktualizován o záznamy z katastru nemovitostí či o zjištění tazatelů přímo v terénu. Pro účely výběru je Česká republika rozdělena do zhruba 53 tisíc statistických obvodů o minimálně 16 bytech. Z množiny všech obvodů se náhodným výběrem v jednotlivých krajích vyberou sčítací obvody tak, aby byly zastoupeny všechny okresy i velikostní skupiny obcí. V těchto sčítacích obvodech se pak dalším náhodným výběrem určí konkrétní byty, které musejí tazatelé navštívit. Pro SILC je to deset bytů v každém vybraném obvodu, pro IŠD šest. Jednou vybrané byty

již nesmějí být do výběru znovu zařazeny nejméně po dobu tří let.

Tazatel dostává adresu budovy, číslo vybraného bytu v ní a metodický pokyn, jak byt identifikovat, např. odpočítáváním od posledního bytu v nejvyšším patře vlevo od schodiště postupně doprava a dolů. Tazatel tedy předem neví, kdo ve vybraném bytě žije, z kolika osob je složena domácnost a jaké mají její členové mezi sebou vztahy.

Většina šetření se týká celé domácnosti a zastižená osoba může poskytnout informace i za ostatní členy. Některá šetření však cílí na konkrétní osoby (např. zdravotně hendikepované, lidi vykonávající dobrovolnickou činnost apod.). Pak tazatel zjišťuje, zda taková osoba v domácnosti žije, a rozhovor vede přímo s ní.

DOTAZOVÁNÍ V DOMÁCNOSTI

Vlastní šetření zahajuje tazatel vždy osobní návštěvou v domácnosti. Pokud nezastihne nikoho doma, zanechá ve schránce lístek s žádostí o kontaktování a na místo se ještě minimálně dvakrát vrátí v jiný den a hodinu. Dotazníky pro šetření jsou primárně elektronické, tazatelé je mají nahanané v tabletu, do kterého zaznamenávají během rozhovoru respondentovy odpovědi. Využívají se ale hojně i papírové formuláře. Během šetření SILC a navazujících úloh se preferuje osobní návštěva tazatele v domácnosti, nejlépe v předem domluveném termínu. Další návštěva pak proběhne zhruba za rok a zjišťuje se vývoj situace v domácnosti s ročním odstupem. V IŠD je dotazník podstatně kratší a odstup mezi návštěvami je pouze čtvrtletní, takže opakované zjišťování u stejné domácnosti může proběhnout po telefonu.

V letošním roce ČSÚ poprvé umožnil respondentům ve vybraných šetřeních, aby vyplnili dotazník sami online prostřednictvím webového rozhraní. To je ovšem možné až po zodpovězení základní sady otázek v osobním rozhovoru s tazatelem. Přístupové údaje a návod k vyplnění webového dotazníku obdrží zájemce z řad respondentů e-mailem. Dotazník pak může vyplnit online kdykoliv během následujících

několika týdnů. Zatím se ovšem jedná o čerstvou novinku, takže ještě nelze hodnotit, jak bude respondenty přijata a do jaké míry ji budou využívat k předávání informací.

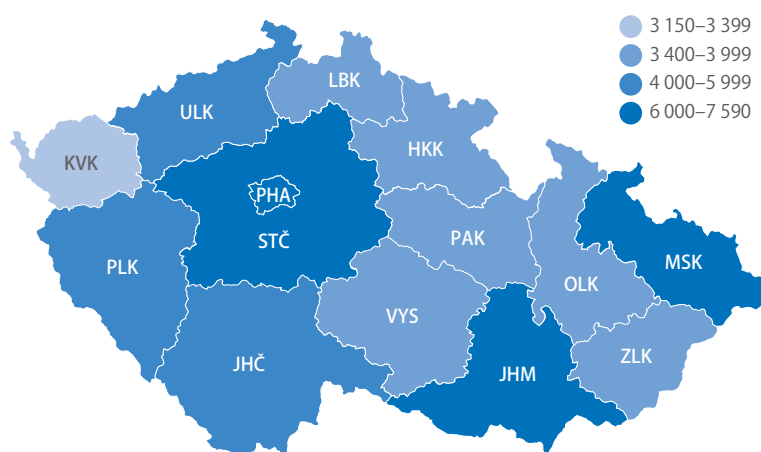
Údaje z tazatelských tabletů, případně z webových dotazníků, se automaticky odesílají do datového centra ČSÚ k dalšímu zpracování. Veškerá elektronická komunikace je šifrována, aby se zamezilo jakémukoliv úniku citlivých informací během přenosu dat.

TAZATELÉ V TERÉNU

Český statistický úřad zaměstnává téměř 300 kmenových tazatelů (většinou žen) a nárazově využívá ještě zhruba 150 externích spolupracovníků. V roce 2025 naše šetření provádělo 437 tazatelů. Všichni jsou speciálně proškoleni a skládají slib mlčenlivosti, v němž se zavazují, že informace, které se v rámci šetření dozvědí, nesdělí nikomu dalšímu. V případě porušení této povinnosti jim hrozí velké finanční postihy. Každý tazatel se prokazuje průkazem tazatele a služebním průkazem zaměstnance ČSÚ nebo svým občanským průkazem. Totožnost tazatele lze ověřit na webové stránce ČSÚ nebo telefonicky na každé krajské správě ČSÚ. Na internetových stránkách ČSÚ se v modrém poli v dolní části úvodní stránky nachází odkaz „Ověření tazatele“. Po kliknutí na něj se zobrazí pole pro vyplnění čísla tazatelského průkazu. Pokud je průkaz platný, objeví se identifikační údaje daného tazatele.

Pohyb tazatelů v terénu řídí tzv. krajsští garanti, kteří rozdělují úkoly a kontrolují odevzdané dotazníky, včetně logických vazeb mezi sebranými údaji. Řeší rovněž personální problémy i běžné situace, kdy např. někdo z tazatelů onemocní a je třeba za něj zajistit náhradu nebo dojde k poruše služebního automobilu. Krajsští garanti také zajišťují tazatelům metodickou podporu, zejména v případech, kdy se

POČTY ROČNĚ NAVŠTĚVOVANÝCH DOMÁCNOSTÍ V KRAJÍCH V ROCE 2025

Zdroj: ČSÚ

zavádí nový dotazník a tazatelé se s ním musejí naučit pracovat. Díky monitoringu sběru dat mají garanti přehled, kolik dotazníků v kolika domácnostech se již tazatelům podařilo úspěšně vyplnit, kolik dotazníků je rozpracovaných, kolik jich zbývá vyšetřit a kde jsou případné problémy.

Ke zjištěným datům mají přístup pouze pověření zaměstnanci ČSÚ, kteří se podílejí na procesu zpracování dat a jsou rovněž vázáni slibem mlčenlivosti. V dalších fázích jsou údaje anonymizovány a agregovány, takže už z nich není možné zpětně zjistit, ze které konkrétní domácnosti pocházejí a kterých osob se týkají. Poté dochází k přepočtu dat na celou populaci v Česku. Veškeré údaje se publikují v podobě úhrnů nebo průměrů. Vzhledem k tomu, že získaná data pocházejí z výběrových zjišťování, jedná se vždy o odhady zatížené určitou statistickou chybou.

Pro všechny, kdo to s demografií myslí vážně

Demografie

Odborný
recenzovaný
časopis

Zařazen v citačních
databázích Scopus
a ESCI

Vychází
4x ročně
tištěný i online

csu.gov.cz/demografie

Atlas duševního zdraví

Světová zdravotnická organizace (WHO) představuje výsledky průzkumu zaměřeného na financování, pracovní sílu a služby, ale také na zákony a informační systémy v oblasti duševního zdraví v jednotlivých zemích.

Vydání z roku 2024, sedmé v řadě, která začala v roce 2001, čerpá z údajů ze 144 zemí a zahrnuje několik nových ukazatelů týkajících se poskytování služeb (včetně telemedicíny), fyzického zdraví, komunitní péče a monitorování údajů. Zpráva je součástí přehledu globálních systémů a služeb v oblasti duševního zdraví a sleduje pokrok při plnění cílů Komplexního akčního plánu WHO pro duševní zdraví na období 2013–2030. Data z jednotlivých zemí jsou v ní agregována jednak podle regionů a jednak také podle výkonnosti daných ekonomik.

Ze zemí, jež poskytly pro atlas data, má 81 % stanovenou politiku nebo plány v oblasti duševního zdraví, 56 % se pracuje se samostatnými plány nebo politikami v oblasti duševního zdraví pro děti a dospívající a 42 % uvedlo, že využívá takové plány pro seniory.

 bit.ly/4pnf62r

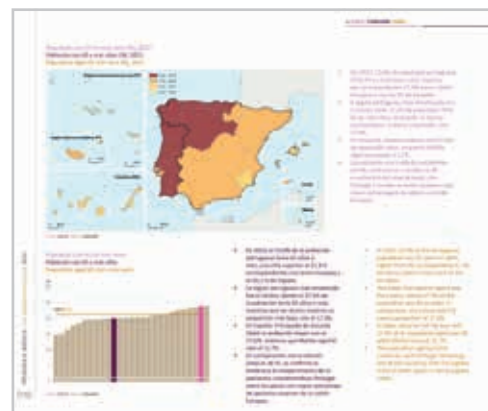

Pyrenejský poloostrov v číslech

Publikace je výsledkem spolupráce, která byla zahájena před několika lety mezi statistickými úřady Španělska a Portugalska v rámci Výboru evropského statistického systému.

Cílem této trojjazyčné publikace (kromě španělštiny a portugalštiny nechybí ani text a popisky v angličtině) je poskytnout statistický přehled o Španělsku a Portugalsku, a to jak samostatně, tak i o celém Pyrenejském poloostrově v rámci Evropské unie. V tomto ohledu jsou použita harmonizovaná data, která v dané době poskytly národní statistické úřady obou zemí Statistickému úřadu Evropské unie (Eurostat).

 bit.ly/47KesWz

Světový den výživy

Světový den výživy se každoročně slaví 16. října na připomínku data založení Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) v roce 1945.

V některých oblastech světa je nedostatek potravin opravdu velký. Podle odhadů FAO trpí hladem 673 milionů lidí. Naproti tomu rostoucí míra obezity a plýtvání jídlem v jiných regionech ukazují, že systém je v nerovnováze – hojnost a nedostatek často existují vedle sebe.

FAO se již 80 let snaží, aby všichni měli přístup ke zdravým potravinám a měli jich dostatek.

bit.ly/3Ka8xQF

Srbové mapují pole i byty

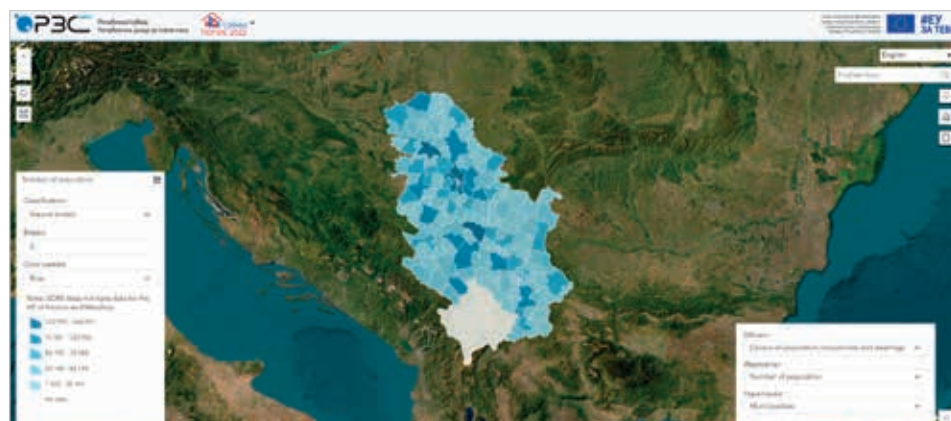
Srbský statistický úřad spustil nový portál GeoCensus. Tento interaktivní geoportál poskytuje přístup k základním údajům ze sčítání lidu z roku 2022 a také ze zemědělského sčítání z roku 2023.

Údaje ze sčítání lidu, domácností a bytů z roku 2022 o počtu obyvatel, domácností a bytů jsou k dispozici na všech územně správních úrovních, až na úroveň čtverců o straně 1 km. Údaje ze sčítání zemědělství z roku 2023 o počtu zemědělských podniků, využívané zemědělské ploše, počtu hospodářských

zvířat, počtu osob zabývajících se zemědělskou činností, počtu ročních pracovních jednotek a ekonomické velikosti podniků jsou k dispozici až na úroveň osad.

V nadcházejícím období se plánuje rozšíření tohoto geoportálu o další ukazatele.

bit.ly/42xwlyJ

Saúdové tráví raději čas v poušti než ve vodních parcích

Statistici v Saúdské Arábii zjišťovali, jak se osoby starší 15 let účastní kulturního života, jak se věnují sportovním aktivitám i jak často navštěvují zábavní zařízení.

Podíl osob, které navštívily parky a zahrady, dosáhl 65,8 %, zatímco účast na státních oslavách činila 40,5 %. Nejméně navštěvovanými kulturními aktivitami byla literární setkání a básnické večery s účastí pouze 2,5 %.

Průzkum ukázal, že 61,9 % osob navštívilo nákupní centra, zatímco 60,2 % trávilo čas v poušti nebo na pláži. Vodní

parky navštívilo v loňském roce pouze 8,8 % 15letých a starších.

Nejoblíbenější sportovní aktivitou mezi jednotlivci byla chůze – věnovalo se jí 66,4 % respondentů, následoval fotbal

s účastí 17,6 %. Nejméně provozovanými aktivitami jsou házená a basketbal, každá s účastí 0,4 %.

bit.ly/3lhRqvM

V okleštěné podobě

Statistický úřad v českých zemích fungoval i v období 2. světové války. Jeho činnost však byla značně omezená.

**JAROSLAV
LEHEČKA**

oddělení
zpracování
statistiky
průmyslových
výrobků a finanční
statistiky KS ČSÚ
v Plzni

Po okupaci Českého území Německem a zavedení tzv. Protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939 se změnil název Státního úřadu statistického na Ústřední statistický úřad. Prezident úřadu Jan Auerhan byl vzápětí donucen odejít do trvalé výslužby. Důvodem bylo jeho neskrývané vlastenectví a odborné práce týkající se menšinové politiky. Provizorně pak úřad vedl jeho viceprezident Antonín Boháč, který v roce 1941 musel rovněž odejít do výslužby. Úřad pak dostal zcela nové německé vedení, jehož představiteli byli náměstek Albin Obershall a německý komisař H. Wirth.

VE SLUŽBÁCH VÁLEČNÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Na počátku války se počet pracovníků úřadu takřka zdvojnásobil a dosáhl téměř 1 400 osob. Způsobil to zejména příchod Čechů z Němci zabraných pohraničních oblastí a zaměstnávání bývalých vojáků z povolání. Postupně však docházelo ke snižování stavu pracovníků, takže na konci války jich byla již jen zhruba polovina oproti předválečnému období. Důvodem propouštění bylo jednak rušení statistik nepotřebných pro válečné hospodářství, jednak také rostoucí požadavky na práci v Německu. „Přebyteční“ zaměstnanci byli totálně nasazeni v německém válečném průmyslu. Mnoho předních statistických odborníků bylo rovněž předčasně penzionováno.

Poradní orgán úřadu – Statistická rada státní – v podstatě přestala vyvíjet svou činnost. Kromě toho, že přišla o přízvisko „státní“ byla také během války zbavena zpravodajské povinnosti.

Činnost úřadu se dále řídila hledisky válečného hospodářství. Bylo vydáno vládní nařízení č. 186/1940 Sb. s ustanovením o schvalování statistických zjišťování nestatistickými orgány. Statistické podklady však byly stále potřeba. Vyžadovaly je zejména hospodářské svazy, trhové svazy a další orgány dirigující podniky v tzv. řízeném hospodářství. Data, která neposkytoval statistický úřad, si tyto instituce opatřovaly vlastními šetřeními. To v praxi znamenalo, že podniky byly zahlceny velkým množstvím statistických dotazníků a upadala ochota poskytovat požadované informace nejen institucím, ale i statistickému úřadu.

V období okupace Ústřední statistický úřad přímo navázal na publikační systém SÚS. Vyšly čtyři statistické ročenky protektorátu Čechy a Morava (1941–1944). Rozsah publikovaných údajů byl ovšem postupně omezován a snižoval se i počet a rozsah dalších publikací. Na titulním listu statistické ročenky se objevilo upozornění, že se jedná o tajný dokument.

Doc. Dr. Jan Auerhan (1880–1942)

Významný československý odborník na otázky národnostních menšin. Zaměřoval se na demografii a národovědné práce – významné práce o národnostních menšinách. Od roku 1929 působil jako předseda SÚS. V červnu 1942 v době perzekuce po atentátu na R. Heydricha byl popraven.

VE SLUŽBÁCH SVOBODY

Statistika byla i v období ohrožení státnosti významnou složkou podporující úsilí o obnovení státní samostatnosti. Příkladem takového postupu je Statistická příručka Československé republiky, kterou vydalo ministerstvo zahraničí exilové vlády v Londýně v roce 1942. Obsahovala soubor údajů o předmnichovské republice členěný do tematických celků obvyklých ve statistických příručkách.

Mnozí statistici se v období okupace účastnili odbojové činnosti nebo odbojáře kryli. Sám Jan Auerhan byl za stanného práva po atentátu na Reinharda Heydricha zatčen a 9. června 1942 popraven na Kobyliské střelnici. Řada dalších trpěla ve věznicích a koncentračních táborech, kde jich také nemálo zahynulo.

Po osvobození republiky v květnu 1945 československá statistika navázala na období rozvoje v letech 1919–1938. Ještě v květnu 1945 byl Českou národní radou obnoven Státní úřad statistický jako orgán státní správy. Jeho vedení se ujal demograf a dlouholetý pracovník SÚS, a rovněž tak i filosof František

Fajfr. Rozhodnutím vlády byla také ustavena Hospodářská rada, nepodařilo se však prosadit zřízení státního úřadu plánovacího a statistického.

POVÁLEČNÝ NOVÝ ZAČÁTEK

Milníkem pro další vývoj československé statistiky se stala první společná pracovní konference československých statistiků v červnu 1947. Jako symbolické místo jejího konání byly zvoleny Košice. Během ní přijatá rozhodnutí s sebou přinesla i některé méně příznivé efekty. Tím, že existovala nejednotnost v organizaci statistické služby v českých zemích a na Slovensku, docházelo k nesrovnalostem mezi získanými údaji. Metodika a organizace statistických činností se opíraly o rozdílné předpisy. Souhrnně za celý stát existovala pouze statistika zahraničního obchodu. Ostatní statistiky byly v obou celcích konány jiným způsobem. Jen obtížně se tak získávaly spolehlivě srovnatelné údaje.

Za zaznamenání rovněž stojí snahy o vymezení statistiky vůči plánování. Probíralo se jak zřízení spojeného úřadu statistického, tak i fungování každého úřadu samostatně. Diskuze k této problematice však nedospěla k jednoznačnému závěru, a Státní úřad statistický dále pokračoval ve své činnosti i ve snahách sjednotit statistiku na celostátní úrovni.

Přes všechny uvedené obtíže bylo poválečné období pro československou statistiku z hlediska její praktické činnosti velmi úspěšné. Podařilo se obnovit a doplnit okruh pravidelných statistických zjišťování. Byly realizovány některé větší jednorázové statistické akce s charakterem censů. Bezodkladně začaly a úspěšně proběhly rozsáhlé činnosti spojené s vyčíslením válečných škod. Na tyto aktivity navázalo na Slovensku počátkem roku 1946 sčítání domů a bytů a bezprostředně poté sčítání lidu. Obdobně se v českých zemích uskutečnil soupis obyvatelstva k rozhodnému dni 22. 5. 1947.

Dr. František Fajfr (1892–1969)

Významný československý odborník v oblasti finanční statistiky. Vybudoval systém daňové statistiky. První poválečný předseda Státního úřadu statistického.

Vyhláškou ministerstva vnitra č. 1 500/1946 o úpravě obvodů statistické služby byl položen základ pro činnost oblastních orgánů československé státní statistiky, což přineslo v dalších obdobích velmi příznivé efekty. Rovněž pak v letech 1946–1948 došlo k postupnému obnovování a rozšiřování publikační činnosti. Na systém zavedený v meziválečném období navázaly bulletiny a nové edice. Vznikl nový bulletin Průmyslové zprávy SÚS a také na zahraničí zaměřený Statistical Bulletin of Czechoslovakia. Organizační systém československé statistiky ustanovený krátce po druhé světové válce pak úspěšně fungoval až do začátku šedesátých let.

Mezinárodní odborný časopis

Statistika: Statistics and Economy Journal

Recenzované
články, žádné
publikační
poplatky

Zařazen
v databázích
Web of Science
(impakt faktor) a Scopus

Časopis
s otevřeným
přístupem
(open access)

csu.gov.cz/statistika_journal

Jak jsme v Česku spokojeni se životem

ČSÚ pravidelně již 5 let při šetření v domácnostech zjišťuje, zda se lidé cítí spokojeni. Výsledky jsou v mnohém zajímavé.

TÁŇA DVORNÁKOVÁ
vedoucí oddělení
příjmů, výdajů
a životních
podmínek
domácností

Dotazování probíhá v rámci zjišťování Životní podmínky. Respondenti ve věku 16 a více let mají za úkol ohodnotit svou celkovou spokojenost na škále od 0 do 10. Průměrný výsledek za rok 2024 vyšel na 7,4. Konkrétní úroveň spokojenosti se však liší podle různých charakteristik respondentů.

MÁ NA SPOKOJENOST VLIV POHLAVÍ A VĚK?

Jako jedna z prvních se nabízí otázka, zda existuje nějaký rozdíl mezi spokojeností žen a mužů. V tomto ohledu výsledky šetření přinášejí překvapivé zjištění – spokojenost dosahuje stejné hodnoty, tedy 7,4, u obou pohlaví.

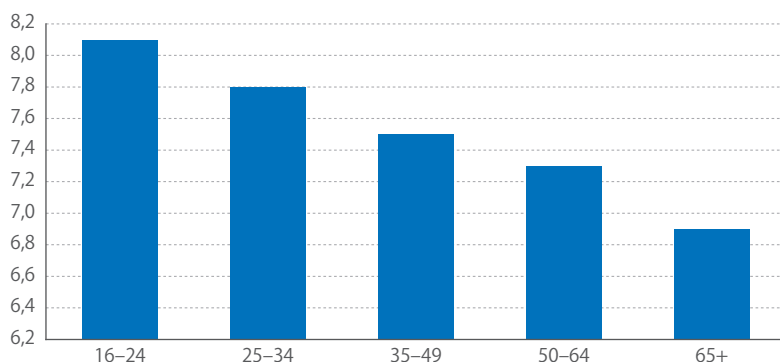
V závislosti na věku však již rozdíly v úrovni spokojenosti zaznamenány byly. S přibývajícím věkem spokojenost klesá. Nejvyšší celkovou spokojenost udávali mladí lidé mezi 16 a 24 lety, a to průměrnou známkou 8,1. Nejméně spokojené jsou osoby starší 65 let, u nichž průměrná spokojenost dosahovala pouze hodnoty 6,9.

SPOKOJENOST PODLE VZDĚLÁNÍ A PŘÍJMU

Celkově spokojenější se také cítí osoby s vyšším vzděláním. Průměrnou známkou 7,9 uváděli respondenti, kteří dosáhli vyššího než středoškolského vzdělání.

Co ještě může člověka učinit spokojenějším? Značný vliv mají příjmy. Z výsledků zjišťování vyplývá, že osoby v domácnostech s nižšími příjmy (tj. nacházející se v 1. kvintilu disponibilního příjmu) hodnotily svou spokojenost průměrnou známkou 6,8. Naopak u vysokopříjmových domácností (které můžeme řadit do 5. kvintilu disponibilního příjmu) dosahuje spokojenost v průměru hodnoty 8,0.

PRŮMĚRNÁ HODNOTA CELKOVÉ SPOKOJENOSTI V ČESKU V ROCE 2024 PODLE VĚKU

Zdroj: ČSÚ, SILC

VESNICE ČI MĚSTO, S DĚTI MI NEBO BEZ?

Ze zjišťování je patrné, že spokojenost se životem se příliš neliší na základě toho, jestli lidé bydlí ve větších či menších městech nebo na vesnicích. Mírně klesající tendenci spokojenosti lze sledovat s klesajícím počtem obyvatel v dané obci. Spokojenost lidí bydlících ve městech vychází průměrně 7,5, spokojenost lidí v menších městech dosahuje hodnoty 7,4, a na vesnicích „pouze“ 7,3.

Poměrně odlišně vycházejí hodnoty spokojenosti v závislosti na tom, s kým daná osoba sdílí domácnost. V případech jednotlivců, tedy osob žijících samostatně, vycházela spokojenost pouze na podprůměrných 6,9. Osobám žijícím v páru už známka vzrostla na hodnotu 7,3. Nejvyšší průměrnou známkou (7,7) svou celkovou spokojenost hodnotily osoby, které v domácnosti žijí s dětmi.

JE ZDRAVÍ KLÍČEM KE SPOKOJENÉMU ŽIVOTU?

Odpověď na otázku, zda zdraví pozitivně ovlivňuje spokojenost, je zřejmá – s lepším zdravotním stavem roste i celková spokojenost. Nejvyšší průměrnou známkou spokojenosti (8,3) udělovali ti, kteří své zdraví označili za velmi dobré. Nejvíce respondentů (přes 40 %) hodnotí svůj zdravotní stav jako dobrý (tedy jako druhou nejlepší možnost). Průměrná spokojenost této skupiny dosahuje hodnoty 7,6.

Na opačném konci pomyslného žebříčku stojí lidé, kteří svůj zdravotní stav označují za velmi špatný – u nich se průměrná hodnota celkové spokojenosti nachází pouze kolem 4,5.

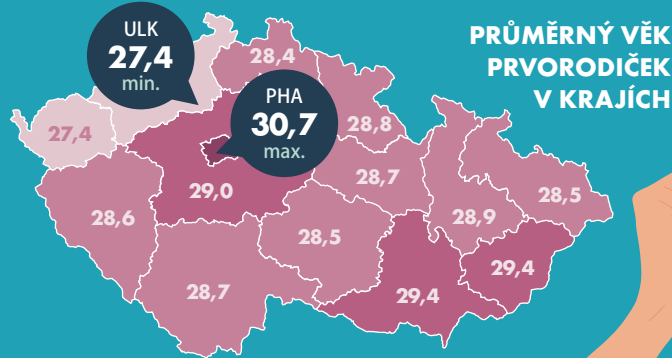
JSME SPOKOJENĚJŠÍ NEŽ DŘÍV?

V neposlední řadě může být poměrně zajímavé zjištění, že ukazatel celkové spokojenosti se u obyvatelstva Česka v čase příliš nemění. Na začátku pravidelného sledování v roce 2021 byla průměrná známka spokojenosti 7,3 a v posledních třech letech se drží stabilně na hodnotě 7,4.

ČEŠI V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ

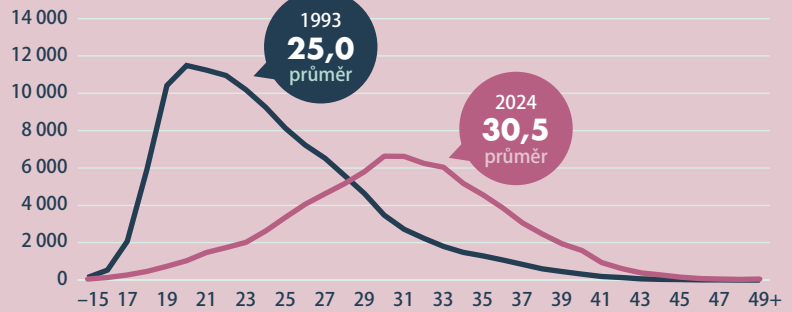
Průměrný výsledek celkové spokojenosti v Evropské unii je 7,2. Obyvatelé Česka se tedy nacházejí nepatrně nad celoevropským průměrem. Mezi země s nejnižší spokojeností obyvatel patří Turecko, Bulharsko nebo Srbsko s průměrnou hodnotou do 6,5. Nejspokojenější jsou obyvatelé Rumunska, Slovinska a Finska, kde se průměr vyšplhal na 7,7, resp. 7,8.

NOVOROZENCI

NAROZENÉ DĚTI PODLE VĚKU RODIČKY

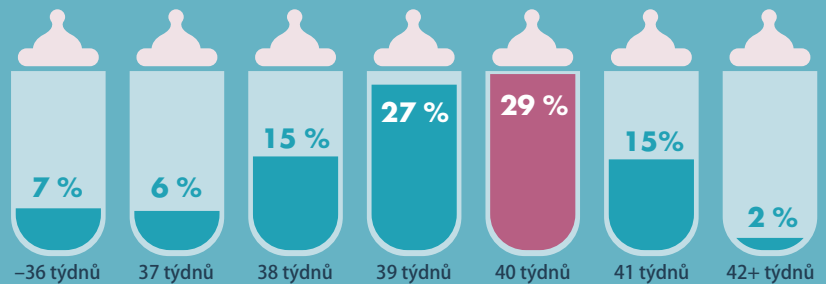
● 1993
● 2024

Nejčastější
jména novorozenců

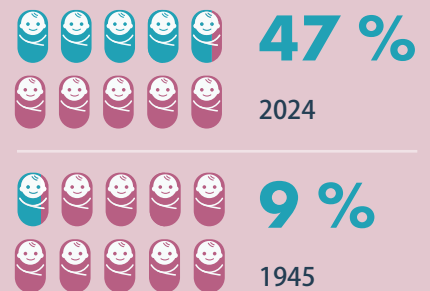
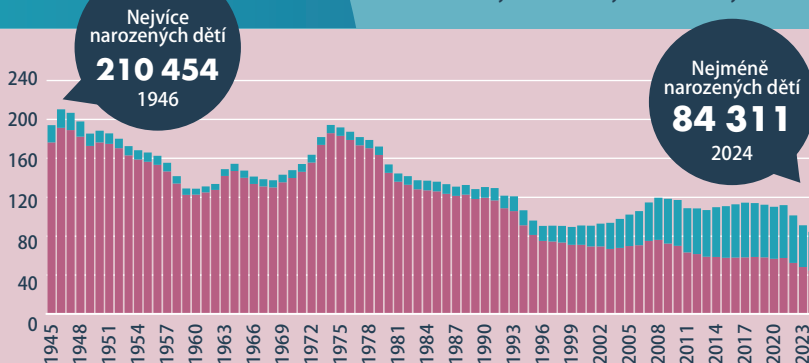
Jakub
Eliška

DĚLKA TĚHOTENSTVÍ

NAROZENÍ PODLE RODINNÉHO STAVU MATKY

● nevdaná
● vdaná

PORODY

jednoho dítěte

82 535

dvojčat

1 023

trojčat

7

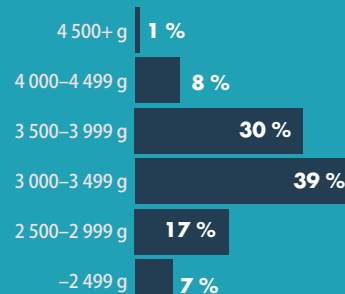
PRŮMĚRNÁ PORODNÍ HMOTNOST

3 385 g
chlapci

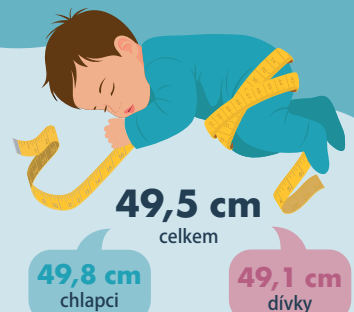
3 247 g
dívky

3 318 g
celkem

PORODNÍ HMOTNOST NAROZENÝCH

PRŮMĚRNÁ PORODNÍ DÉLKA

Kriminalita v Česku

Počet vražd loni poklesl, přibýlo však výhrůžek násilím.

**JITKA
WICHOVÁ**

oddělení statistiky
vzdělávání,
zdravotnictví,
kultury a sociálního
zabezpečení

Podle statistik Policie ČR bylo v roce 2024 v Česku registrováno 173 322 trestných činů, což představuje meziroční pokles o 8 095 skutků (–4,5 %). Objasněno bylo 78 178 případů, tedy 45 % z celkového počtu. Množství kriminálních činů se snížilo ve většině krajů, s výjimkou Pardubického a Jihomoravského.

Policisté loni nejčastěji vyšetřovali podvody, maření výkonu úředního rozhodnutí (např. řízení automobilu přes zákaz) a krádeže. O šest procent meziročně klesla majetková kriminalita, naopak mírný nárůst zaznamenala kriminalita hospodářská. Největší podíl na hospodářské kriminalitě mají různé druhy podvodů.

Loni se snížil počet vražd ze 159 na 151, celkově však násilná kriminalita vzrostla o 4,5 % na 13 708 evidovaných skutků. Nebylo to však kvůli přímým fyzickým útokům, jako je například úmyslné ublížení na zdraví, ale zvýšil se počet nebezpečného vyhrožování, nebezpečného pronásledování a vydírání. Nárůst o 6,1 % na 3 395 evidovaných skutků zaznamenala mravnostní kriminalita. Nejčastějším mravnostním trestným činem zůstávalo i v roce 2024 znásilnění (1 067 skutků).

STÍHANÝCH I ODSOUZENÝCH BYLO MÉNĚ

V roce 2024 policie v Česku stíhala a vyšetřovala 75 478 fyzických osob, což bylo o 3 491 méně než v roce 2023. Na tomto poklesu se podíleli především muži, počet stíhaných žen se meziročně téměř nezměnil a zůstal těsně pod 13 tisíci. Nejvíce osob spáchalo trestný čin na území Moravskoslezského

kraje, kde policie evidovala 10 297 stíhaných fyzických osob. Nejméně stíhaných policisté zaznamenali v Karlovarském kraji. V přepočtu na 100 tisíc obyvatel se ovšem Karlovarský kraj s 917 stíhanými nacházel hned za Ústeckým krajem, který tento žebříček vede s 1 180 stíhanými na 100 tisíc obyvatel.

Počet odsouzených osob se v Česku meziročně snížil o desetinu na 46 463. Mezi odsouzenými bylo 83 % (38 627) mužů a 3 % (1 209) mladistvých osob. K 31. 12. 2024 pobývalo 1 596 osob ve vazbě, 17 719 osob ve výkonu trestu odnětí svobody a 115 v zabezpečovací detenci. Česko se v rámci evropských zemí dlouhodobě řadí mezi státy s nadprůměrným počtem osob ve výkonu trestu odnětí svobody. V roce 2023 mu podle Eurostatu patřilo třetí místo v poměru počtu vězňů na 100 000 obyvatel.

Souhrnné informace z policejních statistik, údajů ministerstva spravedlnosti i vězeňské služby včetně mezinárodních srovnání poskytuje nově vydaná publikace ČSÚ Kriminalita – 2024 bit.ly/3Kr9Z1g.

KRIMINALITA V ČESKU PODLE DRUHU (počet registrovaných skutků)

rok		druh kriminality								
		celková kriminalita	z toho							
			obecná	v tom				hospodářská	zbývající	vojenské a protiústavní činy
násilná	mravnostní	majetková		ostatní						
2020		165 525	121 981	12 247	2 605	82 116	25 013	18 528	24 946	19
2021		153 233	117 349	11 958	3 049	77 562	24 780	12 510	23 312	10
2022		181 991	144 527	13 180	3 290	100 183	27 874	13 637	23 736	13
2023		181 417	144 973	13 115	3 201	100 300	28 357	12 765	23 585	19
2024		173 322	138 133	13 708	3 396	94 226	26 803	12 834	22 245	26
meziroční změna (2023–2024)	počet	–8 095	–6 840	593	195	–6 074	–1 554	69	–1 340	7
	v %	–4,5%	–4,7%	4,5%	6,1%	–6,1%	–5,5%	0,5%	–5,7%	36,8%
změna za 5 let (2020–2024)	počet	7 797	16 152	1 461	791	12 110	1 790	–5 694	–2 701	7
	v %	4,7%	13,2%	11,9%	30,4%	14,7%	7,2%	–30,7%	–10,8%	36,8%

Zdroj: Policie ČR

V PŘÍŠTÍM VYDÁNÍ:

25 let nového milénia

Česká ekonomika po roce 2000

Jak se vyvíjely ceny a inflace

Co se změnilo v energetice

České zemědělství po vstupu do EU

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 10/2025

ROČNÍK 15, vychází 10x ročně

ELEKTRONICKÁ VERZE ČASOPISU: statistikaamy.csu.gov.cz

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,

Na padesátém 81, 100 82 Praha 10

telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@csu.gov.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Eva Henzlerová, Karolína Zábojníková, Jan Cieslar, Jan Ernest, Dalibor Holý, Pavel Hortig, Jiří Kamenický, Petr Musil, Jaroslav Sixta

REDAKČNÍ RADA: Ing. Marek Rojíček, Ph.D. (předseda RR), Ing. Bc. Eva Krumpová, MBA, doc. Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D., Ing. Pavla Trendová, Ing. Petr Musil, Ph.D., Ing. Jan Ernest, Ing. Mgr. Martin Zelený, Ph.D., Ing. Petr Böhm, Ph.D., Ing. Petra Kuncová, Egor Sidorov, Ph.D., JUDr. Veronika Zavoralová, MBA, Ing. Jaromír Makovec, Mgr. Jana Nechvátalová, Mgr. Marcela Ernest Jindrová, B.A., Ing. Michal Novotný, Mgr. Jan Cieslar

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová

JAZYKOVÁ KOREKTURA: Tamara Wölfelová, Erika Hanáčková

FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká, freepik.com

Máte-li zájem o bezplatný odběr časopisu, napište na e-mail: redakce@csu.gov.cz.

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, csu.gov.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA & MY:
bit.ly/3ddicBp

KALENDÁŘ: Rychlé informace

LISTOPAD
2025

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

5 ST

Předběžný
odhad indexu
spotřebitelských cen
(10/2025)

6 ČT

Zahraniční obchod
se zbožím
(9/2025)

Průmysl
(9/2025)

Stavebnictví
(9/2025)

7 PÁ

Cestovní ruch
(3. Q 2025)
Maloobchod
(9/2025)

Služby
(3. Q 2025)

10 PO

Živočišná výroba
(3. Q 2025)

11 ÚT

Indexy cen vývozu
a dovozu zboží
(9/2025)

Indexy
spotřebitelských cen
– inflace
(10/2025)

18 ÚT

Indexy cen výrobců
(10/2025)

24 PO

Konjunkturální
průzkumy
(11/2025)

28 PÁ

Tvorba a užití HDP
(3. Q 2025)

Minisčítání 2025

Největší sonda do
života dětí v Česku

Pro žáky a studenty
ve věku 9–15 let

Vyplňování formulářů
od 29. září 2025

miniscitani.cz

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

PARTNEŘI

albi

